

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ERASMUS+ PROGRAMINA KATILAN MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM
DALI ÖĞRENCİLERİ İLE PROGRAM KOORDİNATÖRLERİNİN
DENEYİM VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa ENGİN

**TRABZON
Ocak, 2024**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ERASMUS+ PROGRAMINA KATILAN MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM
DALI ÖĞRENCİLERİ İLE PROGRAM KOORDİNATÖRLERİNİN
DENEYİM VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**Mustafa ENGİN
ORCID: 0000 - 0001 - 5191 - 170X**

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet Kayhan KURTULDU
ORCID: 0000 - 0003 - 0064 - 9144**

**TRABZON
Ocak, 2024**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığımı ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Mustafa ENGİN

22 / 01 / 2024

ÖN SÖZ

Erasmus+ Programına Katılan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri ile Program Koordinatörlerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi konulu bu çalışma, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma süresince danışmanlığımı üstlenerek gerek konunun belirlenmesinde gerekse çalışmanın yürütülmesi sırasında bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Kayhan KURTULDU'ya, desteklerini hiç esirgemeyip yanımda olan sevgili arkadaşlarım Dr. Beyza Nur KAYTAZ YILMAZ ve Cemre FİLİZLİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, tüm hayatım boyunca maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan ve haklarımı asla ödeyemeyeceğim anneme, babama ve biricik kardeşime sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

Ocak, 2024
Mustafa ENGİN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1. 5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 1. 1. Eğitim.....	6
2. 1. 1. 1. Müzik Eğitimi.....	7
2. 1. 1. 2. Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinde Müzik Eğitimi	9
2. 1. 2. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları.....	11
2. 1. 2. 1. Erasmus (Yükseköğretim) Programı.....	12
2. 1. 2. 2. Erasmus+ Programı.....	13
2. 1. 2. 2. 1. Erasmus+ Programının Yapısı.....	14
2. 1. 2. 2. 2. Erasmus+ Programının Amacı ve Hedef Kitlesi.....	17
2. 1. 2. 2. 3. Erasmus+ Programının Uygulanış Şekli.....	18
2. 1. 2. 2. 4. Türkiye’nin Erasmus+ Programına Katılma Süreci.....	20
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	21
2. 3. İlgili Araştırmalar.....	22
2. 3. 1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	22
2. 3. 2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	23
3. YÖNTEM.....	25
3. 1. Araştırma Modeli / Araştırma Deseni	25
3. 2. Araştırma Çalışma Grubu	25
3. 3. Verilerin Toplanması	28
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	28

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	30
3. 4. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR	35
4. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Dair Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular	35
4. 1. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Bulgular	35
4. 1. 1. 1. Yeni İnsanlar Tanımak, Yeni Arkadaşlıklar Kurmak	36
4. 1. 1. 2. Farklı Kültürler Tanımak	36
4. 1. 1. 3. Yabancı Dilini Geliştirmek	36
4. 1. 1. 4. Yurt Dışını Gezmek ve Yeni Yerler Keşfetmek	37
4. 1. 1. 5. Kendi Başına Yaşamak ve Kendi Ayaklarının Üzerinde Durmak	37
4. 1. 1. 6. Farklı Bakış Açısı Kazanmak, Ufkunu Genişletmek	37
4. 1. 1. 7. Yurt Dışı Eğitimi Deneyimlemek ve Farklı Bir Ülkede Akademik Gelişim Sağlamak (Müzik Eğitimi Almak, Enstrümanını Geliştirmek ve Öğretmenlikte Farklı Yöntemler Geliştirmek)	38
4. 1. 1. 8. Geleneksel Türk Müziğimizi Tanıtmak	38
4. 1. 1. 9. İzlediği Bir Filmden Etkilendiği İçin	38
4. 1. 1. 10. Gelecek İçin Yurt Dışı Bağlantıları Kurmak	38
4. 1. 2. Erasmus+ Programının Kazanımlarına İlişkin Bulgular	39
4. 1. 2. 1. Kişisel Gelişim	39
4. 1. 2. 2. Dil Gelişimi	40
4. 1. 2. 3. Müzikal Gelişim	40
4. 1. 2. 4. Farklı Ülkeler Görmek ve Kültürler Tanımak	40
4. 1. 2. 5. Müzik Alan Eğitimini ve Eğitim Sistemlerini Karşılaştırma Fırsatı	41
4. 1. 3. Erasmus+ Programının Müzik Eğitimine Katkısına Dair Bulgular	41
4. 1. 3. 1. Müzik Eğitimime Katkı Sağladı	41
4. 1. 3. 2. Müzik Eğitimime Kısmen Katkı Sağladı	42
4. 1. 3. 3. Müzik Eğitimime Katkı Sağlamadı	43
4. 1. 4. Erasmus+ Programının Yabancı Dil Eğitimine Katkısına Dair Bulgular	43
4. 1. 4. 1. Yabancı Dil Eğitimime Katkı Sağladı	43
4. 1. 4. 2. Yabancı Dil Eğitimime Kısmen Katkı Sağladı	44
4. 1. 4. 3. Yabancı Dil Eğitimime Katkı Sağlamadı	44
4. 1. 5. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Bulgular	45
4. 1. 5. 1. Eğitim Düzeyi	45
4. 1. 5. 2. Ders İçerikleri	46
4. 1. 5. 3. Zorunlu ve Seçmeli Dersler	46
4. 1. 5. 4. Alanla İlgili Olanaklar ve Erişilebilirliği	47
4. 1. 5. 5. Müzikle Temas Yoğunluğu	47

4. 1. 6. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Bulgular	48
4. 1. 6. 1. Akademisyen Donanım ve Tutumları	48
4. 1. 6. 2. Öğrencilerin Akademik Seviyesi	49
4. 1. 6. 3. Olanaklar ve Teknik İmkanlar	50
4. 1. 6. 4. Ders İçerikleri	51
4. 1. 6. 5. Eğitim Düzeyi	51
4. 1. 7. Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine Dair Bulgular	52
4. 1. 7. 1. Sağlanan Hibe Yeterli Oldu	52
4. 1. 7. 2. Sağlanan Hibe Kısmen Yeterli Oldu	52
4. 1. 7. 3. Sağlanan Hibe Yeterli Olmadı	53
4. 1. 7. 4. Hibe Almadım	53
4. 1. 8. Erasmus+ Programı Kapsamında Gidilen Ülkedeki Adaptasyon Sürecine Dair Bulgular	53
4. 1. 8. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşadım	54
4. 1. 8. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşadım	54
4. 1. 8. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamadım	55
4. 1. 9. Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine Dair Bulgular	55
4. 1. 9. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşadım	55
4. 1. 9. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşadım	56
4. 1. 9. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamadım	56
4. 1. 10. Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Program Hakkındaki İlâveten Genel Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular	57
4. 2. Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular	58
4. 2. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	58
4. 2. 1. 1. Gezme, Yurtdışı Deneyimi Yaşamak	59
4. 2. 1. 2. Farklı Kültürler Tanımak	59
4. 2. 1. 3. Yabancı Dilini Geliştirmek	59
4. 2. 1. 4. Alanında Farklı Bakış Açısı Kazanmak	59
4. 2. 1. 5. Yurt Dışı Eğitimini Deneyimlemek	60
4. 2. 1. 6. Yurtdışında İş İmkânı Bulmak, Gelecekte Yurt Dışında Yaşamak	60
4. 2. 2. Erasmus+ Programının Öğrenciler Üzerindeki Kazanımlarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	60
4. 2. 2. 1. Kişisel Gelişim	61
4. 2. 2. 2. Yabancı Dil Gelişimi	61
4. 2. 2. 3. Alanlarıyla İlgili Farklı Bilgi ve Deneyimler Kazanmak	61

4. 2. 2. 4. Farklı Ülkeler Görmek ve Kùltürler Tanımak	62
4. 2. 2. 5. Müzik Alan Eğitimi ve Eğitim Sistemlerini Karşılaştırma Fırsatı.....	62
4. 2. 3. Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	62
4. 2. 3. 1. Müzik Eğitime Katkı Sağladı	63
4. 2. 3. 2. Müzik Eğitime Kısmen Katkı Sağladı	63
4. 2. 4. Erasmus+ Programının Yabancı Dil Gelişime Katkısına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	64
4. 2. 4. 1. Yabancı Dil Gelişimine Katkı Sağladı.....	64
4. 2. 4. 2. Yabancı Dil Gelişimine Kısmen Katkı Sağladı	65
4. 2. 5. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular.....	65
4. 2. 5. 1. Alan Eğitimi Yoğunluğu.....	65
4. 2. 5. 2. Öğretim Yaklaşımları	65
4. 2. 5. 3. Ders Çeşitlilikleri ve İçerikleri.....	66
4. 2. 5. 4. Ders Kredileri	66
4. 2. 5. 5. Üniversiteler Arasında Fark Yok	67
4. 2. 6. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular.....	67
4. 2. 6. 1. Alan Eğitimi ve Müzikle Temas Yoğunluğu	67
4. 2. 6. 2. Ders İçerikleri	68
4. 2. 6. 3. Okul Olanakları ve Erişilebilirlikleri	68
4. 2. 6. 4. Sistemlilik ve Disiplin	68
4. 2. 6. 5. Üniversiteler Arasında Fark Yok	69
4. 2. 7. Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	69
4. 2. 7. 1. Sağlanan Hibe Yeterli	69
4. 2. 7. 2. Sağlanan Hibe Kısmen Yeterli.....	70
4. 2. 7. 3. Sağlanan Hibe Yetersiz.....	70
4. 2. 8. Öğrencilerin Erasmus+ Programı Kapsamında Öğrencilerin Gittikleri Ülkedeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular.....	70
4. 2. 8. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar	70
4. 2. 8. 2. Adaptasyon Sorunu Yaşamıyorlar	71
4. 2. 9. Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	71
4. 2. 9. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar	71
4. 2. 9. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar.....	72

4. 2. 9. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamıyorlar	72
4. 2. 10. Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Gidiş ve Dönüş Aşamalarında Ders Uyumu ve Sayıştırma Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular	72
4. 2. 10. 1. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Yaşanıyor	73
4. 2. 10. 2. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Kısmen Yaşanıyor	73
4. 2. 10. 3. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Yaşanmıyor	73
4. 2. 11. Erasmus+ Programı Kapsamında Gerçekleşen Değişim Faaliyetlerinin Öğrencilerin Kişisel ve Mesleki Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri.....	74
4. 2. 11. 1. Her İki Yönden Katkı Sağlıyor	74
4. 2. 11. 2. Kişisel Gelişime Olan Katkısı Daha Fazla.....	75
4. 2. 12. Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair İlâveten Genel Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular	75
4. 2. 12. 1. Erasmus+ Programına Dair İlâveten Genel Görüş ve Önerilerde Bulunanlar	76
4. 2. 12. 2. Erasmus+ Programına Dair İlâveten Genel Görüş ve Önerilerde Bulunmayanlar	76
5. TARTIŞMA	77
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	79
6. 1. Sonuçlar	79
6. 1. 1. Erasmus+ Programına Katılan Öğrencilerin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda Ulaşılan Sonuçlar.....	79
6. 1. 2. Erasmus Programı Koordinatörlerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda Ulaşılan Sonuçlar.....	80
6. 2. Öneriler	81
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	81
6. 2. 2. İlerde Yapılabilecek Araştırmalara İlişkin Öneriler.....	82
7. KAYNAKLAR.....	83
8. EKLER.....	89
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	92

ÖZET

Erasmus+ Programına Katılan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri ile Program Koordinatörlerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki eğitim fakültesi müzik öğretmenliği programlarından Erasmus+ Programı kapsamında yurtdışına öğrenim görmeye giden öğrencilerin ve bu süreçte öğrencilere rehberlik yapan program koordinatörlerinin deneyim ve görüşlerini nitel araştırma yöntemleri aracılığıyla incelemektir.

Araştırmada nitel veri toplama yaklaşımı kapsamında görüşme tekniğinden faydalanılarak süreç yürütülmüştür. Çalışmada araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak hazırlanmış 10 açık uçlu sorunun yer aldığı Erasmus+ Soru Formu (ESF) ve yine uzman görüşleri kapsamında geliştirilmiş olan 12 açık uçlu sorunun yer aldığı Koordinatörler için Erasmus Soru Formu (KESF) kullanılmıştır. Erasmus+ programıyla yurtdışında öğrenim görmüş, gönüllü 28 öğrenciye Erasmus+ Soru Formu (ESF) online olarak yönlendirilmiştir. Aynı zamanda eğitim fakültesi müzik öğretmenliği programı Erasmus koordinatörü olan gönüllü 11 akademisyen de 12 açık uçlu sorunun yer aldığı Koordinatörler İçin Erasmus+ Soru Formu'na (KESF) katılım sağlamıştır. Öğrencilerin ve program koordinatörlerinin Erasmus+ programına yönelik görüş ve düşünceleri alınarak nitel veriler elde edilmiş olup veriler, nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çalışma, Erasmus+ programına katılmayı düşünen eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerine yol göstermesi ve literatüre yeni bir bakış açısı kazandırması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın sonucunda Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin hayata daha geniş bir perspektiften baktığı, farklı kültür ve yeni insanlarla karşılaştığı, yurtdışı deneyimi edindiği, yabancı dil ve müzik eğitimlerine katkı sağladığı bilgisine ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AB Eğitim ve Gençlik Programları, Erasmus+ Programı, Müzik Eğitimi

ABSTRACT

Examining the Experiences and Opinions of Music Education Department Students and Program Coordinators Participating in the Erasmus+ Program

The objective of this study is to investigate the experiences and perspectives of students participating in the Erasmus+ Program, specifically within the realm of music education offered by the faculty of education in Turkey. The study also explores the insights of program coordinators who guide students through this process, utilizing qualitative research methods.

The research employed the interview technique as part of a qualitative data collection approach. Two distinct questionnaires were utilized: the Erasmus+ Questionnaire (ESF), comprising 10 open-ended questions developed by the researcher based on expert opinions for student participants, and the Erasmus Questionnaire for Coordinators (KESF), which included 12 open-ended questions for academic coordinators, also developed through expert input. The ESF was distributed online to 28 voluntary students who had participated in the Erasmus+ program, while 11 volunteer academicians, serving as Erasmus coordinators for the music teaching program in the faculty of education, participated in the KESF. The qualitative data gathered sought the opinions and thoughts of both students and program coordinators on the Erasmus+ program. Subsequently, the data underwent analysis using the descriptive analysis method, a qualitative research approach, and the findings were presented in tabular form.

This study holds significance in guiding students within the music education department of the faculty of education who contemplate participating in the Erasmus+ program. Moreover, it contributes a novel perspective to the existing literature.

The research findings indicate that students from the music education department, engaging in the Erasmus+ program abroad, develop a broader outlook on life, encounter diverse cultures and individuals, acquire international experience, and enhance their proficiency in foreign languages and music education.

Keywords: EU Education and Youth Programs, Erasmus+ Programme, Music Education

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin İstatistikler	26
2.	Öğrencilerin Yaş Aralığına İlişkin İstatistikler	26
3.	Öğrencilerin Lisans Öğrenimini gördükleri Üniversitelere İlişkin İstatistikler.....	26
4.	Öğrencilerin Erasmus+ Programı ile Gittikleri Ülkelere İlişkin İstatistikler.....	27
5.	Koordinatörlerin Katılım Sağladıkları Üniversitelere İlişkin İstatistikler	27
6.	Tema 1: Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenleri.....	35
7.	Tema 2: Erasmus+ Programının Kazanımları	39
8.	Tema 3: Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısı	41
9.	Tema 4: Erasmus+ programının yabancı dil eğitime katkısı.....	43
10.	Tema 5: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farkları.....	45
11.	Tema 6: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farkları	48
12.	Tema 7: Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliği.....	52
13.	Tema 8: Erasmus+ Programı Kapsamında Gidilen Ülkedeki Adaptasyon Süreci.....	53
14.	Tema 9: Erasmus+ programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Süreci.....	55
15.	Tema 10: Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Program Hakkındaki İlaveten Genel Görüş ve Önerileri	57
16.	Tema 1: Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Koordinatör Görüşleri	58
17.	Tema 2: Erasmus+ Programının Kazanımlarına İlişkin Koordinatör Görüşleri	60
18.	Tema 3: Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri	62
19.	Tema 4: Erasmus+ Programının Yabancı Dil Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri	64

20.	Tema 5: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Koordinatör Görüşleri	65
21.	Tema 6: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Koordinatör Görüşleri	67
22.	Tema 7: Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine İlişkin Koordinatör Görüşleri	69
23.	Tema 8: Erasmus+ Programı Kapsamında Öğrencilerin Gittikleri Ülkedeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri	70
24.	Tema 9: Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri	71
25.	Tema 10: Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Gidiş ve Dönüş Aşamalarında Ders Uyumu ve Sayıştırma Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri	72
26.	Tema 11: Erasmus+ Programı Kapsamında Gerçekleşen Değişim Faaliyetlerinin Öğrencilerin Kişisel ve Mesleki Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri	74
27.	Tema 12: Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair İlaveten Genel Görüş ve Önerileri	75

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
UA	: Ulusal Ajans
EFTA	: European Free Trade Association (Avrupa Serbest Ticaret Birliği)
AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
ESN	: Erasmus Student Network (Erasmus Öğrenci Ağı)
ESF	: Erasmus+ Soru Formu
KESF	: Koordinatörler için Erasmus+ Soru Formu
EÜB	: Erasmus Üniversite Beyannamesi
ELL	: English Language Learner (Avrupa Dil Etiketi)
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YiA	: Youth In Action (Gençlik Programı)
LLP	: Life Long Learning Programme (Hayat Boyu Öğrenme Programı)
NEO	: National Erasmus Office (Ulusal Erasmus+ Ofisi)

1. GİRİŞ

Kültürün, asırlar boyunca insanların toplum içerisinde değişerek süregelen yaşayış tarzları olarak tanımlandığı bilinmektedir (Tutuş, 2020). Kültürün insanların yaşamında önemli yer tuttuğu bilinmektedir. İnsanlar kendi kültürleri dışındaki farklı kültürleri tanımak, daha iyi eğitim ve iş fırsatlarını değerlendirmek gibi amaçlarla diğer kültürlerle etkileşime geçerler. Bu bağlamda yükseköğretimde farklı kültürlerin tanınması için hem öğrencileri hem de öğretim elemanlarını kapsayan değişim programları yürütülür. Farklı birçok değişim programı vardır. Bunlardan en bilineni olan Erasmus, Avrupa Birliği ülkeleri ve Avrupa Birliği'ne aday ülkelerin üniversiteleri arasında en çok tercih edilen öğrenci değişim programıdır (Ersoy, 2013).

Erasmus programı adını Hollandalı bilim insanı Desiderius Erasmus'tan (1465- 1536) almıştır. Avrupa'nın çeşitli üniversitelerinde görev yapmış olan Erasmus, yaşamını dogmatik düşüncenin ortadan kaldırılmasına, insan hakları ve özgürlük alanının genişlemesine ve evrensel bilgelik kavramını geliştirmeye adanmıştır. 16. yüzyılın başlarında dönemin en popüler eğitim bilimcisi olan Erasmus katı yönetimleri eleştirmiş; özellikle hümanizmi ön planda tutan bir eğitim politikasını savunmuştur. Özünü ve dilsel kaynağını Yunanistan ve Roma'nın yazınsal yapıtlarından alan ve ortak bir kültür çatısı altında toplanmış bir Avrupa, Erasmus'un idealleri arasındadır (Özdem, 2013).

Erasmus programının, üniversiteler arası iş birliği, öğrencilerin ve diğer katılımcıların Avrupa'da karşılıklı değişimi, programa katılım sağlayan ülkelerdeki çalışmaların ve kazanılan derecelerin akademik olarak tanınmasını sağlamak gibi amaçları bulunmaktadır. AB Komisyonu'nun kontrolünde düzenlenen ve yönetilen program, katılımcıların ülkeleri dışında olmalarından kaynaklanacak giderler için karşılıksız hibe sunmakta ve kişileri mali olarak desteklemektedir. Bu öğrenci değişimi programı, öğrencilere bir üniversitede veya yükseköğretim kurumunda 3 ila 12 ay arasında değişen süreler içinde eğitim olanağı tanımaktadır. Öğrencilerin program kapsamında gittikleri ülkede geçirdikleri zaman ve yaptıkları akademik çalışmalar kendi ülkelerinde kayıtlı olunan eğitim kurumu tarafından tanınmaktadır. Akademik çalışmaların tanınması, ilgili sorunlara çözüm getirmek ve program kapsamında hareketliliği desteklemek amacıyla Erasmus programındaki ülkeler standardize bir kredi tanıma sistemi kullanmaktadır. Bu sistem Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) olarak adlandırılmaktadır (Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu, & Ergene, 2007).

Ülkemizin 2004 yılında dâhil olduğu Erasmus Programı kapsamında, katılımcılarının her geçen yıl artış göstererek anlaşmalı olan eğitim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimi sağlanmaktadır. Bakioğlu ve Certel'e (2010) göre bu değişimle birlikte, Erasmus Programı uluslararası ortaklık ve iş birliğini artırmayı, eğitimde fırsat eşitliğini yaygınlaştırmayı ve eğitimin niteliğini yükseltmeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda bu hedeflere ulaşmak için farklı kültürlerin bir arada yaşaması ve ırkçılığa karşı mücadele etme yetisiyle, eğitimin toplumdaki yerini

kuvvetlendirmeyi, farklı kültürler ve yaşam tarzlarına karşı hoşgörülü bir yaklaşım sergilemeyi de amaçlamaktadır. Ortak demokratik değerleri geliştirmeyi, çeşitli değişim programları ile katılımcılar arasında bilgi aktarımını sağlamayı, Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki yararlı uygulamaların tüm Avrupa'da yaygınlaşmasını sağlamayı hedeflemektedir. Bu sayede Erasmus Programının, Avrupa'nın ihtiyacı olan insan gücünü yaratma, Avrupalılık bilincini tüm Avrupa vatandaşlarına aşılama gibi akademik, sosyal ve kültürel amaçlarını gerçekleştirdiği açıkça görülmektedir. Erasmus Programı ile yalnızca Avrupalı öğrenciler değil; Türk öğrenciler de akademik, dilsel, sosyal, kültürel ve kişisel açıdan kendilerini geliştirme fırsatı bulurlar (Bakioğlu & Certel, 2010).

Literatürde Erasmus programına katılan öğrencilerin deneyimlerini inceleyen çeşitli araştırmalar vardır. Erasmus programına katılan okul öncesi, ilköğretim matematik, sınıf öğretmenliği alanı öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada öğretmen adayları, Erasmus Programı vasıtasıyla yaşadıkları kültürlerarası deneyimlerin onların kendi kültürlerine karşı, gittikleri ülkenin kültürüne karşı ve orada karşılaştıkları farklı kültürlerle karşı bakış açısını değiştirdiğini düşünmektedir. Program katılımcıları Erasmus Programı aracılığı ile misafir oldukları üniversitelerde kendileri gibi farklı ülkelerden gelen birçok farklı kültüre sahip öğrenciler ile tanışıp kültürel farklılıklar konusunda geçmişe kıyasla daha duyarlı olduklarını belirtmişlerdir. Bu sayede farklı kültürler ile kendi kültürleri arasında karşılaştırma yapma fırsatı bulmuş, kültürlerin ayırt edici özelliklerini daha kolay fark edebildiklerini belirtmişlerdir (Ersoy, 2013). Yapılan bir diğer çalışmada Erasmus Programı Çerçevesinde Türkiye'ye gelen Sanat ve Tasarım öğrencilerinin Erasmus programı hakkındaki görüşleri incelendiğinde öğrenciler kültürel farklılıklara ilişkin geliştirdikleri farkındalığın çok kültürlü bir bakış açısı olarak etkili kültürlerarası iletişim ve etkileşimi beraberinde getirdiğini; bu durumun ise farklı kültürleri birbirlerine daha çok yaklaştırdığını, ön yargıları ortadan kaldırdığını belirtmişlerdir (Erişti, 2014). Ayrıca Ersoy ve Günel'in (2011) Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen Erasmus öğrencileri ile gerçekleştirdiği bir araştırmada ise katılımcılar program aracılığıyla farklı kültürler ile tanıştıklarını, bu sayede bakış açılarının genişlediğini ve kültürel farklılıklara karşı daha açık fikirli olduklarını belirtmişlerdir (aktaran Erişti, 2014, s.102).

Erasmus programı, kapsamını genişletmek amacıyla sonraki süreçte katılımcılarının yaş ve eğitim durumu gibi katılımını sınırlayan kişisel kısıtlamaları en aza indirmek ve coğrafi alanını genişletmek için birçok alt başlıkta ilerleyen programlarını bir araya getirmiş ve Erasmus+ programı olarak yeniden tanımlanmıştır. Erasmus+ programı eğitim kalitesini artırmak, katılımcıların geldikleri ve program süresince buldukları ülkeler arasındaki eğitim sistemlerinin yerinde gözlemlenerek farklılıklarının görülmesini, kültürler arası etkileşimlerinin güçlendirilmesini, ülkelerin daha yakından tanınması ve çok kültürlülüğün sağlanmasını amaçlamıştır. İlk kez 1976 yılında pilot uygulama olarak başlayan Erasmus programı 1995'e kadar iki aşamalı olarak devam etmiştir. Erasmus 1995'ten 2000 yılına kadar olan süreçte Sokrates Eğitim Programı'nın bir alt

programı olup; 2007 yılında Hayat Boyu Öğrenme Programına dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm ardından 2014-2020 yılları arasında uluslararası programları tek çatı altında toplayarak Erasmus+ adı ile varlığını sürdürmüştür (Özkan & Mutdoğan, 2018). Avrupa Komisyonu kararıyla 2021-2027 yıllarını kapsayacak olan programın da Erasmus+ olarak aynı isim ile devam etmesi planlanmıştır. Erasmus+ Programının bütçesi, 2021-2027 döneminde bir önceki döneme (2014-2020) göre neredeyse iki katına çıkmak suretiyle 28,4 milyar avroya düzeyine ulaşmıştır (Avrupa Birliği [AB], 2023).

Erasmus+ programı bilhassa üniversitede hayatı tanıyan ve geleceğe yönelik birikimlerini hazırlayan öğrenciler için önemli bir avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek mesleki açıdan beceri ve bilgi kazanma, gerekse kültürel anlamda gelişme döneminde olan ve bunun en önemli düzeyde yaşanacağı yıllar olan üniversite gençlik yıllarında yurtdışı tecrübesine sahip olmanın önemi de büyüktür. Yukarıda da bahsedildiği gibi bu tip birikimleri önemli olduğu kadar, bu birikimler neticesinde elde edilen bakış açılarının da ne olduğunun bilinmesi önem kazanmaktadır. Erasmus+ programından yararlanan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerin beklentilerinin ve memnuniyetlerinin bazı nesnel araçlar ve çalışmalarla tespit edilmesi ve izlenmesi önemlidir. Bu konuda elde edilecek veriler yardımıyla Erasmus+ programının hedeflerine ulaşma durumunun değerlendirilmesi de ayrıca önem arz etmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda Erasmus+ programına katılan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada Avrupa Birliği Eğitim Politikaları açısından önemli bir yer tutan Erasmus+ Programı'na katılan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin ve bu süreçte onlara rehberlik yapan bölüm Erasmus koordinatörlerinin görüş ve düşünceleri, bu süreç ve sonrasında karşılaştıkları sorunlar ve adaptasyon süreçleri incelenmiştir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Avrupa Yükseköğretim Alanı ve Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları kapsamındaki Erasmus+ Programı'na katılan eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin ve bu süreçte öğrencilere rehberlik yapan program koordinatörlerinin görüş ve düşüncelerini incelemektir. Araştırmanın amacı kapsamında oluşturulan alt amaçlar da aşağıdadır.

Araştırmanın Alt Amaçları;

1. Erasmus+ programına katılan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin deneyim ve görüşlerini programa katılma nedenleri, programın kazanımları, programın müzik eğitimi ve yabancı dil eğitimine katkısı, her iki üniversitenin program ve nitelik açısından farkları, sağlanan hibenin yeterliği, gidilen programa ve ülkeye uyum, dönüş sonrası kendi programına adaptasyon alt başlıkları açısından incelenmesi

2. Erasmus+ programı bölüm koordinatörlerinin programa katılan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerine dönük deneyim ve görüşlerinin programa katılma nedenleri, programın kazanımları, programın müzik eğitimi ve yabancı dil eğitimine katkısı, her iki üniversitenin program ve nitelik açısından farkları, sağlanan hibenin yeterliği, gidilen programa ve ülkeye uyum, dönüş sonrası kendi programına adaptasyon, kişisel ve mesleki gelişime katkısı alt başlıkları açısından incelenmesi.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Günümüzde kültürel etkileşim olanaklarının gelişmesiyle birlikte üniversite eğitimi sırasında kültürel etkileşim sağlayan olanaklardan biri Erasmus+ hareketliliğidir.

Alanyazın tarandığında Erasmus+ programına katılan okul öncesi, ilköğretim matematik, sınıf öğretmeni bölümü öğrencileriyle ilgili çalışmalar yapıldığı görülmüş fakat müzik eğitimi bölümü öğrencilerine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın müzik öğretmeni adaylarının ve program koordinatörlerinin Erasmus+ programına ilişkin görüşlerini ortaya koymak açısından önemli sonuçlar sunacağı beklenmektedir. Çalışma, Erasmus+ programına katılmayı düşünen müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerine yol göstermesi ve literatüre yeni bir bakış açısı kazandırması açısından önem taşımaktadır.

Erasmus+ programının geliştirilmesi bakımından öğrenci ve koordinatörlerin deneyimlerinin incelenmesinin, programa ve programın etkilerine yönelik araştırmaların yapılmasının, sonuçların incelenmesinin ve sürecin daha doğru yönetilebilmesi için değerlendirilmesinin bir gereklilik olarak karşımıza çıktığı belirtilebilir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın örnekleme bu çalışmaya dönüt veren, formu gönüllülük esasıyla yanıtlayan Erasmus+ programına katılmış öğrenciler ve görüşleriyle sınırlıdır.
2. Araştırmanın örnekleme bu çalışmaya dönüt veren formu gönüllülük esasıyla yanıtlayan koordinatörler ve görüşleriyle sınırlıdır.
3. Araştırma Erasmus programında yaşanan değişimler nedeniyle Erasmus programının son hali olan Erasmus+ programının başlangıç yılı olan 2014 yılı ve sonrası katılan öğrencilerle sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Öğrencilerin demografik bilgilerini eksiksiz ve gerçeği yansıtacak şekilde paylaştığı varsayılmıştır.

2. Soru formları ile elde edilen bilgilerin, öğrencilerin gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.
3. Soru formları ile elde edilen bilgilerin, program koordinatörlerinin gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Erasmus+: Avrupa Birliği bünyesinde bulunan bu program, yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini artırmayı amaçlarken, mali destek vererek kurumlar arasında projelere, belirli süreli öğrenci ve akademik personel değişimlerine teşvik eder (Bozkur, 2019).

Gençlik Programı: Bu program Avrupalı genç insanların aktif vatandaşlık, dayanışma, hoşgörü gibi duygularının gelişmesini ve bu gençlerin Avrupa Birliği'nin geleceğinin biçimlenmesinde rol almalarını sağlama amaçlı bir programdır (Ulusal Ajans [UA], 2009, s.2).

Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS): Öğrencilerin iş yüklerine dayalı bir kredi sistemidir. Öğrencinin herhangi bir dersi başarıyla tamamlaması için başarması gereken teorik dersler, uygulamalar, seminerler, bireysel çalışmalar, sınavlar, ödevler ve bunun gibi etkinliklerin tümünü açıklayan değerdir (Resmî Gazete, 2020, s. 2).

Türkiye Ulusal Ajansı: AB eğitim ve gençlik programlarının ülke genelinde tanıtılması, koordinasyonunun sağlanması ve yürütülmesi amaçlarını yerine getiren bir kuruluştur (Yıldırım, 2015, s. 2).

Eğitim: Yeni kuşakları oluşturan bireylerin, toplum yaşamında yerlerini almak için hazırlanırken, onlara gereken bilgilerin, becerilerin ve anlayışların kazandırılmasına ve onların kişiliklerini geliştirmelerine yardım sağlama etkinliğidir (Oğuzkan 1993'ten aktaran Ayaydın, Vural, Tuna, & Yılmaz, 2011, s. 1).

Müzik Eğitimi: Temelde, bir müzikal davranışı bireye kazandırmak, müziksel bir davranışı değiştirmek veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturmak amacıyla müziksel davranış geliştirme süreci olarak tanımlanır (Uçan, 1997, s. 10).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2. 1. 1. Eğitim

Yaşam boyu devam eden eğitim, bireylerin yaşadıkları toplumun fikirlerini, değerlerini ve değer yargılarını öğrenip şekillendirdikleri bir süreçtir. Eğitim bireyin içinde bulunduğu yaşam tarzının ve yaşadığı kültürün etkisi ile şekillenerek bireyin gelişimine katkıda bulunur. İnsanlık tarih boyunca önce yaşama tutunmayı deneyimleyerek öğrenmiş ardından toplu yaşamaya alışarak kültürleşmiş ve gelişmeye devam etmiştir. Deneyimleyerek öğrenmek eğitimin en önemli bir parçasıdır ve yaşadığımız evreni anlamamızı, kendimizi tanımamızı, hayat boyu sürekli gelişerek ilerlememizi sağlamaktadır. Deneyimlemek ve deneyimleri aktarmak medeniyetin en önemli yapı taşlarından (Aydın, 2019).

İnsan; toplum içinde doğan, doğduğu toplumun tarzına göre yaşayarak büyüyüp gelişen, hem toplum ile hem de bireyselleşerek yaşamına devam eden ve sürekli yeni donanımlar kazanan bir organizmadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında eğitimin temel konusunun insan olduğu çok açıktır. Tıpkı okulda eğitim alan öğrenciler gibi; toplum da bireye bazı değer yargılarını, davranış ölçütlerini kazandırır. Bu doğrultuda bireyin içinde bulunduğu kültür ile toplumda yaşamayı öğretmeyi amaçlayan eğitim arasında kuvvetli bir bağ vardır. Eğitim, içinde bulunulan toplumdaki ve bu toplumun kültürel yaşamından, değer yargılarından ayrı düşünülemez. Modern toplumlar yetişen gençlerin kişiliklerini geliştirmede eğitimin önemini farkındadır ve yeni yetişen kuşakların donanımlı, kültürlü ve iyi eğitim almış üyelerden oluşması gerçeğini şansa bırakmazlar. Bu ihtiyaç doğrultusunda toplumun en önemli ihtiyaçlarından olan eğitimi kendi yaşayış tarzı ve kültürlerine göre planlayarak ihtiyaçlarına göre kendi eğitim programlarını oluştururlar (Gül, 2004).

Eğitim toplum içerisinde şekil alan bireylerin toplum faydasını gözetmeyi amaçlayan, bireylerin topluma kazandırılmasını hedefleyen bir şekilde biçimlendirilmektedir. Eğitim konusunda çalışan araştırmacıların tanımları birbirinden farklı olsa da ortak noktada buluştukları şey amaçları ve kazanımlarıdır. Bu noktada fikirler sosyolojik ve psikolojik olarak iki kısımda kategorize edilebilir.

Sosyolojik açıdan bakıldığında eğitim, yetişkin bireyler tarafından toplumun geleceğini şekillendirecek olan çocuklar ve erişkin bireyler için uygulanması gerekli olan bir eylemdir. Bu açıdan toplumun geçmişini, kültürünü ve yaşanmışlıklarının yanı sıra fikirlerini, örf ve âdet gibi geleneksel bilgilerini de aktarmayı amaçlar. Psikolojik açıdan bakıldığında ise eğitim, bireylerin kendilerini geliştirmeleri, yetenekleri doğrultusunda topluma faydalı olmaları ve gelecekteki başarılarını sağlamaları yönünde olmalıdır (Gül, 2004).

Eğitimin bu evrensel ve çağlar boyu süregelen bireyi topluma kazandırma çabasında müzik eğitiminin de göz ardı edilemez bir yeri olduğu belirtilmelidir. İçeriğinde uygulama ve teorinin benzersiz bir biçimde harmanlandığı müzik eğitiminin eğitim süreçlerindeki yeri ve önemi fazladır. Bilhassa da kültürler, toplumlar ve kişiler arası etkileşim ve iletişimde ortak dil olan müziğin eğitim boyutu farklı dinamikleri içermektedir.

2. 1. 1. 1. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi Uçan (1997) tarafından bireylere kendi yaşantıları aracılığı ile müziksel davranışları amaçlı bir biçimde kazandırmak, bireyin bu müziksel davranışlarını yine kendi yaşantısı ve belirli amaçlar dâhilinde değiştirmek ya da belirlenmiş biçimde değişimler oluşturmak ve bu davranışları geliştirmek biçiminde tanımlanır. Çuhadar (2016) ise bu tanıma benzer ayrı bir tanım yapmış ve bireylerin kendi yaşamlarından hareketle onların müziksel davranışlarında müziğin temel bileşenlerini de kullanarak istedik beceriler/davranışlar geliştirmek biçiminde bir tanım ortaya koymuştur.

Müzik eğitimi sürecinin temelinde esasen müzik öğretimi bulunmaktadır. Bu öğretim içerisinde müziğe dair temel bilgilerin öğrencilere nasıl kazandırılması gerektiği, öğretim esnasında hangi yaklaşımların, yöntemlerin ve tekniklerin lazım olduğu ve nihayetinde sürecin ne kadar zaman gerektirdiğine yönelik bilgiler vardır. Müzik öğretiminin yukarıda da bahsedildiği gibi belirlenmiş bir plan/program dâhilinde, müziksel bilgilerin, becerilerin ve müziğe dair tutumların bireylere aktarılması olduğu ve bunun için plan, yönlendirme, kolaylaştırma, gerçekleştirme ve denetleme gibi süreçler içerdiği söylenebilir (Say, 2001, s.116).

Müzik eğitimi süreci tamamlandığında, müzikle ilgili hayata dair katkı verebilecek çeşitli faydalar elde edilebilir. Müzikle ilgili konularda yetkin hale gelmek, alanında tanınan ve beğenilen bir müzisyen olmak, bilinçli bir dinleyici olmak, genel olarak müzik zevkini geliştirmek bunlardan bazılarıdır. Ayrıca müzikle ilgili çeşitli yayınları (plaklar, kasetler, cd, kitaplar ya da farklı kaynaklar) edinmek isteği ve bunda duyarlı/bilgili olmak, canlı bir konseri izleme yetisine sahip olmak, müzisyenlerin kendi mesleklerine daha ciddi yaklaşımları gibi durumlar da müzik eğitimi ile kazanılabilecek diğer kazanımlar olarak sayılabilir (Uslu, 2013).

Müzik, insanların içinde oldukları doğa, toplum ve kültür ile karşılıklı paylaşımlarını sağlayan en kıymetli unsurlardandır. Primitif dönemlerden modern çağlara kadar her dönemde ve her yerde müziğin varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Hayatın bu denli içinde olması müziği eğitim aracı haline getirmiştir ve müzik farklı kültürler arasında da çağlardır etkileşim sağlamaya devam etmektedir. Tüm bunlar ışığında müziğin eğitim için de kullanılmasının yolları aranmıştır (Kılbaş, 2007).

Müziğin bu evrenselliği ve çağlar boyu uzanan varlığı; insanlar arasında din, dil, ırk ayırt etmeden birleştirici gücü sayesinde diğer tüm sanat dalları arasında onu öne çıkarmıştır. Orkestra şefi Charles Munch'in "Müzik, sözle anlatılmayanı anlatma sanatıdır. Sözcüklerin anlatabildiği,

zekanın kavrayabildiği şeylerin çok ötelere gidebilir. Müziğin alanı, belirsizliğin, elle tutulamayanın, düşlerin alanıdır. İnsanların bu dili konuşabilmelerini, tanrının bizlere verdiği en büyük zenginliklerden biri olarak görürüm.” Sözü aslında her şeyi özetlemektedir (Öz, 2001).

“Eskiden çocuğun müzik eğitimi, doğumundan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim. Çocukların müzik eğitimi annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı” diyen ünlü müzik eğitimi Kodaly, daha mutlu ve daha iyi insan olmanın sırrının müzik olduğundan bahsetmiştir. Eğitim bireyin gelişimini amaçlamaktadır. Doğru bir eğitim ise bireyin ilgi alanlarını ve yeteneklerini geliştiren bir şekilde katkı sağlamalıdır. Hayatın her alanında müzik ile iç içe olan insanın eğitim ve öğretimde müzikten ayrı olması düşünülemez. Sağlıklı kişilik ve ruh gelişiminde müzik eğitiminin de büyük bir payı vardır (Öz, 2001).

College-Bound Seniors Ulusal Raporuna (1999) göre yapılmış olan araştırmada müzik eğitimi ile akademik başarı arasındaki ilişki dikkat çekicidir. Müzik eğitimi almakta olanların Matematik ve Edebiyat derslerindeki başarıları müzik eğitimi almayanlara kıyasla büyük bir fark oluşturmuştur. Müzik eğitimi alan grubun başarı oranının almayanlardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna ek olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde 1998 senesinde milli eğitimin yapmış olduğu geniş çaplı araştırma sonuçlarına bakılacak olursa müzik eğitimi almış olanların müzik eğitimi almayanlara kıyasla akademik başarıları ile kazandıkları ödüller sayıca çok daha fazladır (Şendurur & Barış, 2002).

2006 yılında araştırmacı müzisyen E. Glenn Schellenberg tarafından Kanadalı öğrenciler üzerinde yapılan deneyde müzik ve zekâ arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre müzik dersi alan öğrencilerin IQ test skorları müzik dersi almayan öğrencilerin IQ test skorlarından oldukça yüksektir. Tüm bu bilgiler ışığında müziğin; matematik, eğitim başarıları, zekâ ve dünyayı algılama becerilerini geliştirme gibi konularda olumlu etkileri vardır (Uluğbay, 2013).

Bir enstrüman çalmayı öğrenmenin kişiyi fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak daha hızlı geliştirdiğini ispatlayan Dr. Frank R. Wilson, enstrüman çalmanın dikkati toplamayı kolaylaştırdığını, hafızayı güçlendirdiğini, beyin ve sinir sistemi üzerinde de gelişimlerin daha olumlu ilerlediğini raporlamıştır (Şendurur & Barış, 2002).

1997 senesinde müziğin zekâ ile ilişkisini ve beyin gelişimindeki etkisini araştırmak isteyen Shoew, Rouscher, Levine, Dennis, Newcomb ve Wight, yaptıkları araştırmada müzik eğitimi alan ve almayan çocuklar arasında soyut düşünme becerileri ve matematiksel yetenekleri gözlemlemiştir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar üzerinde yapılan bu araştırmada deney grubu çocuklarına hafta içerisinde piyano dersi verilmiş ayrıca her gün şarkı söyleme derslerine katılmaları sağlanmıştır. Bunun yanı sıra kontrol grubuna seçilen benzer özelliklerdeki çocuklara özel hiçbir eğitim verilmemiştir. Hem deney grubu hem de kontrol grubu çocukları belirli bir zekâ testine tabii tutulmuştur. 4. Ayın sonunda bu test sonuçlarına bakıldığında deney grubunun kontrol grubundan daha üstün bir başarı gösterdiği gözlemlenmiştir. Müzik eğitiminin verilmeye başlamasından 8 ay

sonra ise aradaki fark ve gelişim daha da artmıştır. Bu aradaki farkın deney grubuna verilen özel derslerden kaynaklandığı ve bu müzikal deneyimlerin gelişimsel olarak çocuklarda büyük bir fark yarattığı açıkça gözler önüne serilmiştir (Şendurur & Barış, 2002).

Tüm bunlar ışığında müzik eğitiminin doğru yaşlarda ve doğru bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde 3 ve 6 yaş aralığında yapılan müzik uygulamaları hedeflenen deneyimlerin ve kavramların kazandırılmasında oldukça etkilidir. Çocukların gelişim süreci boyunca birçok farklı alanda müzik eğitiminin gelişimlerine faydalı olduğu görülmüştür. Müzik eğitiminin çocukların gelişim alanlarının yanı sıra zekâlarına, sosyalleşmelerine, kültürel farkındalıklarına, geliştirdikleri kişisel bakış açılarına ve psikomotor gelişimlerine oldukça katkısı olduğu gözlemlenmiştir (Uluğbay, 2013).

Müzik eğitimi başlangıçta bireye doğru davranışa yönlendirmek, farklı ve doğru bakış açıları edindirmek veya bir davranışı değiştirmesine destek sağlamak amacıyla ilerler. Belirlenen hedefler doğrultusunda planlanmış, belirli bir hedefe odaklı bir gelişim planı oluşturulur ve onun ışığında uygulanır. Bu planlama sayesinde evrensel olan müzik, çocuğun zihninde ve gelişiminde yeni kapılar açarak çok yönlü yetişmesine olanak sağlar (Uçan, 1997).

Tam da bu noktada müzik eğitimi veren eğitimcinin önemi büyüktür. Bu eğitimin en temel yapıtaşı olan öğretmen planlanan bu değişiklik ve gelişimleri öğrencisine kazandırmalı ve bu sürecin takipçisi olmalıdır. Tüm bu mesleki yükümlülüklerin üstesinden gelebilmesi için bazı nitelikleri olması gerekir. Eğitimcinin bu niteliklere sahip olabilmesi için alanında yetişmesi ve gerekli eğitimleri almış olması gerekir. Tesadüfen, alelade ve özensiz bir ortamda değil; bunun için düzenlenmiş, planlanmış bir eğitim ortamında uygun yöntemler ile eğitimciye bu nitelikler kazandırılmalıdır (Duru & Köse, 2012).

2. 1. 1. 2. Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinde Müzik Eğitimi

Öncesinde de bahsedildiği gibi eğitim ülkelerin kendi yaşayış tarzı ve kültürlerine göre planlayarak ihtiyaçlarına göre oluşturdukları programlardan meydana gelir. Bu yönüyle eğitim sistemleri ve programları ülkeler arasında farklılıklar gösterir. Bir ülkede eğitim ve eğitimciye verilen değer dolaylı olarak toplumun geleceğine verilen değerdir ve bu değer o toplumun gelişmişlik düzeyi ile doğru orantılıdır. “Yetiştirdiği her insanı yeniden kullanabilen toplum, akılcı, uygar, ileri bir toplumdur. Ancak, yetişkin insanların en iyilerini, öğretmenlik mesleğine seçebilen toplum en güçlü toplumdur” felsefesi üzerine eğitim temelini kuran Japonya aslında her şeyi kısaca özetlemiştir (Gül, 2015).

Toplumun geleceğini şekillendirecek öğretmenler; dönemin ihtiyaçları doğrultusunda yenilik ve değişikliklere ayak uydurabilen, alanında uzmanlaşan, çocuklarla iletişimi doğru ve kuvvetli bireyler olarak yetiştirilmelidir. Dolayısıyla eğitim politikalarının en temel önceliği, bu yeterlilik ve

donanımda öğretmenler yetiştirmek olmalıdır. Bu sayede eğitim alanında istenilen kalite elde edilebilir (Gül, 2015).

Türkiye özelinde eğitim ve öğretmenlik geçmişine bakıldığında, Cumhuriyet'in kuruluş zamanlarında hukuk fakültesi (1925) veya konservatuar (1934) gibi okullar henüz kurulmamışken Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifiyle ilk olarak 1924 yılında Ankara'da Musiki Darülmuallimini ismiyle açılan, kısa bir süre sonra günümüzdeki Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programının temelini oluşturan Musiki Muallim Mektebi (Müzik öğretmeni yetiştiren okul) açılmıştır (Uçan, 1994'ten aktaran Töreyn, 2002).

Zaman içerisinde, (1924 ile 1937 arası) orta eğitim olan Musiki Muallim Mektebinden, (1937-1978 arası) üç yıllık yükseköğretim kurumu niteliğindeki Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesine dönüşmüştür. Oradan (1978-1982 arası) dört yıllık yükseköğretim kurumu niteliğinde Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümüne ve 1982 yılında daha da büyüyerek hem lisans-yüksek lisans-doktora, hem de ona eşdeğer sanatta yeterlik programı açarak Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümüne dönüşmüştür. Yakın bir tarih olan 1997 senesinde eğitim fakültelerinin tekrar yapılandırılması ile resim-iş eğitimi bölümü ile birleştirilerek bölüm olma niteliğinden çıkarılmış ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı halini almıştır (Töreyn, 2002).

Türkiye'de müzik öğretmeni olabilmek için en temel yöntem üniversitelerdeki eğitim fakültelerinde açılan güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalından mezun olunmasıdır. Müzik öğretmeni olmanın diğer yöntemi ise Güzel Sanatlar Fakültelerinde açılmış olan Müzik Bölümleri ve Devlet Konservatuarı bölümlerinden mezun olup formasyon eğitimini tamamlamaktır. Türkiye'de 1924 senesinden bugüne eğitim fakülteleri bünyesinde müzik öğretmenliği bölümü bulunan 28 üniversite kurulmuştur. Bu 28 eğitim kurumunda çalışmakta olan eğitimciler de bu kurumlardan lisans ve lisansüstü dersler alarak yetiştirilmiştir. Sadece öğretmenlik için değil, bütün meslek grupları için, öğrenilen teorik bilginin sahada pratiğe dönüştürülmesi önemli bir etkidir. Öğretmen yetiştiren kurumlarda da bu deneyim "Okul Deneyimi" ve "Öğretmenlik Uygulaması" dersleri adı altında kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu uygulama dersleri sayesinde öğretmen adayları, üniversite süreçlerinin son senesinde iki dönem olarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi kurumlara uygulama yaparak bu deneyimi gerçekleştirirler (Üstün, 2022).

Müzik eğitiminin genel durumu, tanımları, temel özellikleri ve ülkemizdeki uygulama biçimleri genel olarak ele alındığında, esasen bir toplumun bireyler aracılığı ile eğitilmesindeki önemli etkenlerden biri olduğunu anlamak mümkündür. Müziğin toplumları eğitmesindeki görevi, onun kültürler arası diyalogu ve etkileşimi de temsil etmesiyle ilgilidir. Dünyadaki tüm toplumlar müziğin ortak diliyle birlikte anlaşabilmekte ve birbirlerine kültürlerini tanıtabilmektedir.

Kültürün en önemli ve temel boyutlarından biri olan müzik, özel bir alandır ve başlıca değişkenlerden biridir. İnsanlığın varlığından bu yana bireyi ve toplumu besleyen müzik, toplumda insanca yaşamayı sağlayan başlıca bir kavramdır. Müzik ve kültür ilişkisi kimi zaman hızlı, kimi

zaman yavaş akan fakat sürekli bir değişim/dönüşüm içinde olan bir süreçtir. Bu durum genel kültürel evrim sürecinin belli aşamalarında daha da öne çıkmaktadır (Uçan, 2000, s.10).

Günümüzdeki gelişen ve değişen şartlar altında müzik, toplumların her kesiminin gündelik yaşamlarında karşılaştığı, faydalandığı ve kimi zaman ise sorunlarına çözüm olarak gördüğü bir unsur halindedir. Birbirinden farklı tarz ve türleri ve bunların çok çeşitli diğer alt birimlerini içeren müzik, dünya üzerindeki toplumların hepsinin hayatında kimi zaman destekleyici, kimi zaman öncü, kimi zaman ise belirleyici roller üstlenir (Çiftçi, 2010).

Müzik kavramı, sanatın içerisinde kültürel bir ürün niteliği taşıdığı için önemli bir yere, önemli bir konuma sahiptir. Temel faktörünün insan olması ise müziği ilk yüzyıllardan itibaren sosyal etkileşimin sürecinde önemli bir unsur haline getirmiştir. Bunun yanında müzik üretimi ve müzik eğitimi gibi kavramlar, ideolojik yapılar kadar kültürel ilişkileri ve etkileşimi de destekleyen sanat anlayışının temel unsuru niteliğindedir (Godri, 2014).

Müzik sanatı ve müzik eğitimi geçmişte sadece doğduğu ve geliştiği topluma ait bir kavram olarak görülürken, günümüzdeki teknolojik imkânlar neticesinde ve insanların girdiği kültürel etkileşim süreci sayesinde dünya insanlığına ait evrensel bir kavram niteliğine bürünmüştür. Farklı ortamlarda ve kültürlerde yaşayan insanların birbirlerinin müziklerinden etkilenmesi; müzikler arası farkların azalmasını, sentezlerin ortaya çıkmasını ve dünya yaşam biçimini yansıtan müziklerin gelişmesini sağlamıştır (Polat, 2020).

Müzik sanatı ve müzik eğitimi süreçleri kültürün, kültür de ülkeler arası iletişimin önemli kaynaklarından. Bu noktada kültürel etkileşim ve bireysel kültür farkındalığı için müzik eğitiminin bir köprü olması önemlidir. Günümüzde bilhassa üniversite düzeyinde bu köprünün kurulmasında önemli rol oynayan hususlardan biri de değişim programlarıdır. Avrupa Birliği gençlik değişim programları ve özellikle de üniversite gençlerine yönelik Erasmus değişim programları bu noktada önem kazanmaktadır.

2. 1. 2. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları

1992 yılında Maastricht Antlaşması ile kurulan Avrupa Birliği üyeliği bulunan ülkeler arasındaki ortaklıklar sayesinde halkların ekonomik, toplumsal ve kültürel anlamda standartlarını yükseltmeyi amaçlamaktadır (Gedikoğlu, 2005).

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları, AB'ye üye ve aday olan ülkeler için bireylerin ve içinde buldukları toplumun eğitim kalitesinin birçok alanda yükseltilmesini hedeflemektedir. Bu doğrultuda üye ülke vatandaşlarının, karşılıklı kolektif çalışmalarının kültürler arası değişim ve tanınırlığının yanı sıra vatandaşlık bilinçlerini ve sosyal girişimlerini de artırmayı amaçlamaktadır (Öztürk, 2009).

Kalıcı barışın sağlanması, özgürlük, güvenlik, eşitlik ve dayanışma gibi temel değerlere ek olarak Avrupa Birliği'nin temel hedefi, özgürlük ve demokrasi ilkelerini korumaktır. Bu amaçlar

doğrultusunda Avrupa Birliği'ne üye olan devletlerden temel hak ve özgürlüklere, hukukun üstünlüğüne ve insan haklarına saygı duyulması ve bunların uygulanması beklenmektedir. Avrupa Birliği, üyesi bulunan ülkeleri bilim ve teknoloji konusunda ilerlemeye teşvik ederek kültürel çeşitliliği korumayı, bu sayede çoğulcu ve bütüncül bir anlayışla huzur, refah ve barış içinde yaşamayı hedeflemektedir. Avrupa Birliği dünyada benzeri bulunmayan bir kurumsal sistem kurmuş ve disiplinli bir şekilde çalışmaya devam etmektedir. Aynı zamanda bünyesinde adaylığı ve üyesi olan ülkeler için eğitim bütünlüğü sağlamayı amaçlar. AB vatandaşlarının Avrupalılık bilincine ve Avrupalı kimliğine sahip olmasını desteklerken, çok kültürlü ve çok dilli yapısını da korumaktadır. Birçok alanda olduğu gibi eğitimde de Avrupa Birliği politikalarının uygulanması ve amaçlarına ulaşılabilmesi için reformlar ve programlar uygulanmıştır (Akyürek, 2019).

1995 yılında Avrupa Parlamentosu'nun Konsey kararı ile, Sokrates Programı 1995 ve 1999 yılları arasında uygulanmaya başlanmıştır. 2000-2006 yılları arasında Sokrates programının ikinci aşaması gerçekleştirilmiştir. 2007-2013 senelerinde bu hareketlilik eylem programları "Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları (LLP)" şeklinde isimlendirilirken, 2014-2020 yılları arasında tüm bu programlar "Erasmus Plus" çatısı altında toplanmıştır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017). 2021-2027 senelerini içine alan süreç için planlanan yeni program, Avrupa Komisyonu tarafından alınan kararla, Erasmus Plus (Erasmus+) ismiyle devam edecektir. 2021-2027 yıllarını kapsayan bu süreç için program bütçesi önceki döneminin yaklaşık iki katına çıkarılmış 28,4 milyar euro pay ayrılmıştır (AB, 2023).

Erasmus Plus programı; eğitim, öğretim ve gençliğin değişik alanlarında etkileşime özendirmeyi, çeşitli eylem ve proje formatları arasında bulunan yapay sınırları ortadan kaldırmayı amaçlar. Ayrıca yeni fikirleri geliştirmek, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarından yeni paydaşlar belirlemek ve yeni iş birliği şekillerini bireylere özendirmek suretiyle, bu programların ötesinde işler yapmayı da hedeflemektedir (UA, 2017).

2. 1. 2. 1. Erasmus (Yükseköğretim) Programı

Yükseköğretimin tüm seviyelerini kapsayan Erasmus programı, üniversiteler arasında iş birliği alanları oluşturarak öğrenci ve personel değişimi yapılması için gerekli altyapıyı hazırlar. Öğrenciler, kendi üniversitelerinin anlaşmalı olduğu üye veya aday ülkelerin üniversitelerinde yarım eğitim öğretim yılı ya da tam yıl öğrenim hakkına sahip olurlar. Bu durum, programa dahil olan tüm üniversitelerin öğrencileri için geçerli olmakla birlikte, tüm giderler program tarafından karşılanmaktadır. Öğretim üyeleri de bu değişim programından yararlanmaktadır. Bu programda üniversiteler arası iş birliği projelerinin önemli bir yeri vardır (Sarıçayır, 2009).

Erasmus Programı:

- Üniversite öğrencilerinin, üye olan devletlerin ilgili kurumlarında eğitim ve öğretim için sağlanan hareketlilik amacıyla eğitim kurumlarına, işletmelerine, araştırma merkezlerine ve muhtemel diğer kuruluşlara yerleştirilmesini,
- Öğretim veya eğitim almak amacıyla öğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarındaki hareketliliğini,
- Öğretim veya eğitim almak amacıyla yükseköğretim kurumlarındaki diğer tüm personelin ve işletme personellerinin hareketliliğini sağlamaktadır (Sarıçayır, 2009).

2. 1. 2. 2. Erasmus+ Programı

Türkiye Ulusal Ajansı tanımına göre 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren uygulanmaya başlayan Erasmus+ Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında çeşitli yaşlarda ve ulaşılması amaçlanan farklı topluluklara yönelik destek hizmetleri barındıran bir programdır. Erasmus+ Programı dahilinde, diğer programlardaki gibi okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin ve gençlik alanına yönelik destekler devam etmekte, aynı zamanda sportif amaçla yapılan projelere de hibe desteği verilmektedir. Katılımcıların, yaşlarına veya eğitim geçmişlerine bakılmaksızın bireysel olarak gelişimlerine destek olunması, istihdam imkanlarının artırılması ve onlara yeni yetiler kazandırılması hedeflenmektedir (Bozkur, 2019).

Erasmus+ programı üniversite öğrencilerine Avrupa ülkelerinde eğitim hakkı verebildiği gibi üniversitede tam zamanlı çalışmakta olan personele de başka ülkelerde eğitim alma veya verme imkânı sunar. 2007 ile 2013 seneleri arasında Hayat Boyu Öğrenme programı (LLP Erasmus) adıyla uygulanan program, 2014 itibariyle Avrupa Komisyonu desteğiyle diğer programlarla tek çatı altında birleştirilmiş ve Erasmus+ olarak devam etmiştir (Bilici, 2016).

Erasmus+ Programı; katılımcı ülkelerin insani ve toplumsal yeteneklerini değerlendirme gayretini desteklemek ayrıca eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında örgün, yaygın eğitim desteği ile hayat boyu öğrenmeyi temel alarak planlanmıştır. Buna ek olarak Ortak Ülkelerdeki yüksek okullar, üniversiteler ve gençler arasında kolektif çalışmalar yapma şansını da artırmaktadır (UA, 2017).

25 yılı aşan Avrupa içinde ve dışında yapılan başarılı çalışmalarını içine alan ve eğitim, öğretim ve gençlik programların kazanımlarından yola çıkılarak planlanan bu program 2007-2013 yılları arasındaki süreçte komisyonun uygulamaya koyduğu;

- Hayat boyu Öğrenme Programı,
- Gençlik Programı,
- Erasmus Mundus Programı,
- Tempus,
- Alfa,

- Edulink,
- Sanayilemiş ülkeler ile yükseköğretim alanındaki iş birliği programlarının birleşiminden oluşmuş bir programdır (UA, 2020).

Tüm bu programlar, kapsadıkları eğitim, öğretim ve gençlik gruplarının (uluslararası kısımları da dahil olacak şekilde) alanlarındaki etkinlik ve süreçlerine destek olmuştur. Erasmus+, farklı alanların güçlerini paylaşmaya teşvik etmek, birbirlerini etkilemelerine alan yaratmak, teorik ve pratik arasında görünmez sınırları ortadan kaldırmak, yeni girişim fikirlerini desteklemek yollarıyla bu programların ilerisine gidebilmeyi hedeflemektedir (UA, 2020).

2. 1. 2. 2. 1. Erasmus+ Programının Yapısı

Erasmus+ Programı 3 ana eylemi, 2 özel eylemi ve bu eylemlerin alt kategorileri ile amaçlarına ulaşmayı planlamaktadır.

Ana Eylem 1 – Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği eylem planının, katılımcılar için uluslararası eğitim alma ve staj programlarına dahil olma olanağı sağlamak gibi hedefleri vardır.

Öğrencilerin ve personelin hareketliliği: Öğrenciler, stajyerler, profesörler, öğretmenler, eğitimci, gençlik çalışanları, spor antrenörleri, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları personeli için farklı ülkelerde öğrenme ve/veya mesleki deneyim fırsatları sunmayı amaçlar (European Commission, 2022).

Ortak Yüksek Lisans Derecesi: Yüksek Lisans düzeyinde Uluslararası boyutta başarılı olan öğrencilere burs imkanı sunarak, üniversiteler ve şirketler arasında gerçekleştirilen Erasmus uyum programları ile destek sağlamayı amaçlar (EC, 2016),

Erasmus+ Yüksek Lisans Kredileri: Katılımcı ülkelerdeki yurtdışında burslu olarak yüksek lisansını tamamlamak isteyen öğrencileri desteklemek amacıyla verilen kredilerle yapılan proje ve çalışmalara destek sağlamayı hedefler (UA, 2017).

DiscoverEU: 18 yaşındaki gençlere kısa süreli bireysel veya grup seyahat deneyimi yaşama fırsatı sunan eylemdir. DiscoverEU, resmi olmayan bir öğrenme etkinliği olarak, katılımcıların Avrupa Birliği'ne ait olma duygusunu geliştirmeyi ve onların kültürel çeşitliliğini keşfetmelerine olanak sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda gençleri gelecekteki yaşamları için değerli beceri ve yeterliliklerle donatarak onlara özel olarak sürdürülebilir seyahati ve genel olarak da çevre bilincini benimseme konusunda ilham vermeyi amaçlıyor (EC, 2016).

Dil Öğrenme Fırsatları: Yurt dışında hareketlilik faaliyeti yürüten katılımcılara dil öğrenme fırsatları sunmaktadır. Bu destek esas olarak, e-öğrenmenin dil öğrenimine erişim ve esneklik açısından avantajlar sunması nedeniyle, bireysel sektörlere göre uyarlanan Erasmus+ Çevrimiçi Dil Desteği (OLS) aracı aracılığıyla sunulacaktır. Belirli durumlarda, yani çevrimiçi öğrenmenin hedef gruba ulaşmak için en iyi araç olmadığı durumlarda, ek dil desteği biçimleri sunulacaktır (UA, 2017).

Ana Eylem 2 – Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği

Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği programı içerisinde çalışmalar yapan özel sektör, kamu ve STK'lar ile üniversiteler arasında yürütülen çalışmaları desteklemektedir.

Eğitim, Mesleki eğitim ve Gençlik Alanında Stratejik Ortaklıklar: Eğitim öğretim ile, gençlik kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında kurmuş oldukları ortaklıklara benzer, eğitim ve iş dünyası arasında da iş birliğine yön veren ortaklıklar kurmasını ve geliştirilmesini amaçlar (Akyürek, 2019).

Bilgi Ortaklıkları: İş dünyası ve üniversiteler arası iş birliği ile yapılan inovasyonlar, proje süreci ve sonrasında disiplinler arası çalışmalar, ve bu iş birliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasını hedefleyen, yükseköğretim ile iş dünyası arasında bir köprü kurmayı hedefleyen projelerdir (UA, 2017).

Gençlik ve Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme: Program dahili ülkeler ile gençlik ve yükseköğretim alanlarında kolektif çalışmayı amaçlayan projeleri destekler. Genç işçilerin, gençlik politikalarının ve düzenlemelerinin ilerlemesi konusunda büyük yarara sahip olan hareketlilik faaliyetlerinin ve kolektif çalışmanın desteklenmesi ile gençlik alanında imkân sağlama projeleri planlanır. Projeleri kapsamında Afrika, Karayip ve Pasifik ülkeleri, Asya ve Latin Amerika ülkelerindeki yaygın eğitim modelleri desteklenip ülke projelerinde de desteklenmektedir (Akyürek, 2019).

eTwinning, Okul Eğitimi Gateway Platformu, Avrupa Yetişkin Eğitimi Platformu (EPALE) ve Avrupa Gençlik Portalı: Eğitimciler, öğretmenlere, gençlik çalışanlarına uygulayıcılara, Avrupa ve Avrupa ötesindeki öğrencilere, genç ve yetişkinlere sanal iş birliği alanları, ortaklık olanakları sunan veri tabanları ve çevrimiçi destekler sunan platformlardır (EC, 2022).

Sektör Beceri Ortaklıkları: Sektörlerin ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda gerekli yetilerin eğitimlerinin ortak mesleki eğitim programlarında teorik ve pratik olarak verilerek bu ihtiyacın karşılanmasını desteklemektedir (Akyürek, 2019).

Ana Eylem 3 – Politika Reformuna Destek

Geleneksel ve dijital yöntemler ile uluslararası ortaklığı destekleyen bu eylem gençlerin daha görünür ve duyulur olmalarına olanak sağlamayı amaçlar.

Bilgi Edinme Çalışmaları ve Anketler: Eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında bilgi toplamayı, ulusal ve uluslararası politikalar üretmeyi özellikle Avrupa Birliği'nin yönetim ve işleyişini kolaylaştırmayı amaçlar (Erasmus+ Program Rehberi, 2022).

Politika Reformu İçin Girişimler: Üst düzey kamu yetkilileri tarafından yönetilen, saha denemeleri içeren ve sağlam değerlendirme yöntemlerine dayanan politika reformları oluşturmayı hedefler (EC, 2022)

Avrupa Politika Araçlarına Destek: Beceri ve niteliklerin fark edilmesini, kredi aktarımını kolaylaştırmasını, kalite güvencesini sağlamayı, yaygın ve resmi olmayan öğrenimi onaylamayı ve

desteklemeyi hedefler. Bu alan aynı zamanda ulusal ve Avrupa düzeyindeki kurumlara ve ağlara verilen desteği de içerir. Ayrıca konferanslar, etkinlikler ve diğer faaliyetler ile vatandaşların bilgi alma ve alanlar arasında esnek öğrenmelerini de desteklemektedir (UA, 2017).

Uluslararası Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği: Yüksek düzeyde tanınmış uzmanlığı ve analitik kapasiteye sahip uluslararası kuruluşlar olan Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Konseyi gibi kuruluşlarla eğitim ve gençlik alanlarındaki politikaların etkisini artırmak ve değerini yükseltmek için iş birliğini amaçlanmaktadır (Akyürek, 2019).

Paydaş Diyalogu, Politika ve Program Tanıtımı: Avrupa Birliği içindeki ve dışındaki paydaşlar ile sektörel politika gündemleri hakkında, farkındalığı artırmak için konferanslar ve benzeri etkinlikler ile program neticesinin verimli kullanımı yoluyla ve politikaların uygulanmalarının etkin desteklenmesi ile işbirlikçilerin kapasitelerinin gelişmesi konusunda önem arz etmektedir (UA, 2017).

Özel Eylem 1 – Jean Monnet Faaliyetleri

Jean Monnet Faaliyetleri dünya çapında yüksek öğretim alanında ve diğer eğitim öğretim alanlarında yenilikçi fırsatlar sunar. Avrupa Birliği entegrasyon konuları hakkında bilgi paylaşımı konularına destek sağlar. Bunun yanı sıra faaliyetler akademik çevre ile politik çevre arasında iletişimin artması konusunda katkı sağlar. Bunlara ek olarak bu disiplin Avrupa Birliğinin, globalleşen dünyada Avrupa vatandaşlığına ve insanlar ile kültürlerarası diyaloga teşvik eder (Akyürek, 2019).

Jean Monnet Faaliyetleri, aşağıdaki amaçları desteklemektedir (UA, 2020);

- Yüksek Öğrenim alanında Jean Monnet eylemleri dünya çapında Avrupa Birliği faaliyetleri alanında öğrenim ve araştırmayı desteklemektedir. Avrupa Birliği'nin çalışmaları Avrupa Birliği hakkında yapılan araştırmaları geçmiş, hedefleri, yapısı ve politikası hakkında öğrenme, öğretme ve araştırma yapmaya teşvik eder. Bu faaliyetler hizmet sektöründe zamanla artan talep alanlarında gelecek dönemin profesyonelleri için Avrupa entegrasyonu hakkındaki konularda incelemesine eğitim vermeyi ayrıca Avrupa entegrasyonuna tabi alanlarda genç öğretmen ve araştırmacı kazandırmayı, bu gençlere yol gösterici olmayı hedeflemektedir.
- Dünya çapında farklı yüksek öğretim kurumları arasındaki birliktelikleri ve çalışmalarını desteklemeyi, Avrupa Birliği konuları ile alakalı iş birlikleri oluşturarak üst seviyede bir bilgi paylaşım alanı yaratmaya yönelik bağlantılar sağlamayı; yenilik, etkileşim ve Avrupa Birliği'nin yayılması amacıyla bu konularda konuşmayı, tartışmayı artırmayı ve süreç ile alakalı bilgi paylaşımı yapmayı hedefleyen projeleri desteklemeyi hedeflemektedir.
- Yasal etkinlikleri düzenleyerek aktif Avrupa vatandaşlığını özendirme, Avrupa Birliği ile alakalı durumları toplumun daha geniş kitlelerine duyurmak amacıyla Avrupa Birliği araştırmaları ve bu konuda çalışan derneklere destek sağlamayı hedeflemektedir.

Jean Monnet etkinliklerinde Avrupa yararına uygun hareket eden kurum ve kuruluşlara işletme hibeleri ile destek olunmakta ve politikacılara yeni bakış açıları ve uygulanabilir öneriler sunacak faaliyetler ve toplantılar planlanabilmektedir (UA, 2020).

Özel Eylem 2 – Spor

Spor alanında yapılan faaliyetler Erasmus+ Programı kapsamında aşağıdaki şekilde desteklenmiştir (UA, 2017):

- Spor aktivitelerinin kapsayıcı ve bütünleştirici olması konusunda özendirilmesini, Avrupa Birliği ilkeleri doğrultusunda yenilikçi, fırsat eşitliği sunan sosyal yaklaşımların ve bu doğrultudaki strateji planlarının desteklenerek katılımın teşvik edilmesini (AB Beden Eğitimi Rehberine ilişkin uygulamalarının, sporda gönüllü istihdamın ve spor eğitim/öğretiminin desteklenmesi) ayrıca sporcuların çift yönlü kariyerleri için AB Rehberlerinin desteklenmesini hedefleyen iş birliği ortaklıklarını destekler. Bu iş birliği ortaklıkları, fırsat eşitliğinin sağlanmasını; Avrupa'nın gelenekselleşmiş köklü spor dallarının ve oyunlarının bilinir ve tanınırlığının artmasını; oyuncuların, yöneticilerin ve gönüllü olarak çalışan personellerin desteklenmesini, sporcuların her konuda korunmasını ve onlara rahat şartlar sağlanmasını hedeflemektedir.
- Spor faaliyetlerinin düzenlenmesi, planlanması ve işleyişinin takibi gibi konularda görev alan kurum ve kuruluşlara hibe ile maddi destek sağlanan, bu süreçten kar beklentisi olmayan Avrupa spor etkinlikleridir. Bu etkinlikler antrenmanlarda, açılış ve kapanış sürecinde yapılan törenlerde, faaliyetler içerisinde oluşturulan yan faaliyetlerde, işleyişin düzenlenip planlanmasına ek olarak sonraki süreçte yapılacak olan etkinliklerin de uygulamalarını barındırır.
- Temel olarak yıllık AB Spor Forumu ve Avrupa Birliği'nin Dönem Başkanlığını yürüten Avrupa Birliği Üye Devletleri aracılığıyla Spor alanında düzenlenen Başkanlık Spor etkinliklerine destek faaliyetlerinin söz konusu olduğu, Avrupa paydaşları ve Spor paydaşları ile bir iletişim sağlamaya yönelik program dahilinde olmayan toplantı ve konferanslar planlanabilir.

2. 1. 2. 2. Erasmus+ Programının Amacı ve Hedef Kitlesi

Erasmus+ Programın öncelikli hedefi; yükseköğretim kurumları ve ülkelerin kolektif çalışması ile yüksek öğretim niteliğini yükseltmektir. Yükselen eğitim niteliği sayesinde alanında uzman mezunlar yetiştirip iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılamayı kolaylaştırmayı hedefler. Buna ek olarak Erasmus+ programının desteği ile oluşan hareketlilikte katılımcı öğrenci ve eğitimcilerin değişimleri karşılıklı olarak geldikleri ve gittikleri ülkeler arasındaki önyargıları yok etmek, daha iyi iletişim kurarak toplumların birbirlerini yakından tanımasını sağlamayı hedefler (Bozkur, 2019).

Erasmus+ Programı ile katılımcıların yaşlarına ve eğitim düzeylerine dikkate alınmaksızın farklı yeterlilikler kazandırılması, katılımcıların bireysel gelişimlerinin ve iş bulma imkanlarının artırılması hedeflenmektedir. Stratejik iş birliği içerisinde olan Erasmus+ ile alakalı konularda ortak çalışmaya ek olarak deneyim aktarımı, yeni tanıtım kitapçıklarını, eğitim programlarını ve teknikleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Katılımcı eğitimci, öğrenci, personel ve program içeriği değişimleri gibi değişiklikleri, yeni alanlarda iş birliklerinin oluşturulması sayesinde üniversite alanı oluşturarak ortak çalışmaların artırılması temel amaçlar arasındadır (Ünal, 2016).

Erasmus+ Programından,

- Üniversite düzeyinde; öğrencileri, öğretmenler ve yükseköğretim personelleri,
- Mesleki eğitim düzeyinde; meslek okullarında okuyan öğrenciler, çıraklar, ustalar, öğretmenler, mesleki eğitim alanında personeller,
- Okul eğitimi düzeyinde; ilk ve ortaöğretim öğrencileri, okul liderleri, öğretmenler ve okul personelleri,
- Yetişkin eğitimi düzeyinde; öğrenciler, öğretmenler, bu alanda çalışan kurumların personelleri,
- Gençlik düzeyinde; 13-30 yaş arası gençler, gençlik çalışanları, bu alanda çalışan kurumlarının personelleri,

Kısacası, her yaş ve her sektörden katılımcılar ile seviyesi fark etmeksizin kurum ve kuruluşlar yararlanabilirler (AB, 2017).

2. 1. 2. 2. 3. Erasmus+ Programının Uygulanış Şekli

Türkiye’de bulunan tüm yükseköğretim kurumlarında Erasmus+ programı dahilindeki bütün etkinlikler Erasmus Plus Koordinatörlüğünce uygulanmaktadır. Erasmus+ Koordinatörlükleri, Avrupa Birliği’nin Hayat Boyu Öğrenme programı dahilinde yabancı temasların kurulması ve katılımcı değişim programlarında yükseköğretim kurumlarının bulunması hedefi ile kurulmuştur. Erasmus+ kapsamında yükseköğretim kurumlarında eğitim alanların yurt dışında mesleki eğitim alması için Öğrenim Hareketliliği ve Staj Hareketliliği isimleri ile iki alt başlık açılmıştır (NEU, 2019’dan aktaran Aydın, Canbey, Soğulcaklı, & Girgin, 2019 s.2134).

Öğrenci Öğrenim Hareketliliği

Önceki süreçlerde "Öğrenci Değişimi" etkinliği diye bilinen öğrenim hareketliliği programı, Hayat Boyu Öğrenme Programında "Öğrenci Öğrenim Hareketliliği" adı altında uygulanmaya devam etmiştir. Avrupa Birliğinin 2014 yılında yapmış olduğu düzenleme sayesinde uygulanan bütün programlar Erasmus Plus ismi altında birleştirilerek devam etmiştir (Aydın vd., 2019).

Erasmus+ Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Türkiye’de örgün eğitim kurumu olarak eğitim veren Erasmus Üniversite Beyannamesi (EÜB) sahibi olan üniversitede kaydı bulunan öğrenciler akademik olarak bir tam yıl ya da iki yarıyıl farklı Avrupa ülkelerinden birinde yine Erasmus

Üniversite Beyannamesi olan bir üniversitede değişim öğrencisi olarak bulunma ve bulunduğu program içeriğine uygun bir şekilde değişim öğrencisi olarak gittiği ülkede kaldığı süre boyunca finansal destek alabilme hakkı kazanmışlardır. Bu finansal yardım karşılık beklemezsiniz, katılımcıların bu değişim hareketinden kaynaklanan yeni harcamalarına destek olmayı amaçlamıştır (Çuvaş, 2014).

Öğrenci Öğrenim Hareketliliğinden yararlanabilmek için katılmak isteyenlerin buldukları üniversitenin Erasmus Koordinatörlüklerine başvuru yaparak seçim sürecine katılmaları gerekmektedir. Bu seçimler ortalama akademik puanları ve yabancı dil puanları değerlendirilerek yapılır (NEU, 2019'dan aktaran Aydın vd., 2019 s.2135).

Öğrenci Staj Hareketliliği

Öğrenci Staj Hareketliliği, üniversite veya mesleki eğitim öğrencilerine yaşadıkları ülke dışında staj yapma ya da iş tecrübesi imkânı sunar (UA, 2017).

Staj hareketliliği, üniversitelerde kaydı bulunan öğrencinin yaşadığı ülke dışında iş yerinde ya da kurum/kuruluşlarda mesleki eğitim alma ve tecrübe kazanma sürecidir. Erasmus + staj hareketliliğinde hedef, katılımcının gittiği Avrupa ülkesinde, öğrencisi olduğu alanda meslek bilgisini artırmak için uygulamalı olarak tecrübe kazanmasıdır (Aydın vd., 2019).

2 ay ile 12 ay arasında lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri için staj hareketliliği sağlanmaktadır. Meslek yüksekokulu gibi kısa dönemli üniversite programları katılımcılar için minimum 2 aydan maksimum 12 ay olabilecek şekilde planlanabilir. Katılım koşullarını sağlamak için; Erasmus Plus Üniversite Beyannamesi olan bir üniversitede eğitim görüyor olmaları; öğrencisi oldukları üniversiteye müracaat etmeleri ve Erasmus Plus programında staj yapmak üzere seçilmeleri gerekmektedir. Bu seçimler ortalama akademik puanları ve yabancı dil puanları değerlendirilerek yapılır (NEU, 2019'dan aktaran Aydın vd., 2019, s.2135).

Erasmus+ programı dahilinde kurumdaki akademik ve idari personel de yurt dışı başvurusu yapabilmektedir. Bu faaliyetler personel hareketliliği kapsamında personel ders verme hareketliliği (İngilizce adıyla Staff Mobility for Teaching Assignments-STA) ve personel eğitim alma hareketliliği (İngilizce adıyla Staff Mobility for Staff Training-STT) başlıkları altında gruplandırılır (UA, 2017).

Personel Ders Verme Hareketliliği

Personel ders verme hareketliliği, Türkiye'de Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (ECHE) bulunan bir üniversitede ders vermekle görevli olan bir eğitimcinin, başka bir Avrupa Birliği ülkesindeki üniversitede ders verebilmesi ya da bir Avrupa Birliği ülkesindeki üniversitesinde ders vermekle görevli eğitimcinin Türkiye'de Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (ECHE) bulunan bir üniversitede ders vermesine olanak sağlayan ve bu derslerle ilgili iki üniversite ile iş birliği içerisinde bilim alanında ve eğitim alanında etkinlikler yapılmasına fırsat sağlayan alandır. Bunlara ilaveten, ortak ülkedeki üniversitenin program ülkesindeki iş yerinden ve program

ülkesindeki üniversitenin ortak ülkedeki iş yerinden ders vermek üzere eğitimci davet edebilir (UA, 2017).

Bu sayede,

- Akademisyen ortak ülkedeki yükseköğretim kurumuna uzman olduğu alanda eğitim vermeye gidebilir.
- Türkiye’de akademik statüsü bulunmayan bir eğitimci ortak ülke yükseköğretim kurumuna ders vermek için gidebilir.
- Ortak ülkede akademik statüsü bulunmayan bir eğitimci Türkiye’de bulunan yükseköğretim kurumuna gelerek ders verebilir (UA, 2017).

Personel Eğitim Alma Hareketliliği

Personel eğitim alma hareketliliği, Türkiye’de Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (ECHE) bulunan bir üniversitede görevli olan personelin, başka bir Avrupa Birliği ülkesindeki üniversitede ders alabilmesi ya da bir Avrupa Birliği ülkesindeki üniversitesinde görevli personelin Türkiye’de bir üniversitede eğitim almasına olanak sağlayan alandır. Personel Eğitim Alma Hareketliliği kapsamında katılımcının hali hazırda yaptığı işi ile ilgili konulardaki becerilerini geliştirmek amaçlı değişik eğitimler e(işbaşı eğitimleri, gözlem süreçleri gibi) katılması mümkündür. Yalnızca konferans katılımları bu hareketlilik kapsamında değerlendirilmemektedir. Personel eğitim alma hareketliliğinde, program ülkesinde Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (ECHE) bulunan üniversitede çalışmakta olan personelin, eğitim almak için ortak ülkede bir iş yerine gidebilmesi mümkün değildir (UA, 2020).

Bu sayede,

- Yükseköğretim kurumu çalışanı ortak ülkedeki yükseköğretim kurumundan alanında eğitim almaya gidebilir.
- Türkiye’de akademik statüsü bulunmayan bir yükseköğretim kurumu personeli ortak ülkedeki bir yükseköğretim kurumuna ders almak için gidemez.
- Ortak ülkede akademik statüsü bulunmayan bir yükseköğretim kurumu çalışanı Türkiye’de bulunan yükseköğretim kurumundan ders almak için gelebilir (UA, 2020).

2. 1. 2. 2. 4. Türkiye’nin Erasmus+ Programına Katılma Süreci

Türkiye, Avrupa Birliği (AB) eğitim ve gençlik programları sürecine (Leonardo, Sokrates, Gençlik) dahil olmak için girişimlere 1995 senesinde başlamıştır. Bu girişimler sonucunda 1999 yılında Türkiye'nin Avrupa Birliği eğitim programlarına katılması onaylanmıştır. Avrupa Birliği adaylığının onay görmesinin ardından Türkiye, bu üç programa katılımı, adaylık perspektifinde değerlendirmiş ve Ulusal Program’da kısa vadeli öncelikler olarak almıştır. Türkiye de Leonardo Da Vinci, Sokrates ve Gençlik Programlarından sorumlu olması için Ulusal Ajansı kurulmuştur. Ulusal Ajans sayesinde bu programların tanıtımlarının yapılması, işleyişlerinin kontrolü ve

değerlendirilmesinin yapılabilmesi hedeflenmiştir. Türkiye, katılım için hazırlık süreci içerisinde yapılacak çalışmalar ve finansman ile ilgili dört anlaşmayı 27 Aralık 2002 tarihinde Avrupa Birliği Komisyonu nezdinde imzalamıştır. Leonardo, Sokrates ve Gençlik programlarının her birine ilişkin Hazırlık Tedbirleri Anlaşmaları ve Sokrates Programı Pilot Uygulamaları Anlaşmalarını imzalayan ülkemiz, 2003 Aralık ayına kadar da hazırlık çalışmalarını tamamlamıştır (Topçu, 2011).

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları için 2004 yılının Nisan ayı itibari ile, Türkiye'nin tam dahil olduğu süreçte, Leonardo da Vinci, Sokrates ve Gençlik Programlarına katılmak isteyen katılımcı sayısının yükseldiği söylenebilir. Programın pilot uygulaması olduğu yıllarda (2003-2004) 15 Türk Üniversitesi ilk öğrenci değişim deneyimini 125 öğrenci gönderip, 15 öğrenci kabul ederek deneyimlemiştir. Erasmus Programı, bu pilot uygulamanın ardından 2004-2005 yılında uygulanmaya başlamıştır (Topçu, 2011).

Erasmus programı, kapsamını genişletmek amacıyla sonraki süreçte katılımcılarının yaş ve eğitim durumu gibi katılımını sınırlayan kişisel kısıtlamaları en aza indirmek ve coğrafi alanını genişletmek için birçok alt başlıkta ilerleyen programlarını bir araya getirmiş ve Erasmus+ programı olarak yeniden tanımlanmıştır. Erasmus+ programı eğitim kalitesini artırmak, katılımcıların geldikleri ve program süresince buldukları ülkeler arasındaki eğitim sistemlerinin yerinde gözlemlenerek farklılıklarının görülmesini, kültürler arası etkileşimlerinin güçlendirilmesini, ülkelerin daha yakından tanınması ve çok kültürlülüğün sağlanmasını amaçlamıştır. Erasmus programı 1976 yılında ilk defa pilot uygulama şeklinde uygulanmaya başlamış; sonrasında iki aşamalı olarak 1995 senesine kadar devam etmiştir. 1995–2000 seneleri arasında Sokrates Eğitim Programı'nın bir alt programı olarak devam eden program, 2007 yılında Hayat Boyu Öğrenme Programına (LLP) çevrilmiştir. Bu dönüşüm ardından Hayat Boyu Öğrenme Programı'nın alt eylem alanı olarak şekillenen bu program, günümüzde uluslararası programları tek çatı altında toplayarak bütünlük bir yapıda Erasmus+ adı ile varlığını sürdürmektedir (Özkan & Mutdoğan, 2018).

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Eğitim doğduğumuz andan itibaren başlatarak yaşam boyu devam eden dinamik bir süreç olmakla birlikte, içinde bulunulan topluma miras kalan kültür ve kültürü oluşturan her unsurla oldukça yakın ilişki içindedir. Eğitimin bir parçası olan müzik eğitimi de esas olarak bireylerin müziğin temel unsurlarını kullanarak istenilen beceri ve davranışları ortaya koymak ve bunları geliştirmek üzerine kuruludur. Müzik eğitimi ile akademik başarı, zihinsel ve sosyal gelişim arasında doğrusal ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Müziğin sosyal ve duygusal bağları kuvvetlendirdiği bir dünyada müzik eğitimindeki kültürel etkileşimin önemi yadsınamaz. Öğrencilerin müzik eğitimleri serüveninde kültürel etkileşimin bir parçası olma olanaklarından birinin Erasmus+ olduğu bilinmektedir. Erasmus+ programının yıllar içerisinde çeşitli açılardan değiştiği ve geliştiği yukarıda özetlenmiştir. Bugün ilk günden bu yana olduğu gibi öğrencilere

değişim öğrencisi olma fırsatı sunarak onlara kültürel etkileşimin bir ögesi olma deneyimi sunmaktadır. Kültürel etkileşimin yanı sıra öğrencilere daha geniş bir perspektiften bakma, özgüven, yabancı dil gelişimi gibi artılar kazandıran bu program, karşımıza çıkan en güzel fırsatlardan biri olma niteliği taşımaktadır. Yukarıda hazırlanan literatür bu bakış açısıyla incelendiğinde, eğitimin, kültürü etkilediği, kültürün de toplumları etkilediği sonucu elde edilebilmektedir. Bu etkileşim sürecinde kültürler arası diyalog ve kültürel etkileşimin önemli uygulama alanlarından birinin, incelemeye alınan Erasmus + programı olduğu görülmektedir. Sonuç olarak eğitim, kültür, kültürel etkileşim ve değişim programlarının bir zincir gibi birbirini takip ettiği genel hatlarıyla anlatılmaktadır.

2. 3. İlgili Araştırmalar

2. 3. 1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Aydın, Canbey, Soğukcaklı ve Girgi’nin (2019) Erasmus + kapsamında yurtdışında eğitim gören müzik öğrencilerinin eğitim süreçlerine yönelik yapmış oldukları çalışmada katılımcıların program hakkında en çok araştırmayı internet aracılığı ile yaptıkları, öğretmen ve danışmanlarından bilgi almaya çalıştıkları, buna ek olarak okul ve etkinlikler sayesinde bilgi edinen öğrenci sayısının azlığından bahsetmiş; öğrencilerin büyük bölümünü Erasmus+ programı dâhilinde öğrenim hareketliliği programını seçme nedeninin mesleki deneyimleri ve kişisel gelişimleri ile ilgili tecrübe edinmek olduğunu belirtmişlerdir, Katılımcıların yurtdışı eğitimleri sürecinde yaşadıkları sıkıntılar ile ilgili fikirlerin en başında verilen burs miktarının yetersiz olduğu ve bundan kaynaklı sosyal faaliyetlere yeterince dâhil olamadıkları geliyor, Yabancı dillerinin yetersiz olması sebebiyle kendilerini ifade ederken zorlanmaları, buldukları ülkede dil, din, etnik köken gibi sebeplerle direkt bir ayrımcılığa maruz kalmadıkları ama bunun yanı sıra zaman zaman bu ayrımcılığı yaşayan insanlara denk geldiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların değişim programı aracılığı ile buldukları kurumlarda Türkiye’deki okulların sunduğu fırsatların ve eğitim seviyelerinin daha iyi olduğu, fiziki şartlar, nota arşivleri gibi konularda da oraya kıyasla daha iyi durumda olduğundan bahsetmişlerdir. Katılımcıların değişim programı aracılığıyla buldukları ülkede Türk müziği ve Türk kültürünü tanıtmaya hedefi ile etkinlikler yaptığı ve bunların yabancı arkadaşları tarafından ilgi ve beğeniyle karşılandığı tespit edilmiştir (Aydın vd. 2019).

Çepni, Aydın, Kılınc’ın (2018) Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine dair bir araştırmada Erasmus+ programı katılımcıları bu deneyimin onlar için büyük bir fırsat olduğunu belirtmiş ve sürecin onlara sosyal ve mesleki hayatlarında yeni deneyimler kazandırdığının altını çizmişlerdir. Bu açıklamalar aynı zamanda değişim programının amaçlarına uygun ilerlediğinin de önemli bir göstergesi sayılabilir. Erasmus + programı katılan öğrencilere kendi ülkeleri dışında bulunan bir yükseköğretim kurumunda eğitim alma ve staj yapma fırsatı

sunarken kişisel, kültürel, mesleki ve akademik alanlarda gelişimine destek olmayı amaçlayan bir programdır. Bu bilgiler ışığında katılımcıların bu değişim programını kendileri için kaçırılmayacak bir fırsat saymaları önemli bir işarettir. Tüm bunların yanı sıra öğrencilerin program sonrası akademik olarak kendilerini geliştirmiş olmaları sayesinde iş bulma konusunda avantajlı olacaklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bu öğrencilerin açıklamalarından değişim programı kapsamında edindiği bilgi ve deneyimlerini işlerine aktarmayı amaçladıklarını anlamaktayız (Çepni, Aydın, & Kılınç, 2018).

Sancak (2009) ve Ünal (2011) tarafından yapılan araştırmalarda, değişim programına katılımcıların en önemli katılma nedenlerine bakıldığında ilk sırada eğitim yer alırken; bunu sosyo-kültürel ve seyahat gibi sebepler takip etmektedir. (aktaran Şahin, & Göksoy, 2021, s.1282). Değişim programının katılımcılarını motive eden etmenlerin araştırılması için Kağnıcı (2016) ile Clyne ve Rizvi (1998) tarafından yapılmış olan iki farklı çalışmada; katılımcıların seyahat etmeyi, yeni insanlarla tanışmayı, başka kültürleri tanımayı ve yabancı dil becerilerini geliştirmeyi hedefledikleri ortaya çıkmıştır (aktaran Şahin, & Göksoy, 2021, s.1282).

Küçükçene ve Akbaşı (2021), öğrencilerin programa katılmalarını sağlayan motivasyon faktörlerini; merak duygusu, yurt dışını deneyimleme isteği, sosyal ve akademik olarak gelişme hevesi olduğu ortaya koymuştur. Katılımcılar, değişim programından kazandıkları tecrübelerin özgüvenlerini artırdığını, daha geniş bir bakış açısı sağladığını ve ufuklarını geliştirmelerine fayda sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların Erasmus+ deneyimlerini dijital öyküler aracılığıyla inceleyen çalışma sonuçlarına göre değişim programının öğrencilerin yeni düzeyleri keşfettiği, farklı kültürleri deneyimlediği, farklı insanlarla tanıştığı ve kendileriyle yüzleştiği bir süreç olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Erasmus+ programı katılımcılarının kültürel farkındalıklarının yükseldiğinin ve programın farklı kültürlerle karşı olan önyargılarının üstesinden gelme konusunda değişim programının onları teşvik ettiğini belirtmektedir. Programın sosyal, kültürel ve akademik boyutlarda öne çıkan katkıları göz önüne alındığında öğrencilerin programa katılımının teşvik edilmesi önemlidir. Ayrıca Erasmus+ değişim programının Türkiye'nin tarihi, sosyal, kültürel ve bilimsel olanaklarının programa katılan öğrenciler tarafından tanıtılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Küçükçene & Akbaşı, 2021).

2. 3. 2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Teichler (2015), uluslararası akademik hareketliliğin etkileri ve sonuçları konusunda yaptığı araştırmada, bu değişim programlarının ülkenin kültürel gelişimine, katılımcıların yabancı dil yeterliliğine ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ve öğrencileri meslek hayatına hazırladığını ortaya koymuştur.

Kehm (2005), uluslararası öğrenci hareketliliğinin öğrencilerin ülkeler hakkında bilgi edinmelerine, kültür çeşitliliğine, kişisel gelişimlerine ve evrensel anlayışa katkı sağladığını öne

sürmüştür. Bu sebeple bu hareketliliğin artırılıp desteklenmesini, isteyen herkesin bu hareketlilikten faydalanıp kendisini geliştirmesinin önemine vurgu yapmıştır.

Öğrenci değişiminin iyi işleyişi, yabancı dilin geliştirilmesi, öğrencilerin akademik başarıları ve bu başarıların geri döndüklerinde üniversiteleri tarafından tanınması, kültürel öğrenmenin yanı sıra başka bir Avrupa ülkesinde eğitim almanın sonraki kariyer üzerindeki etkisinden bahseden Teichler ve Maiworm'un (1997) yanı sıra, bazı farklı araştırmalar da bu öğrenci değişim programının katılımcıların kişisel, akademik ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur (Oppen, Teichler, & Carlson, 1990).

Değişim programlarına katılım sağlayan öğretmenlerin, öğrencilerine gezdikleri ülkeleri, görmüş oldukları farklı kültürlerin özelliklerini aktararak öğrencilerini de bu deneyimlere teşvik etmesi gerekmektedir. Cushner ve Mahon (2002) bulgularında yurt dışında eğitim alan öğretmenlerin hem eğitim hem de kültürel anlamda daha büyük faydalar sağladığından bahsetmiştir. Öğrenciler arasında da artan kültürel farkındalık, gelişen öz yeterlilik ve kültürel farkındalık açısından da değişim programlarının büyük katkıları olduğu ortaya konmuştur.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli / Araştırma Deseni

Erasmus+ programına katılım sağlayan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin deneyim ve görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma çeşidi temelde bir kuram oluşturmak amacıyla sosyal olguları bağlamından koparmadan araştırıp anlamlandırmayı hedefleyen bir yaklaşımı benimser. Nitel araştırmalar; bireysel ve toplumsal yaşanmışlıklar, duygular, kültürel hadiseler, sosyal hareketler gibi birçok konuyu kapsayabilir (Yıldırım, 1999).

Karataş'a (2015) göre Nitel araştırma modeli, bireylerin kendilerini ve bir araya gelerek şekillendirdikleri toplumsal sistemleri keşfetmesi amacıyla oluşturduğu bilgi üretme kanallarındandır. Bu araştırma modeli aracılığıyla yapılmış olan çalışmalarda edinilen bilgiler ile konu hakkında detaylı ve kapsayıcı bir bilgi havuzu oluşturma amacı bulunur. Bu açıdan bakıldığında araştırmacı keşfetme arzusu ile ilerleyerek eklediği sorular sayesinde gerçeğe ulaşmaya çalışırken katılımcının subjektif bakış açısına da değer verir. Sosyal bilimlerde popüler olan nitel araştırma modeli, bireysel ve toplumsal hayatın sürekli bir değişim içerisinde olmasından ötürü, olay ve olguları genel olarak ele almaktan ziyade anlamlandırmanın daha önemli olduğunu savunur (Karataş, 2015).

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında görüşme tekniğinden faydalanılmış ve bunun için iki farklı ölçme aracı uygulanmıştır. Görüşme tekniği; katılımcıların duygu durumlarını, düşüncelerini aynı zamanda deneyimlerinin pozitif ve negatif yönlerini ele almayı amaçlar. Araştırmacı görüşme esnasında, çalışma grubunun konu ve durum hakkındaki öznel düşüncelerini anlamlandırmaya çalışır (Dömbekçi & Erişen, 2022).

3. 2. Araştırma Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu iki farklı grup oluşturmaktadır. Bunlardan birincisi Türkiye'deki eğitim fakültesi müzik öğretmenliği programlarında Erasmus + programına katılım sağlamış toplam 28 öğrenci, ikincisi ise bu anabilim dallarında Erasmus programı koordinatörü olarak görev yapan 11 öğretim elemanıdır. Erasmus programı 2014 yılından itibaren Erasmus + programına dönüştüğü için, bu seneden sonra katılım sağlayan öğrenciler dikkate alınmıştır.

Türkiye'deki 28 müzik öğretmenliği programlarından 19 'u Erasmus+ programı ile yurtdışına öğrenci göndermiş olup, 9 bölüm ise öğrenci gönderimi yapmamıştır. Bu bölümlerin 2'sinden dönüt alınamayıp, 17 bölüm öğrencilerinden gönüllü 28 öğrenci araştırmaya katılım sağlamıştır. Öğrencilerin kodlanması veri analiz başlığı altında verilmiştir. Öğrencilerin kişisel özelliklerine,

lisans öğrenimi gördükleri üniversitelere ve Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları ülkelere ilişkin betimsel istatistikleri içeren tablolar aşağıdadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin İstatistikler

Cinsiyet	n	%
Kadın	12	42.8
Erkek	16	57.2
Toplam	28	100.0

Tablo 1'e göre çalışmaya katılım sağlayan 28 öğrenciden % 57.2'si erkek, % 42.8'i kadındır. Buna göre çalışmaya katılan erkek öğrenciler daha fazladır.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaş Aralığına İlişkin İstatistikler

Yaş	n	%
18-22	1	3.5
23-25	27	96.5
Toplam	28	100.0

Tablo 2'ye göre yaş grupları ile ilgili soruyu cevaplayan toplam 28 katılımcının yaş gruplarına göre dağılımı şöyledir: “%3.5'i 18–22 yaş aralığında”, “%96.5'i 23–25 yaş aralığında”dır. Buna göre Erasmus+ programına katılım sağlayan 23-25 yaş aralığındaki öğrencilerin sayıca fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Lisans Öğrenimini gördükleri Üniversitelere İlişkin İstatistikler

Öğrenciler	Üniversiteler	n	%
Ö1	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	3.5
Ö2	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	3.5
Ö3, Ö4	Dokuz Eylül Üniversitesi	2	7.1
Ö5	Gazi Üniversitesi	1	3.5
Ö6	İnönü Üniversitesi	1	3.5
Ö7, Ö8	Marmara Üniversitesi	2	7.1
Ö9	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	3.5
Ö10	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	3.5
Ö11, Ö12, Ö13	Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi	3	10.7
Ö14	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	3.5
Ö15, Ö16	Onsekiz Mart Üniversitesi	2	7.1
Ö17, Ö18, Ö19	Pamukkale Üniversitesi	3	10.7
Ö20, Ö21	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Eski İsmi Selçuk Üniversitesi)	2	7.1
Ö22	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	3.5
Ö23, Ö24, Ö25	Trabzon Üniversitesi (Eski İsmi Karadeniz Teknik Üniversitesi)	3	10.7
Ö26, Ö27	Uludağ Üniversitesi	2	7.1
Ö28	Yüzüncüyıl Üniversitesi	1	3.5
Toplam		28	100.0

Tablo 3'e göre, Erasmus+ programıyla yurtdışına giden öğrencilerin %10.7 oranla katılımı en fazla Niğde Ömer Halis Demir, Pamukkale ve Trabzon Üniversite'sinden sağladığını görmekteyiz. Ardından öğrenciler %7.1 oranla Dokuz Eylül, Marmara, Onsekiz Mart ve Necmettin Erbakan Üniversite'sinden katılım sağlamışlardır. Son olarak araştırmaya %3.5 oranla Ağrı İbrahim Çeçen, Bolu Abant İzzet Baysal, Gazi, İnönü, Mehmet Akif Ersoy, Muğla Sıtkı Koçman, Ondokuz Mayıs ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nden katılım sağlanmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Erasmus+ Programı ile Gittikleri Ülkelere İlişkin İstatistikler

Öğrenciler	Erasmus+ Programı ile Gittikleri Ülkeler	n	%
Ö1,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö25	Romanya	6	21.4
Ö2, Ö7,Ö9,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö22,Ö28	Polonya	10	35.7
Ö3	Litvanya	1	3.5
Ö4,Ö23,Ö24,Ö27	Macaristan	4	14.2
Ö5, Ö10	Çek Cumhuriyeti	2	7.1
Ö6, Ö26	İtalya	2	7.1
Ö8	Almanya	1	3.5
Ö20,Ö21	Portekiz	2	7.1
Toplam		28	100.0

Tablo 4'e göre, katılımcıların %35.7'si Polonya'da Erasmus+ programıyla eğitim görmüşlerdir. Öğrencilerin %21.4'ü Romanya'ya, %14.2'si Macaristan'a gitmişlerdir. Öğrenciler %7.1 oranla Çek Cumhuriyeti, İtalya ve Portekiz'de Erasmus+ deneyimini yaşamışlardır. Son olarak öğrenciler, %3.5 oranla Litvanya ve Almanya'da eğitim görmüşlerdir. Buna göre Türkiye'deki müzik öğretmenliği bölümlerinden Erasmus+ programı ile öğrencilerin çoğunluğunun Polonya'da eğitim aldığı söylenebilir. Bu sırayı Romanya ve Macaristan'ın takip ettiği çıkarımı yapılabilir.

Araştırmaya Türkiye'deki 28 müzik öğretmenliği programı arasından 11 üniversiteden gönüllü 11 Erasmus bölüm koordinatörü katılım sağlamıştır. Koordinatörlerin kodlanmasına veri analizi başlığı altında yer verilmiştir. Koordinatörlerin katılım sağladığı üniversitelere ilişkin betimsel istatistikleri içeren tablo aşağıdadır.

Tablo 5. Koordinatörlerin Katılım Sağladıkları Üniversitelere İlişkin İstatistikler

Koordinatörler	Üniversiteler	n	%
K10	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	%9.09
K5	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	%9.09
K8	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	%9.09
K6	İnönü Üniversitesi	1	%9.09
K11	Marmara Üniversitesi	1	%9.09
K4	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	%9.09
K3	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	%9.09

Tablo 5'in devamı

Koordinatörler	Üniversiteler	n	%
K9	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Eski İsmi Selçuk Üniversitesi)	1	%9.09
K1	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	%9.09
K2	Trabzon Üniversitesi (Eski İsmi Karadeniz Teknik Üniversitesi)	1	%9.09
K7	Uludağ Üniversitesi	1	%9.09
Toplam		11	100.0

Tablo 5'e göre araştırmaya Ağrı İbrahim Çeçen, Bolu Abant İzzet Baysal, Dokuz Eylül, İnönü, Marmara, Mehmet Akif Ersoy, Ondokuz Mayıs, Necmettin Erbakan, Tokat Gaziosmanpaşa, Tokat Gaziosmanpaşa, Trabzon ve Uludağ Üniversitelerinden %9.09 oranla birer Erasmus bölüm koordinatörü katılım sağlamıştır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Erasmus Soru Formu (ESF) ve Koordinatörler için Erasmus soru formu (KESF) Google Formlar üzerinden hazırlanmış olup, soru formlarının bağlantı linki müzik programlarının Erasmus koordinatörlerine ve üniversitelerin dış ilişkiler ofislerine e-posta yolu ile gönderilmiştir. Koordinatörlerin ve dış ilişkiler ofisinin lisans eğitimi süresince 2014 yılından itibaren Erasmus+ programına katılmış olan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerine linki göndermesi sağlanmıştır.

Türkiye'deki 28 müzik öğretmenliği programlarından 19 tanesi Erasmus+ programı ile yurtdışına öğrenci göndermiş olup, 9 bölüm ise öğrenci gönderimi yapmamıştır. Bu bölümlerin 2'sinden dönüt alınamayıp, 17 bölüm öğrencilerinden gönüllü 28 öğrenci Erasmus Soru Formu'na katılım sağlamıştır. Yine bu 28 müzik öğretmenliği programlarından 11 gönüllü Erasmus bölüm koordinatörü kendileri için hazırlanmış olan soru formuna katılım sağlamışlardır.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanmış 10 yarı yapılandırılmış sorunun yer aldığı ESF (Erasmus+ Soru Formu) ve 12 yarı yapılandırılmış sorunun yer aldığı KESF (koordinatörler için hazırlanmış soru formu) ile öğrenciler ve koordinatörlerin Erasmus programına yönelik görüş ve düşünceleri alınarak nitel veriler elde edilmiştir. Veri toplama araçları hazırlanmadan evvel Erasmus+ programı ve özellikleri ile bu programın uygulama süreçleri incelenerek, hangi basamakların ve durumların oluştuğu tespit edilmiştir. Ülke değişimi, dil puanı, iletişim, derslerle ilgili evrak hazırlıkları ve dönüş sonrası uyum gibi hususlar dikkate alınarak ölçme araçları için madde havuzu oluşturulmuş, sonrasında maddeler ve birbiriyle olan ilişkileri dikkate alınarak düzenleme yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanmış her iki soru formu, uzman görüşü alınması

amacıyla müzik eğitimi alan uzmanı 6 farklı öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. İlgili ölçme araçları ayrıca dil ve ölçme değerlendirme uzmanlarına da yönlendirilmiştir. Öğretim üyelerinin tamamı soru formu üzerine uzman görüşü belirtmiştir. Buradan hareketle soru formu güncellenmiştir. BKZ. EK-1 ESF, EK-2 KESF. Bu yolla araştırmada kullanılacak veri toplama araçları için kapsam geçerliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Geçerlik kavramı, herhangi bir testin ölçmek istediği herhangi bir özelliği, o testin amacına uygun olarak ölçme derecesini belirleme ile ilgilidir (Kelecioğlu & Göçer-Şahin, 2014). Kapsam geçerliği terimini ilk defa kullanan Cureton (1951), bu geçerliği ölçüt kavramı ile ilişkilendirerek açıklamıştır. Kapsam geçerliğinde ölçüt ifadesi, alan uzmanlarının oluşturduğu standartları ifade etmektedir. Örnek olarak herhangi bir meslek ile ilişkili ilişkin bilgilerin ölçüleceği test hazırlarken, önce bazı uzmanlardan araştırılacak o meslekle ilgili muhtemel kavramları listelemesi ve de bunları önem sırasına göre liste haline getirmesi istenir. Daha sonra ise uzmanlar, o mesleğe ilişkin bilgi/becerileri ölçmek amacıyla hazırlanan ilgili deneme testini değerlendirmeye alır. Bu değerlendirmede uzmanların arasında oluşacak uyum, kapsam geçerliği için bir ölçü olarak alınabilir (Cureton, 1951'den aktaran Kelecioğlu, & Göçer-Şahin, 2014, s.2).

Araştırmacı tarafından hazırlanan Erasmus Soru Formu (ESF) ve Koordinatörler için Erasmus Soru Formu (KESF)'nin uzman görüşleri Lawshe tekniği ile alınmıştır. Adını Lawshe (1975)'ten alan Lawshe tekniği, en az 5 en fazla 40 uzman görüşüne ihtiyaç duyularak oluşturulmaktadır. Her bir madde uzman görüşleri “madde hedeflenen yapıyor ölçüyor”, “madde yapı ile ilgili ancak gereksiz” ya da “madde hedeflenen yapıyı ölçmez” şeklinde derecelendirilebilmektedir. Kapsam geçerliğine ilaveten benzer şekilde hedef kitleye uygunluğu maddenin anlaşılabilirliği vb. amaçlarla da uzman görüşleri derecelendirilebilir (Lawshe, 1975'ten aktaran Yurdugül, 2005, s.2).

Araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanmış Erasmus Soru Formu (ESF) ile, müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin 2014 yılından itibaren lisans eğitimi sırasında Erasmus+ programı kapsamında elde ettiği kişisel tecrübe ve görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. ESF içeriğinde 10 soru bulunmaktadır. 1. soru öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenlerini, 2. soru Erasmus+ programının öğrenciler üzerindeki kazanımlarını, 3. soru Erasmus+ programının öğrencilerin müzik eğitimine olan etkisini, 4. soru Erasmus+ programının öğrencilerin yabancı dil gelişimlerine olan etkisini ortaya koymak amacıyla sorulmuştur. 5. soruda öğrencilerin Erasmus+ programı ile gittikleri üniversite ile kendi üniversiteleri arasındaki uygulanan program açısından farkları, 6. soruda ise Erasmus+ programı ile gittikleri üniversite ile kendi üniversiteleri arasındaki nitelik açısından farkları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. 7. soru Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin yeterliliğini ortaya çıkarmak amacıyla sorulmuştur. 8. soruda öğrencilerden Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları ülkede adaptasyon sürecine dair veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. 9. soruda Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon sürecine dair bulgular elde edilmesi amaçlanmıştır. Son olarak 10.

soruda ise öğrencilerin ESF'na vermiş olduğu yanıtlar haricinde Erasmus+ programı ile ilgili eklemek istedikleri görüş ve önerilerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Konunun ayrıntılı bir biçimde açıklanabilmesi için 10 soru sorularak veriler elde edilmiştir. Soru formunun hazırlanmasında ilgili literatür ve araştırma amaçları göz önünde bulundurulmuştur.

Yine araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanmış Koordinatörler için Erasmus Soru Formu (KESF) ile öğrencilerin Erasmus+ programı sürecine rehberlik eden Erasmus bölüm koordinatörlerinin bu süreçte elde ettikleri deneyim, görüş ve düşüncelerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. KESF'nun içeriğinde 12 soru bulunmaktadır. 1. soru koordinatörlerin gözünde öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenlerini, 2. soru Erasmus+ programının öğrenciler üzerindeki kazanımlarını, 3. soru Erasmus+ programının öğrencilerin müzik eğitimine olan katkısını, 4. soru Erasmus+ programının öğrencilerin yabancı dil gelişimlerine olan etkisini ortaya koymak amacıyla sorulmuştur. 5. soruda öğrencilerin Erasmus+ programı ile gittikleri üniversite ile kendi üniversiteleri arasındaki uygulanan program açısından farkları, 6. soruda ise Erasmus+ programı ile gittikleri üniversite ile kendi üniversiteleri arasındaki nitelik açısından farkları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. 7. soru Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin yeterliliğini ortaya çıkarmak amacıyla sorulmuştur. 8. soruda öğrencilerin Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları ülkedeki adaptasyon sürecine dair veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. 9. soruda Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon sürecine dair bulgular elde edilmesi amaçlanmıştır. 10. Soruda programa katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş sürecinde ders uyumu ve derslerin sayıştırılması aşamasında yaşanan sorunların ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. 11. soruda bölüm koordinatörlerinin, programa katılım sağlayan öğrencilerde gözlemledikleri programın kişisel ve mesleki gelişime olan katkısını ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Son soru olan 12. soru da ise koordinatörlerin Erasmus+ programı ile ilgili ilaveten eklemek istedikleri görüş ve önerilerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Konunun ayrıntılı bir biçimde açıklanabilmesi için koordinatörlere 12 soru sorularak veriler elde edilmiştir. Koordinatörler için hazırlanan soru formunun oluşturulmasında alan yazın ve araştırma amaçları göz önünde bulundurulmuştur.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Araştırma için literatür taraması ve buna bağlı olarak atılan adımlar (konu listesi, madde havuzu, ölçme aracının oluşturulması vb.) sonrasında etik kurul izni ve ilgili kurumlardan uygulama izni alınmıştır. Araştırmacı tarafından veri toplama sürecine ilişkin etik kurulu onayı alındıktan sonra Türkiye'deki 28 müzik öğretmenliği programı Erasmus+ koordinatörleri ve üniversitelerin dış ilişkiler ofisleri ile e-posta ve telefon kanalıyla iletişime geçilerek 2014 yılı itibariyle Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden öğrenciler, dış ilişkiler ofisi ve koordinatörler tarafından tespit edilmiştir. Tespit sonrasında uzman görüşleri neticesinde nihai hali verilmiş olan ölçme araçları

online forma dönüştürülerek hazırlanmıştır. Öğrencilere gönderilmek üzere hazırlanan ESF çevrimiçi ortamda Google Forms aracılığıyla düzenlenmiş olup ve bağlantı linki Erasmus+ koordinatörleri ve üniversitelerin dış ilişkiler birimleri vasıtasıyla öğrencilere gönderilmiştir. 28 öğrenci gönüllü olarak forma dönüt vermiştir. Araştırmacı tarafından koordinatörler için hazırlanan KESF de çevrimiçi ortamda Google Forms aracılığıyla düzenlenmiş olup bölüm koordinatörlerine e-posta ve mesaj iletişim kanalları kullanılarak gönderilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 11 Erasmus+ bölüm koordinatöründen alınan dönütler sonrasında veriler elde edilmiştir. Her iki ölçme aracının online forma dönüşmesi, gönderilmesi ve çalışma grubundan cevapların alınması yaklaşık 5 ay sürmüştür.

3. 4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerin biri olan betimsel analiz tekniği ile veriler çözümlenmiştir.

Betimsel tarama sürecini sonuçların genel olarak yorumlanmasına olanak vermek için, araştırma yapılan alanda mümkün olduğunca en uygun yayını taramak ve analiz etmek olarak tanımlamak mümkündür. Betimsel tarama ile ilgili araştırmalar, genellikle sistematik bir tarama uygulamasıyla başlar. Buna müteakip seçilen yayınların yayın tarihleri, araştırma yöntemleri, genel yaklaşımları ve araştırma çıktıları gibi belirli araştırma yapılarına göre kodlama süreci işletilmektedir. Frekans analizi yardımıyla taranan çalışmaların sahip olduğu farklı yapılar, uygun bir veri seti marifetiyle bir araya getirilir. Bu yolla betimsel taramanın, sürecinin araştırmayla ilgili durumunu, bulgular yardımıyla temsil ettiği söylenilebilir (Avcı, Usluel, Kurtoğlu, & Uslu, 2013).

Betimsel analizde işlemi yapılırken, araştırma için oluşturulan sorulardan, araştırmanın kuramsal çerçevesinden veya görüşmede ya da gözlemde yer alan çeşitli boyutlardan yola çıkılır ve veri analizi için yeni bir çerçeve meydana getirilir. Bu çerçeveye sayesinde verilerin hangi temalar ve bu temalara uygun kategoriler doğrultusunda düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir (Karataş, 2017). Araştırmacı tarafından oluşturulan tema ve kategorilere göre yapılan açıklamalarda öğrencilerin ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrudan kullanılmıştır. Bu hali ile görüşlerin daha doğru yansıtılacağı düşünülmektedir. Karataş'a (2017) göre de nitel veri analizinde elde edilen verilerin en özgün şekline mümkün oldukça bağlı kalınması ve gerektiği yerde katılımcıların ifadelerinden doğrudan alınarak ve betimsel bir yaklaşımla kullanılarak sunulması gelmektedir başlıca önerilecek husustur.

Çalışma grubundan elde edilen veriler temalar ve kategoriler oluşturularak analiz edilmiştir. Tema ve kategorilere göre ilk olarak görüşlerin frekans dağılımı tablosu verilmiş, sonrasında ise görüşlere yönelik ayrıntılar açıklanmaya çalışılmıştır. Öğrencilere yönlendirilen sorular doğrultusunda 10 farklı tema oluşturulmuştur. Bu temaların ilki olan “Öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenleri” teması öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Yeni insanlar tanımak,

yeni arkadaşlıklar kurmak”, “Farklı kültürler tanımak”, “Yabancı dilini geliştirmek”, “Yurt dışını gezmek ve yeni yerler keşfetmek”, “Kendi başına yaşamak ve kendi ayaklarının üzerinde durmak”, “Farklı bakış açısı kazanmak, ufkunu genişletmek”, “Yurt dışı eğitimi deneyimlemek ve farklı bir ülkede Akademik gelişim sağlamak (Müzik Eğitimi almak, enstrümanını geliştirmek ve öğretmenlikte farklı yöntemler geliştirmek)”, “Geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak”, “İzlediği bir filminden etkilendiği için” ve “Gelecek için yurt dışı bağlantıları kurmak” olmak üzere on kategoride ele alınmıştır. İkinci tema olan “Erasmus+ programının kazanımları” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Kişisel gelişim”, “dil gelişimi”, “Müzikal gelişim”, “Farklı kültürler görmek ve kültürler tanımak” ve “Müzik alan eğitimi ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın ikinci teması olan “Erasmus+ programının kazanımları” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Kişisel gelişim”, “dil gelişimi”, “Müzikal gelişim”, “Farklı kültürler görmek ve kültürler tanımak” ve “Müzik alan eğitimi ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın üçüncü teması olan “Erasmus+ programının müzik eğitimine katkısı” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Katkı sağladı”, “Kısmen katkı sağladı”, “Katkı sağlamadı”, olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın dördüncü teması olan “Erasmus+ programının yabancı dil eğitimine katkısı” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Katkı sağladı”, “Kısmen katkı sağladı”, “Katkı sağlamadı”, olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın beşinci teması olan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin program açısından farkları” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Eğitim düzeyi”, “Ders içerikleri”, “Zorunlu ve seçmeli dersler”, “Alanla ilgili olanaklar ve erişilebilirliği” ve “Müzikle temas yoğunluğu” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın altıncı teması olan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin nitelik açısından farkları” teması altında oluşturulan “Akademisyen donanım ve tutumları”, “Öğrencilerin akademik seviyesi”, “Olanaklar ve teknik imkânlar” ve “Ders içerikleri” kategoriler öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda iki ayrı grupta ele alınmıştır. Öğrencilerden, Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla nitelik açısından daha pozitif farkları olduğuna dair ifadeler verenlere “a” grubunda, kendi üniversitelerinin yurtdışındaki üniversiteye kıyasla nitelik açısından daha pozitif farkları olduğuna dair ifade verenlere ise “b” grubunda yer verilmiştir. “Eğitim düzeyi” kategorisi ise öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda tek bir grupta yer almıştır. Araştırmanın yedinci teması olan “Erasmus+ programı çerçevesinde sağlanan hibenin yeterliliği” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Sağlanan hibe yeterli oldu”, “Sağlanan hibe kısmen yeterli oldu”, “Sağlanan hibe yeterli olmadı” ve “Hibe almadım” olmak üzere dört kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın sekizinci teması olan “Erasmus+ programı kapsamında gidilen ülkedeki adaptasyon süreci” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Sorun yaşadım”, “Kısmen sorun yaşadım” ve “Sorun yaşamadım” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın dokuzuncu teması olan

“Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon süreci” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Sorun yaşadım”, “Kısmen sorun yaşadım” ve “Sorun yaşamadım” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Araştırmanın son teması olan “Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin program hakkındaki ilaveten genel görüş ve önerileri” teması ise “Erasmus+ programı hakkında ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunanlar” ve “Erasmus+ programı hakkında ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayanlar” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan Erasmus programı bölüm koordinatörlerine de 12 soru yönlendirilmiş olup bu sorular doğrultusunda 12 tema oluşturulmuştur. Bu temaların birincisi olan “Öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenlerine ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak”, “Gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak”, “Yabancı dilini geliştirmek”, “Alanında farklı bakış açısı kazanmak, ufkunu genişletmek”, “Yurt dışı eğitimini deneyimlemek” ve “Yurtdışında iş imkanı bulmak, gelecekte yurt dışında yaşamak” olmak üzere altı kategoride ele alınmıştır. İkinci tema olan “Erasmus+ programının kazanımlarına ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Kişisel gelişim”, “Yabancı dil gelişimi”, “Alanlarıyla ilgili farklı bilgi ve deneyimler kazanmak”, “Farklı ülkeler görmek ve kültürler tanımak” ve “Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Üçüncü sırada yer alan “Erasmus+ programının müzik eğitime katkısına ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Müzik eğitime katkı sağladı”, “Müzik eğitime kısmen katkı sağladı” ve “Müzik eğitime katkı sağlamadı” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Dördüncü sırada yer alan “Erasmus+ programının yabancı dil gelişimine katkısına ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “yabancı dil gelişimine katkı sağladı”, “Müzik eğitime kısmen katkı sağladı” ve “yabancı dil gelişimine katkı sağlamadı” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Beşinci tema olan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin program açısından farklarına ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Alan eğitimi yoğunluğu”, “Öğretim yaklaşımları”, “Ders çeşitlilikleri ve içerikleri”, “Ders kredileri” ve “Üniversiteler arasında fark yok” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Altıncı sırada yer alan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin nitelik açısından farklarına ilişkin koordinatör görüşleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Alan eğitimi ve müzikle temas yoğunluğu”, “Ders içerikleri”, “Okul olanakları ve erişilebilirlikleri”, “Sistamlilik ve disiplin” ve “Üniversiteler arasında fark yok” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır. Yedinci tema olan “Erasmus+ programı çerçevesinde sağlanan hibenin yeterliliğine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Sağlanan hibe yeterli”, “Sağlanan hibe kısmen yeterli” ve “Sağlanan hibe yetersiz” olmak üzere üç

kategoride ele alınmıştır. Sekizinci sırada yer alan “Erasmus+ programı kapsamında gidilen ülkedeki adaptasyon sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Adaptasyon sorunu yaşıyorlar” ve “Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Dokuzuncu tema olan “Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Adaptasyon sorunu yaşıyorlar”, “Kısmen adaptasyon sorunu yaşıyorlar” ve “Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Onuncu sırada yer alan “Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş aşamalarındaki ders uyumu ve sayıştırma sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Ders uyumu ve sayıştırma sorunları yaşanıyor”, “Ders uyumu ve sayıştırma sorunları kısmen yaşanıyor” ve “Ders uyumu ve sayıştırma sorunları yaşanmıyor” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. On birinci tema olan “Erasmus+ programı kapsamında gerçekleşen değişim faaliyetlerinin öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimine katkısına ilişkin koordinatör görüşleri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Her iki yönden katkı sağlıyor” ve “Kişisel gelişime olan katkısı daha fazla” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Son tema olan “Koordinatörlerin Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerileri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunanlar” ve “Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayanlar” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümü ikiye ayrılarak, öncelikle Erasmus+ programına katılım sağlayan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin deneyim ve görüşlerine, ardından bölüm Erasmus koordinatörlerinin programa dair görüş ve önerilerine yer verilecektir.

4. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Dair Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular

Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin görüş ve önerileri, öğrenciler için hazırlanmış soru formu ile alınan yanıtlar yardımıyla incelenip yorumlanmıştır. Her soru farklı bir tema olarak ele alınmıştır. Ayrıca her tema için öğrencilerden alınan yanıtlardan faydalanılarak uygun kategoriler oluşturulmuştur.

4. 1. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Bulgular

Tablo 6. Tema 1: Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenleri

Kategoriler	Öğrenciler	n
Yeni insanlar tanımak, yeni arkadaşlıklar kurmak	Ö3,Ö16,Ö21,Ö23,Ö24	5
Farklı kültürler tanımak	Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö15,Ö20,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28	17
Yabancı dilini geliştirmek	Ö1,Ö2,Ö6,Ö11,Ö14,Ö16,Ö19,Ö21	8
Yurtdışını gezmek ve yeni yerler keşfetmek	Ö2,Ö5,Ö9,Ö12,Ö16,Ö18,Ö19,Ö21,Ö23,Ö24	10
Kendi başına yaşamak ve kendi ayaklarının üzerinde durmak	Ö2,Ö14	2
Farklı bakış açısı kazanmak, ufku genişletmek	Ö1,Ö9,Ö21	3
Yurt dışı eğitimi deneyimlemek ve farklı bir ülkede Akademik gelişim sağlamak (Müzik Eğitimi almak, enstrümanını geliştirmek ve öğretmenlikte farklı yöntemler geliştirmek)	Ö1,Ö3,Ö6,Ö8,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö20,Ö21,Ö22,Ö24,Ö25,Ö26,Ö28	19
Geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak	Ö21	1
İzlediği bir filminden etkilendiği için	Ö7	1
Gelecek için yurt dışı bağlantıları kurmak	Ö26	1

Araştırmanın ilk teması olan “Erasmus+ programına katılma nedenleri”, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Yeni insanlar tanımak, yeni arkadaşlıklar kurmak”, “Farklı kültürler tanımak”, “Yabancı dilini geliştirmek”, “Yurt dışını gezmek ve yeni yerler keşfetmek”, “Kendi başına yaşamak ve kendi ayaklarının üzerinde durmak”, “Farklı bakış açısı kazanmak, ufku genişletmek”, “Yurt dışı eğitimi deneyimlemek ve farklı bir ülkede Akademik gelişim sağlamak (Müzik Eğitimi almak,

enstrümanını geliştirmek ve öğretmenlikte farklı yöntemler geliştirmek)”, “Geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak”, “İzlediği bir filmde etkilendiği için” ve “Gelecek için yurt dışı bağlantıları kurmak” olmak üzere on kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 1. 1. Yeni İnsanlar Tanımak, Yeni Arkadaşlıklar Kurmak

Öğrencilerin beşi, Erasmus+ programına katılma nedenlerini yeni insanları tanımak ve yeni arkadaşlıklar kurmak olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö3: Farklı bir ülkede okuma, farklı kültürler ve insanlar tanıma deneyimi istiyor olmak

Ö16: Müzik eğitimi, daha iyi sisteme sahip üniversite, yeni dil, yeni arkadaşlıklar, gezi

Ö24: Farklı yerler görmek, farklı insanlar tanımak ve farklı kültürler ile yaşamak istediğim için.

Ayrıca Avrupa'daki müzik eğitimini merak ettiğim için

4. 1. 1. 2. Farklı Kültürler Tanımak

Öğrencilerin on yedisi, Erasmus+ programına katılma nedenlerini farklı kültürleri tanımak olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Müzik eğitimim, farklı kültürleri, dilleri, insanları görmek. Hayata olan bakış açımı zenginleştirmek için Erasmus Programına katıldım.

Ö5: Başka kültürleri görmek. Gitmediğim ülkeleri görmek.

Ö8: Farklı kültürleri tanımak, farklı bir ülkenin müzik eğitimini görmek ve deneyimlemek

Ö9: Farklı kültürler keşfedip yeni yerler keşfetmek ve alanımla ilgili farklı bakış açıları kazanmak için erasmus programına katıldım.

Ö11: Farklı kültürleri öğrenmek, yabancı dilimi geliştirmek ve kendime okuduğum bölümle ilgili ileride daha iyi imkanlar sağlayabilmek için kendimi geliştirmek.

4. 1. 1. 3. Yabancı Dilini Geliştirmek

Öğrencilerden sekizi, Erasmus+ programına katılma nedenlerini yabancı dilini geliştirmek olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö2: İngilizcemi geliştirme fırsatının olması

Ö6: Dil öğrenmek ve yeni deneyimler edinmek

Ö14: Öncelikli nedenim dilimi geliştirmek, farklı bir ülkede eğitim almak

Ö19: İngilizcemi geliştirmek ve yurt dışı tecrübesi edinmek.

4. 1. 1. 4. Yurt Dışını Gezme ve Yeni Yerler Keşfetme

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden onu, Erasmus+ programına katılma nedenlerini yurt dışını gezmek ve yeni yerler keşfetmek olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö5: Başka kültürleri görmek. Gitmediğim ülkeleri görmek.

Ö9: Farklı kültürler keşfedip yeni yerler keşfetmek ve alanımla ilgili farklı bakış açıları kazanmak için Erasmus+ programına katıldım.

Ö12: Yeni ülke ve kültür deneyimi

Ö18: Farklı bir ülkede yaşama, Avrupa'yı gezme ve batı müziği eğitimini batıda gözlemleme deneyimi amacıyla katıldım.

4. 1. 1. 5. Kendi Başına Yaşamak ve Kendi Ayaklarının Üzerinde Durmak

Öğrencilerden ikisi, Erasmus+ programına katılma nedenlerini kendi başına yaşamak ve kendi ayaklarının üzerinde durmak olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö2: Liseden beri yurtdışını gezip görmek ve kendi ayaklarımın üzerinde durmak gibi hayallerim vardı ve özellikle üniversiteye geldiğimde ailemle yaşıyor olmak içindeki tek başına yaşama ve gezme isteğini ikiye katladı.

Ö14: Yurt dışında kendi başıma yaşayabilmek

4. 1. 1. 6. Farklı Bakış Açısı Kazanmak, Ufkunu Genişletmek

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden üçü, Erasmus+ programına katılma nedenlerini farklı bakış açısı kazanmak, ufkunu genişletmek olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Hayata olan bakış açımı zenginleştirmek için Erasmus Programına katıldım.

Ö9: Farklı kültürler keşfedip yeni yerler keşfetmek ve alanımla ilgili farklı bakış açıları kazanmak için Erasmus+ programına katıldım.

Ö21: Akademik yönden kendimi geliştirmek, ufkumu daha çok genişletmek, dilimi pratikleştirmek, öğrenimimde yeni deneyimler edinmek, geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak, farklı ülkelere arkadaşlar edinmek, yeni yerler görmek, öğretimde mesleğimdeki farklı yöntemler geliştirmek

4. 1. 1. 7. Yurt Dışı Eğitimi Deneyimlemek ve Farklı Bir Ülkede Akademik Gelişim Sağlamak (Müzik Eğitimi Almak, Enstrümanını Geliştirmek ve Öğretmenlikte Farklı Yöntemler Geliştirmek)

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, Erasmus+ programına katılma nedenlerini yurt dışı eğitimi deneyimlemek ve farklı bir ülkede Akademik gelişim sağlamak olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Öncelikle Müzik eğitimim için

Ö14: dilimi geliştirmek, farklı bir ülkede eğitim almak

Ö15: Yeni, farklı bir eğitim sistemi görmek, farklı bir kültür ile tanışmak ve yenilik.

Ö17: Kişisel sebepler diyebilirim. Bunun haricinde farklı bir eğitim örneği görmek istedim.

Ö24: Avrupa'daki müzik eğitimini merak ettiğim için.

Ö28: Erasmus programına katılmak istediğim en büyük etkenlerden birkaçı Avrupa kültürünü, sanatı, yaşamı, eğitimi ve müzik alanında yapılan çalışmalarını yakından görmek istememdi.

4. 1. 1. 8. Geleneksel Türk Müziğimizi Tanıtmak

Öğrencilerden biri, Erasmus+ programına katılma nedenini geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak olarak ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö21: Geleneksel Türk müziğimizi tanıtmak

4. 1. 1. 9. İzlediği Bir Filmden Etkilendiği İçin

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden biri, Erasmus+ programına katılma nedenini etkilendiği bir film olarak ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö7: Lise son sınıfta iken izlediğim İspanyol Pansiyonu (L'aubergeEspagnole) filminden çok etkilenip, üniversiteye girer girmez erasmus sınavının tarihini araştırdım.

4. 1. 1. 10. Gelecek İçin Yurt Dışı Bağlantıları Kurmak

Öğrencilerden biri, Erasmus+ programına katılma nedenini gelecek için yurt dışı bağlantıları kurmak olarak ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö26: Programa katılma amacım, çaldığım enstrümanı daha iyi ve icat edildiği ülkede öğrenme ve aynı zamanda başka bir kültürü tanıma ve gelecek için bağlantı kurma amaçları ile katıldım.

4. 1. 2. Erasmus+ Programının Kazanımlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Tema 2: Erasmus+ Programının Kazanımları

Kategoriler	Öğrenciler	n
Kişisel gelişim	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö16,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö26,Ö27,Ö28	21
Dil gelişimi	Ö1,Ö4,Ö14,Ö16,Ö17,Ö18,Ö21,Ö23,Ö24,Ö26	10
Müzikal gelişim	Ö6,Ö8,Ö9,Ö13,Ö16,Ö17,Ö18,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27	14
Farklı ülkeler görmek ve kültürler tanımak	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö9,Ö10,Ö12,Ö14,Ö15,Ö16,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö24,Ö25,Ö27	19
Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı	Ö8	1

Araştırmanın ikinci teması olan “Erasmus+ programının kazanımları” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Kişisel gelişim”, “dil gelişimi”, “Müzikal gelişim”, “Farklı kültürler görmek ve kültürler tanımak” ve “Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 2. 1. Kişisel Gelişim

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden çoğu Erasmus+ programının kişisel gelişimlerine (vizyon, hayata bakış açısı, özgüven, girişimcilik, kendi benliği oluşturma vb.) katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö2: Farklı kültürler, yeni arkadaşlıklar ve özgüven

Ö3: Genel olarak vizyonumu değiştirdi. Çok farklı insanlar tanıdım. Çok farklı alışkanlıklar öğrendim. Başka milletlerin kültürlerini yakından görme fırsatım oldu. Birçok ülke gezdim. Hayata bakış açım değişti diyebilirim.

Ö7: Gittiğim ülkede (Polonya), uçaktan indiğim ilk saniye ile başlayan konfor alanımın dışına çıkma zorluğu ve kendi benliğimi oluşturma aşamalarım, artık bir konfor alanına dahil hissetmeyen bir bireyim.

Ö11: Özgüven, girişimcilik, dil konusunda yeterlilik

Ö16: İletişim, empati kurma, sabır, kendimle yalnız kalabilme, kendimi tanıma vs. kabiliyeti kazandım.

Ö23: Bazı önyargılarımı, korkularımı bu sayede yendim. Akademik kazanımdan ziyade kişisel bir kazanımım oldu.

Ö28: Erasmus programı bana öncelikle başka bir ülkede bile belli bir süre geçtikten sonra oraya alışma ve gezmiş olduğum diğer ülkelerde bile yabancılık çekmememi sağladı.

4. 1. 2. 2. Dil Gelişimi

Öğrencilerden onu, Erasmus+ programının katkısını dil gelişimi/dil öğrenimi olarak ifade etmişlerdir. Kimi öğrenciler, bu kategori kapsamındaki ifadelerinde yalnızca İngilizcenin yanı sıra, gitmiş oldukları ülkelerin anadillerini de öğrenip, geliştirme fırsatı yakaladıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö4: Dil becerisi, farklı kültürleri ve mutfakları tanıma fırsatı, kısa süreli de olsa Avrupada yaşam deneyimi.

Ö16: Yeni bir dil (Lehçe) öğrendim, İngilizcem de ilerledi

Ö17: yabancı dil ve sosyal yeteneklerimi geliştirdi.

Ö23: Yabancı dil konusunda ciddi seviyede bir gelişme sağladım

Ö24: İngilizce'mi geliştirip temel düzeyde Macarca öğrendim.

4. 1. 2. 3. Müzikal Gelişim

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden on dördü, Erasmus+ programının katkısını müzikal (alan eğitimi, mesleki) gelişim olarak ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö13: eğitim hayatıma olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum

Ö16: çok iyi bir konservatuvarda eğitim görme fırsatına sahip oldum

Ö17: Çok geniş bir anlamda piyano eğitimi

Ö20: dünya müzikleriyle tanışmamı sağladı.

Ö27: müzik öğretmenliği mesleğime çok katkısı olduğunu düşünüyorum

4. 1. 2. 4. Farklı Ülkeler Görmek ve Kültürler Tanımak

Öğrencilerden on dokuzu, Erasmus+ programının kazanımlarını farklı ülkeler görmek ve kültürler tanımak olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Farklı insanlar, farklı kültürler, farklı eğitim modelleri, hayata bakış açım, vb. birçok konuda katkısı oldu.

Ö3: Genel olarak vizyonumu değiştirdi. Çok farklı insanlar tanıdım. Çok farklı alışkanlıklar öğrendim. Başka milletlerin kültürlerini yakından görme fırsatım oldu. Birçok ülke gezdim. Hayata bakış açım değişti diyebilirim.

Ö5: Diğer ülkelerden insanları ve kültürlerini daha yakından tanımak.

Ö12: Kültür, özgüven, özsaygı, hayat görüşü

Ö19: Kurduğum arkadaşlıklar ve hocalarımdan öğrendiğim şeyler en önemli kazanımlar ayrıca hocalarımla tanışmış olmanın bana oldukça büyük network sağladığı düşünüyorum. Polonya'da ki neredeyse bütün hocalarım Polonya'da veya Avrupa'nın başka Ülkelerindeki okullarda staj, lisans, master yapmak isteyen Uluslararası Öğrencileri yönlendiriyor ve öğrencilerin programa katılma sürecini takip ederek işlerini oldukça kolaylaştırıyorlar.

Ö21: Bir kere herkesten farklı biri olarak dönmüş oluyorsunuz oradan. İnsani değerlerinizden tutun eğitime bakış açınıza kadar tamamen dönüşüp geliyorsunuz. Unutulmaz Arkadaşlıklar ve öğretmenlerin size bıraktığı izler de ötesi.

Ö25: Farklı kültürleri tanıma, kendi kültürümü tanıma fırsatı, mesleki olarak bilgi paylaşımı, yerinde gözlemlene, disiplinler arası etkileşim, avrupalılık deneyimi

4. 1. 2. 5. Müzik Alan Eğitimi ve Eğitim Sistemlerini Karşılaştırma Fırsatı

Öğrencilerden biri, Erasmus+ programının kazanımını her iki üniversitenin müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı olarak ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö8: Almanya'daki eğitim sistemini, çalgı derslerinin ve müzik eğitiminin nasıl yapıldığını gözlemleyerek kendi ülkemle karşılaştırabilme, bizdeki eksiklikleri ve farklılıkları görebilme becerisi kazandım.

4. 1. 3. Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısına Dair Bulgular

Tablo 8. Tema 3: Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısı

Kategoriler	Öğrenciler	n
Müzik eğitimime katkı sağladı	Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28	23
Müzik eğitimime kısmen katkı sağladı	Ö3,Ö4,Ö14	3
Müzik eğitimime katkı sağlamadı	Ö11, Ö23	2

Araştırmanın üçüncü teması olan “Erasmus+ programının müzik eğitime katkısı” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Katkı sağladı”, “Kısmen katkı sağladı”, “Katkı sağlamadı”, olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 3. 1. Müzik Eğitime Katkı Sağladı

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, Erasmus+ programının müzik eğitimlerine katkı sağladığını, yurtdışındaki üniversitede konservatuvar düzeyinde eğitim aldıklarını, kendi üniversite müfredatlarında olmayan dersleri alma fırsatı bulduklarını, farklı müzik türleri ve yaklaşımlarını

keşfetme şansı yakaladıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Evet. Ben eğitim fakültesinde okuyorum. Oradaki üniversitede daha çok sanatçılığa yönelik eğitim veriyordu. Burada eğitim fakültesinde göremeyeceğim dersleri orada görme fırsatını buldum. Bu yüzden şanslı olduğumu düşünüyorum.

Ö2: Evet düşünüyorum. Türkiye'deki müzik eğitimi müfredatında görmediğimiz birçok farklı ders aldım. Bazı dersler ise Türkiye'de konservatuar müfredatında olup; Polonya'da müzik eğitimi müfredatında uygulanan derslerdi.

Ö5: Evet. Gittiğim ülke avrupa standartlarında sıradan sayılsa da müzik eğitimi ileri düzeydeydi.

Ö10: Evet. Farklı eğitim yöntemleri ve müzik türleri öğrenmemi sağladı. Aynı zamanda ülkelerin müzikal olarak gelişmişliklerini ve müziğe verdikleri değeri de gözlemlemiş oldum.

Ö13: Evet, erasmus süresince akademik anlamda iyi bir müzik eğitimi aldım. Aynı zamanda farklı müzik türleri ve müzik yaklaşımları keşfettim.

Ö17: Kesinlikle, evet. Güzel sanatlar çıkışlıyım ve devamında Pamukkale müzik öğretmenliği okuyup ana dal piyano eğitimi aldım. Fakat piyanoda pedal kullanmayı ilk kez Polonya'da öğrendim.

Ö20: Tabi ki. Ben Portekiz'de Erasmus yapmıştım Selçuk Üniversite'sinde okuyordum oraya özel aldığım müzik dersleri olmuştu. Öğrenemediğim yerlerde öğretmenler başta olmak üzere herkes oldukça yardımseverdi.

Ö24: Müzik eğitimi konusunda çok köklü ve iyi bir okulda okuma fırsatım oldu. Öğretmenlerin her biri alanında fazlasıyla iyiydi. Öğrenciler ise fazlasıyla istekliydiler. Öğrenme ortamının etkin bir şekilde sağlandığı bir okuldu. Her şey planlı programlı işliyordu. Klasik müzik, jazz müzik ve popüler müziklere farklı bir bakış açısıyla bakmayı öğrendim. Macarların koro müziğine verdikleri önem ve yaptıkları çalışmalar fazla iyiydi. Birkaç defa konser deneyimim oldu. Dünyaca ünlü olan kodaly sisteminin çıktığı ülkede Kodaly sistemiyle müzik eğitimi almış oldum.

4. 1. 3. 2. Müzik Eğitime Kısmen Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin üçü, Erasmus+ programının müzik eğitimlerine kısmen katkı sağladığını düşündüğünü ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö3: Buna verebileceğin cevap yarı yarıya. Çünkü bazı derslerimden aldığım verim sırfken bazılarından bir hayli yüksekti. Bu hocaya ve okula göre değişir. Ben vokal derslerimden çok verim aldım.

Ö4: Küçük çaplı da olsa evet. Eğitim gördüğüm bölümün eğitim dili İngilizce olmadığı ve kısmi olarak İngilizce konuşulduğu için genel olarak eğitime gözle görülür bir katkı sağlamadı.

İletişim kurarken ve ders görürken birçok kez zorlandım. Fakat birkaç konuda araştırma yapıp bireysel anlamda kendimi geliştirmek adına motive olmuş ve fikir edinmiş olabilirim. Onun dışında küçük bir piyano dinletisinde ve koro konserinde yer aldım.

Ö14: Müzik eğitimi alanında büyük bir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü gittiğiniz her ülkenin programı ve ders içerikleri bizim eğitim sistemimizden farklı oluyor. Buna uygun bir okul tercih etmek gerekiyor. Ben Romanya’da Oradea şehrinde bir müzik eğitimi bölümüne gittim. Fakat derslerin çoğu Romence işlendiği için derslerden çok fazla verim alamadım. Sadece piyano derslerimi opera binasında hocamla birebir ve İngilizce konuşarak yaptığım için piyanoda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum.

4. 1. 3. 3. Müzik Eğitime Katkı Sağlamadı

Öğrencilerin ikisi, Erasmus+ programının müzik eğitimlerine katkı sağlamadığını düşündüğünü ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö11: Maalesef hayır. Bireysel enstrüman dersimi maalesef erasmusta alamadım. Ve Romanya da Müzik öğretmenliği bölümü olmadığı için ders eşitlemede sorunları yaşadım. Dil büyük bir etken öğretmenler elinden geleni yasadaki teorik bilgileri aktarmada çok zorluklar yaşandı.

Ö23: Pek sağlamadı çünkü eğitim sistemi ve şekli ve düzeyi neredeyse okulumuz ile aynı.

4. 1. 4. Erasmus+ Programının Yabancı Dil Eğitime Katkısına Dair Bulgular

Tablo 9. Tema 4: Erasmus+ programının yabancı dil eğitime katkısı

Kategoriler	Öğrenciler	n
Yabancı dil eğitime katkı sağladı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26	25
Yabancı dil eğitime kısmen katkı sağladı	Ö28	1
Yabancı dil eğitime katkı sağlamadı	Ö5, Ö27	2

Araştırmanın dördüncü teması olan “Erasmus+ programının yabancı dil eğitime katkısı” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Katkı sağladı”, “Kısmen katkı sağladı” ve “Katkı sağlamadı” olarak üç kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 4. 1. Yabancı Dil Eğitime Katkı Sağladı

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, Erasmus+ programının yabancı dil eğitimlerine katkı sağladığını ve İngilizce konuşmaya mecbur kaldıklarını belirtmiş olup; bazı öğrenciler İngilizcenin yanı sıra gitmiş oldukları ülkenin ana dillerini de öğrenip pratik yapma imkânı bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö3: Evet. Gün içinde İngilizce konuşmak zorundaydım.

Ö4: Evet, mecbur kaldığım için bolca İngilizce konuşma fırsatı buldum. Günlük hayatımın büyük bir kısmında yabancı dil kullanıyordum.

Ö6: Evet. İtalyanca ve İngilizce öğrendim.

Ö7: Gittiğim ülkede konuşulan dil Lehçe olduğu için günlük hayatta işlerimi halledebilecek kadar hiç bilmediğim bu dili öğrendim, ayrıca eğitimin İngilizce olması ve insanlarla neredeyse tamamen İngilizce konuşmak, C1 seviyesindeki İngilizcem çok akıcı bir şekilde konuşabilir bir seviye yükseltti.

Ö9: Erasmus programının dil gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum. Bulduğum ortamlarda sürekli yabancı bir dil konuşulması eksiklerimi görüp öğrenmeme neden oldu.

Ö11: Kesinlikle evet. Türkiye de bir kelimeyi bile yanlış telaffuz ettiğinizde etrafınızda ki insanların dalga geçmesinden dolayı oluşan özgüvensizlik erasmus tecrübesinde kırılıyor. Sürekli farklı bir dil konuşulan ortamda durduğunuz için kendinizi istemeseniz bile gelişmiş bir halde buluyorsunuz.

Ö15: Kesinlikle. Bir kere her alanda ana dilinizden uzaklaşıyorsunuz. Mecbur kalıyorsunuz ve farklı bir dilde kendinizi ifade etmek eğlenceli ve keyifli tatmin edici bir hal alıyor.

Ö19: Evet, Programa katılmadan önce B1 seviye İngilizce sınavından 60 70 alan. Bazı temel şeyleri çat pat konuşabilen biriydim. Döndüğümde B2 seviye sınavdan 90 100 alabilecek, Daha iyi konuşabilen, izlediğim İngilizce dizi filmleri %95 anlayabilen biri oldum.

4. 1. 4. 2. Yabancı Dil Eğitimime Kısmen Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin yalnızca biri, Erasmus+ programının yabancı dil eğitimlerine kısmen katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö28: Kısmen sağladığı düşünüyorum çünkü gitmiş olduğum ülke Polonya'da yaşayan insanlarda çok akıcı bir şekilde İngilizce bilmiyorlardı hatta bazen hocalarla anlaşma konusunda bile sorun yaşadığımı anımsıyorum ama biraz fazla gezmek ve yolda tanışıp konuştuğum insanlarla yapmış olduğum diyalogların yabancı dilime katkısı olduğunu düşünüyorum.

4. 1. 4. 3. Yabancı Dil Eğitimime Katkı Sağlamadı

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin ikisi, Erasmus+ programının yabancı dil eğitimlerine katkı sağlamadığını ifade etmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö5: Hayır. Zaten akıcı bir şekilde İngilizce konuşuyordum. Pratik yapmış oldum

Ö27: Hayır

4. 1. 5. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Bulgular

Tablo 10. Tema 5: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farkları

Kategoriler	Öğrenciler	n
Eğitim düzeyi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö12,Ö13,Ö21,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28	15
Ders içerikleri	Ö2,Ö4,Ö7,Ö8,Ö10,Ö13,Ö14,Ö15,Ö18,Ö25,Ö26	11
Zorunlu ve seçmeli dersler	Ö1,Ö2,Ö14,Ö19,Ö20,Ö23	6
Alanla ilgili olanaklar ve erişilebilirliği	Ö16,Ö17,Ö22	3
Müzikle temas yoğunluğu	Ö1,Ö16	2

Araştırmanın beşinci teması olan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin program açısından farkları” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Eğitim düzeyi”, “Ders içerikleri”, “Zorunlu ve seçmeli dersler”, “Alanla ilgili olanaklar ve erişilebilirliği” ve “Müzikle temas yoğunluğu” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 5. 1. Eğitim Düzeyi

Öğrencilerin çoğunluğu, Erasmus+ programıyla gitmiş oldukları üniversitenin programını göz önünde bulunduklarında yurtdışındaki üniversitenin eğitim düzeyi açısından kendi üniversitelerinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Türkiye’de eğitim fakültesi Romanya’da ise konservatuvar eğitimi veriliyordu. Dolayısıyla müzikle daha iç içe oluyorduk. Ayrıca alan derslerimizin haftalık ders saatleri daha fazlaydı bunu da avantaj olarak görüp öyle devam ettim.

Ö3: Ben öğretmenlik okuyorum, gittiğim yer konservatuvar tarzıydı. Bu yüzden tamamen farklıydı.

Ö6: Gittiğim üniversitede eğitim seviyesi çok ilerideydi kendi üniversitemde ise çok düşüktü.

Ö7: Türkiye’de öğretmenlik için verilen Formasyon derslerinin tamamı 2-3 ders içine toplanmış bir haldeydi ve bu dersler tek bir öğretmen tarafından veriliyordu. Bu durum az öğrenci kotası da göz önüne alındığında, Avrupa’daki Eğitim Sistemi’nin başarılarını yakından fark etmemi sağladı.

Ö13: Erasmus programına gittiğim üniversitede dahil olduğum programda beden eğitimi dersi olması dikkat çekiciydi. Aynı zamanda Erasmus ile gittiğim üniversitedeki armoni ve müzik teorisi alanlarında verilen eğitim kendi üniversitemdekine göre çok ileri düzeydeydi.

4. 1. 5. 2. Ders İçerikleri

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin on biri, Erasmus+ programıyla öğrenim gördükleri üniversitenin programını göz önünde bulundurdıklarında ders içerikleri yönünden kendi üniversitelerinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö7: *Kendi bölüm derslerimin yerine orada Müzik Eğitimi adı altında geçen bölümün derslerini eşleştirerek, Türkiye 'de hiçbir üniversitede verilmeyen: Koro Şefliği, Koro Eserlerinin Analizleri gibi dersleri aldığım için, fark epey üst noktalara ulaştı.*

Ö8: *Almanya'da gittiğim okulda müzik derslerini alan öğrencilerin sadece müzik öğrencisi olmadığını gördüm. Örneğin; felsefe okuyan bir öğrenci de sizinle aynı orkestra dersini alabiliyordu. Almanya'da öğretmen olabilmek için iki alan bitirmeniz gerekiyor. Bu nedenle de pek çok müzik öğrencisinin müzik dışında farklı bir alanı daha vardı. Ders içerikleri açısından da çok fazla ve çeşitli uygulamalı müzik dersleri vardı.*

Ö10: *Eğitim programına içerik, başlık olarak bakarsak neredeyse bire bir diyebiliriz. Fakat derslerin işleniş tarzları oldukça farklıydı. Çekya'da daha interaktif dersler vardı. Çeşitli eğitim yöntem, araç ve alanları kullanılıyordu. Türkiye'de özellikle teorik dersler daha ezbere dayalı ve farklı eğitim yöntemleri kullanmıyor. Bu sebeple çok ilgi çekici ve akılda kalıcı olduklarını söyleyemem.*

Ö18: *Şeflik dersi, ses kayıt teknolojileri ve doğaçlama piyano dersi gibi farklı uygulamalar gözlemledim. İki programın da amaçları doğrultusunda belirlenen temel farklılıklar olması dışında, nicelikten niteliğe önem veriliyor olması da dikkatimi çekmişti.*

Ö26: *Program ile gittiğim okul konservatuar, kendi enstitüm ise bir üniversite olduğunda, arada konsept farkı olduğunu söyleyebilirim (Konservatuar daha müzik ve enstrüman dersleri ağırlıklıyken, üniversitede kültür, pedagoji ve müzik derslerinin bir ortalaması bir program hâkimdi.)*

4. 1. 5. 3. Zorunlu ve Seçmeli Dersler

Öğrencilerin altısı, Erasmus+ programıyla gitmiş oldukları üniversitenin program içeriğinde zorunlu ve seçmeli derslerin kendi üniversitelerinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö2: *Bu konuda çok net bir bilgim yok ama Polonya'da gittiğim okul müzik akademisiydi ve içinde hem konservatuar hem müzik öğretmenliği hem de oyunculuk bölümlerini içeriyordu. Zorunlu dersler haricinde isteyen öğrenciler diğer iki bölümden istedikleri seçmeleri dersleri alabiliyordu. Erasmus öğrencileri için ise okulun bize sunduğu belli dersler vardı ama ders hocasının onayıyla birlikte konservatuar bölümünden de ders alabiliyorduk.*

Ö14: Müzik eğitiminde çok farklı programlarımız yoktu. Ders işleyişi ve anlatım teknikleri benzerdi. Hatta bazı konularda kendi eğitim sistemimizi daha başarılı ve işlevsel buldum.

Romanya'da müzik eğitimi bölümü 3 sene sürüyor. Konservatuar ve müzik bölümü aynı bina içerisinde ve iki bölümdaki öğrenciler de birbirlerinin derslerini alabiliyorlar. Mesela ben eğitim bölümündeyken konservatuardan şan dersi alabiliyordum. Tarih, müzik eğitimi alan derslerinde öğrenciler istedikleri dersleri seçebiliyordu.

Ö20: Portekiz'de bizim derslerimiz dışında sanat dersleri de almıştık kağıt yapımı ve drama ve dans gibi.

4. 1. 5. 4. Alanla İlgili Olanaklar ve Erişilebilirliği

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin üçü, Erasmus+ programıyla öğrenim gördükleri üniversitenin programı işleyişinde alanlarıyla ilgili olanakların ve bu olanaklara erişebilirlik açısından kendi üniversitelerinden daha fazla konser/gösteri, daha elverişli ve temiz çalışma odaları gibi faktörleri öne sürerek farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö16: Hocalar inanılmaz ilgili, okulun çalışma odaları, enstrümanları çok iyi durumda ve öğrenciler tarafından zarar görmüyor.

Ö17: Saymakla bitmez. İlki çalışma odaları. Tertemiz, akortları düzgün piyanolar görmek muazzam bir yenilikti benim için. Gece 9'da piyano çalışma imkânı olması ikinci ayrıcalık olabilir. Enstrüman kalitesi, odaların genişliği ve manzaranın ferahlığı gibi etkenlerin çalışırken ki motivasyonumu yüksek düzeyde etkilediğini söyleyebilirim.

Ö22: Koro, Teori ve çalgı dersleri genel olarak benzerdi. Çok fazla gösteri, konser ve toplu çalışmalar yapılıyordu erasmus ile gittiğim üniversitede. Sürekli çalışma sürekli otobüsle konserlere gitmek ve benzeri. Benim için eksi yönü okul 7 de kapanıyordu ben sabah gidip geceye kadar çalışan bir öğrenciyim ve bana uygun değildi bu durum. Türkiyedeki okulum 22:00 da kapanıyor ki bu bile yeterli değil bence bir sanat okulunun 24 saat açık olması gerekli.

4. 1. 5. 5. Müzikle Temas Yoğunluğu

Öğrencilerin ikisi, Erasmus+ programıyla gitmiş oldukları üniversitenin program içeriğinin müzikle temas yoğunluğu yönünden kendi üniversitelerinden farklı olduğunu, müzikle daha iç içe olma şansı yakaladıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö1: Türkiye'de eğitim fakültesi Romanya'da ise konservatuar eğitimi veriliyordu. Dolayısıyla müzikle daha iç içe oluyorduk. Ayrıca alan derslerimizin haftalık ders saatleri daha fazlaydı bunu da avantaj olarak görüp öyle devam ettim.

Ö16: Haftada 2 saat ana enstrüman + 1 saat piyano dersi var, hocalar derse gelmemelik, umursamazlık yapmıyor. Öğrenciye hitap "sen" değil "siz", bu hitabın hoca-öğrenci ilişkisine etkisi inanılmaz derecede yüksek. Bu sayede öğrenciler de kendini önemli ve değerli hissediyor. Erasmus öğrencileri için bütün dersler İngilizce ve hocalar elinden gelenin en iyisini yapıyorlardı.

4. 1. 6. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Bulgular

Tablo 11. Tema 6: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farkları

Kategoriler	Öğrenciler	n
Akademisyen donanım ve tutumları	Ö1,Ö2,Ö8,Ö19,Ö25	5
	Ö3,Ö11	3
Öğrencilerin akademik seviyesi	Ö8	1
	Ö3,Ö4	2
Olanaklar ve teknik imkanlar	Ö7,Ö15,Ö16,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö23,Ö25,Ö26,Ö28	11
	Ö11,Ö14,Ö22	3
Ders içerikleri	Ö1,Ö6,Ö24,Ö27	4
	Ö9	1
Eğitim düzeyi	Ö7,Ö10,Ö15,Ö24,Ö25	5

Araştırmanın altıncı teması olan “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin nitelik açısından farkları” teması altında oluşturulan “Akademisyen donanım ve tutumları”, “Öğrencilerin akademik seviyesi”, “Olanaklar ve teknik imkanlar” ve “Ders içerikleri” kategorileri öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda iki ayrı grupta ele alınmıştır.

Öğrencilerden, Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla nitelik açısından daha pozitif farkları olduğuna dair ifadeler verenlere “a” grubunda, kendi üniversitelerinin yurtdışındaki üniversiteye kıyasla nitelik açısından daha pozitif farkları olduğuna dair ifade verenlere ise “b” grubunda yer verilmiştir. “Eğitim düzeyi” kategorisi ise öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda tek bir grupta yer almıştır.

4. 1. 6. 1. Akademisyen Donanım ve Tutumları

a) Öğrencilerin beşi, kendi üniversitelerine kıyasla yurtdışında öğrenim gördükleri üniversitedeki akademisyenlerin donanım ve tutumlarının pozitif yöndeki farklarına değinmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö2: Gözlemlediğim kadarıyla yurtdışındaki akademisyenler hiçbir zaman öğrencilerin kişiliğine, giyimine, davranışlarına yönelik alaycı veya önyargılı eleştirilerde bulunmadılar.

Öğrenci saygısız davranırsa bile o anki davranışına yönelik uyarılarda bulundular ve bu durum sadece Erasmus değil; okulun yerli öğrencileri için de geçerliydi.

Ö25: Teknik imkanlar daha fazlaydı, hocalarımız aynı zamanda sanatçı olarak performans sergiliyorlardı, öğrettikleri yöntem olarak daha başarılılar.

b) Öğrencilerin ikisi, Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversiteye kıyasla kendi üniversitelerindeki akademisyenlerin donanım ve tutumları açısından pozitif yönde farklılıklarına dair ifadeler belirtmiştir. Öğrenci ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö3: Ben kendi okulumdaki öğretmenlerin daha donanımlı olduğunu düşünüyorum. Kendi okulumdaki öğrencilerin de daha yetenekli ve kapasitelerinin yüksek olduğunu gördüm. Litvanya zaten gelişmiş bir ülke değildi. Hatta koro dersine girince baya bir hayal kırıklığına uğramıştım.

Ö11: Ben kendi üniversitemi ilk sene uzaktan okudum ve ikinci senemde 2 dönemlik erasmusa gittim. Lisans 3 dönemimde kendi üniversiteme ilk kez yüz yüze gittiğimde sanki bir sarayda gibi hissettim ve arkadaşlarıma da durumu anlattım. Anlattığım teknolojik sebeplerden dolayı olsun öğretmen öğrenci ilişkisinden dolayı olsun Oradea üniversitesi, Ömer Halisdemir üniversitesi ile kıyaslanamaz bile. Kendi üniversitem sunduğu imkanlar açısından gerçekten çok iyi.

4. 1. 6. 2. Öğrencilerin Akademik Seviyesi

a) Öğrencilerin biri ise yurtdışında öğrenim gördüğü üniversitedeki öğrencilerin akademik anlamda daha iyi bir seviyeye sahip olduğunu belirtmiştir. Öğrenci ifadesi aşağıdaki şekildedir.

Ö8: Almanya'da gittiğim Üniversite'de öğretmenler ve öğrenciler arasında çok iyi müzisyenlerin olduğunu gördüm. Eğitim açısından aslında çok üst düzey bir eğitimleri olduğunu söyleyemem ancak öğrencilerin kendilerini keşfetmesine ve geliştirmesine olanak sağlayacak nitelikte bir eğitimleri olduğunu gördüm.

b) Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin ikisi, kendi üniversitelerindeki öğrencilerin akademik seviyesinin daha üstün olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

Ö3: Kendi okulumdaki öğrencilerin de daha yetenekli ve kapasitelerinin yüksek olduğunu gördüm.

Ö4: Öğrencilerin müzikal ve işitsel becerileri açısından eğitim seviyesi kendi bölümüme kıyasla biraz gerideydi. Dolayısıyla bazı dersler benim için pek yararlı olmadı.

4. 1. 6. 3. Olanaklar ve Teknik İmkanlar

a) Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden dokuzu, kendi üniversitelerine kıyasla yurtdışında öğrenim gördükleri üniversitenin olanaklar ve teknik imkanlar açısından pozitif farklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö7: Yurt (okula bitişik, ferah odalı, mutfağı olan, 200 mbit internet hızı olan, çalışma odasında konser piyanosu olan), ulaşım ucuzluğu ve kolaylığı, Uber hizmetinin ucuzluğu (km başına 1 zloty). Liste, her parametrede ivmeyi karşı okula doğru çekiyor.

Ö15: Üniversitenin kendi bünyesinde davet ettiği bir çok ülkeden profesörler geliyor ve masterclass'lar oluyor ve siz bunlara para vermeden katılabiliyorsunuz.

Ö20: Gitmiş olduğum üniversite, etkinlik ve sosyallik bakımından daha renkliydi.

Ö23: Gitmiş olduğum üniversite, etkinlik ve sosyallik bakımından çok üst düzeydi. Her hafta farklı aktiviteler bulabiliyorduk ve bu sayede her zaman canlıydık.

Ö28: Gitmiş olduğum okul binanın yapısı olarak yeni bir bina olduğu için çalışma olanakları çok iyi durumdaydı. Stüdyo odası, İşitme sınıfları, Armoni sınıfları, okulun kendi içerisinde büyük bir konser salonu ve daha küçük 2 konser salonu bunları kendi okulumla karşılaştırdığım zaman kendi okulumda biraz eksiklikler olduğunu söyleyebilirim.

b) Öğrencilerden üçü, yurtdışındaki üniversiteye kıyasla kendi üniversitelerinin olanaklar ve teknik imkanları açısından pozitif farklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö11: Ben kendi üniversitemi ilk sene uzaktan okudum ve ikinci senemde 2 dönemlik erasmusa gittim. Lisans 3 dönemimde kendi üniversiteme ilk kez yüz yüze gittiğimde sanki bir sarayda gibi hissettim ve arkadaşlarıma da durumu anlattım. Anlattığım teknolojik sebeplerden dolayı olsun öğretmen Öğrenci ilişkisinden dolayı olsun Oradea üniversitesi, Ömer Halisdemir üniversitesi ile kıyaslanamaz bile. Kendi üniversitem sunduğu imkanlar açısından gerçekten çok iyi.

Ö14: Kendi üniversitemdeki süreçlerin daha kolay işlediğini gördüm. Bu sadece ben erasmus öğrencisi olduğum için değil genel olarak tüm öğrencilere yansıyan sistemsel bir geride kalmışlık. İnternet üzerinden öğretmenlerin verilerini, ders notlarını, puanlarını paylaşabileceği bir sistemleri yoktu. Hala karne sisteminden devam ediyorlar ve değerlendirmeyi 10 üzerinden yapıyorlar. Öğrenci sayıları bizim üniversitelerimize göre daha düşük. Müzik eğitimi alanında ne kadar başarılı olduklarını anlayamasam da kesinlikle her öğrenci kendi enstrümanına çok önem verip, düzenli bir şekilde çalışıyor.

Ö22: Türkiye'deki üniversitemin çalışma ortamı gibi bir üniversite henüz görmedim. Avrupa'da birçok okul gezdim. Çalışma odaları çok uygun. Bu yönden Türkiye'deki üniversitem benim için önde. Öğretmen çokluğu ve öğretmenlerin deneyim fazlalığından Polonya'daki üniversitemin avantajları vardı. Elbette Türkiye'deki üniversitemde de hiçbir sorum yanıtızsız kalmadı ve tüm öğretmenlerim ellerinden gelen her şeyi yaptılar yapıyorlar da. İki üniversite de de

öğretmenlerim kendi alanlarında niteliklilerdi. Sadece orada öğretim elemanı sayısı fazlaydı. Genel olarak benzer denilebilir.

4. 1. 6. 4. Ders İçerikleri

a) Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden dördü, kendi üniversitelerine kıyasla yurtdışında öğrenim gördükleri üniversitenin ders içeriklerinin nitelik açısından pozitif farklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö24: Müzik dersleri derinlemesine bilgiler ve uygulamalar içeriyordu.

Ö27: Yurtdışındaki okulda daha az öğrenci, eğitimde öğretmeye yönelik daha çok ders var uygulamalı.

b) Öğrencilerden biri, yurtdışındaki üniversiteye kıyasla kendi üniversitesinin eğitim düzeyinin niteliği açısından pozitif farkını belirtmiştir. Öğrenci ifadesi aşağıdaki gibidir.

Ö9: Zihnimizde istemsizce oluşan bir algı vardır hep yurt dışındaki okullar kat kat iyi vb. gibi algılar. Gidip görünce aslında okulumun ne kadar donanımlı bir sisteme sahip olduğunu görmüş oldum yani pek bir farklılık yoktu hatta kendi okulumda ekstradan gördüğüm olumlu açıdan etkileyen dersler vardı.

4. 1. 6. 5. Eğitim Düzeyi

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden beşi, kendi üniversitelerine kıyasla yurtdışında öğrenim gördükleri üniversitedeki eğitim düzeyinin niteliksel açıdan pozitif farkları olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö7: Eğitim kesinlikle çok üst düzey bir seviyedeydi

Ö10: Türkiye'deki üniversitem güzel sanatlar lisesinin devamı gibiyken orada çok daha akademik, yoğun ve kapsamlı bir eğitim veriliyordu.

Ö15: Eğitim sistemsiz olarak çok farklı, çalgı derslerine daha özenli

Ö24: Gittiğim üniversitede konservatuar düzeyinde eğitim veriyordu. Sınavlar tüm okulun önünde konser şeklinde oluyordu. Okul hem sanatçı hem de müzik öğretmeni yetiştirecek şekilde eğitim veriyordu. Kendi üniversitemde sadece öğretmenlik alanında bir eğitim verilmekteydi.

Ö25: Teknik imkanlar daha fazlaydı, hocalarımız aynı zamanda sanatçı olarak performans sergiliyorlar, öğrettikleri yöntem olarak daha başarılılar.

4. 1. 7. Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine Dair Bulgular

Tablo 12. Tema 7: Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliği

Kategoriler	Öğrenciler	n
Sağlanan hibe yeterli oldu	Ö7,Ö13,Ö14,Ö21	4
Sağlanan hibe kısmen yeterli oldu	Ö3,Ö4,Ö10,Ö16,Ö20,Ö27,Ö28	7
Sağlanan hibe yeterli olmadı	Ö1,Ö2,Ö6,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö15,Ö17,Ö18,Ö19,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26	16
Hibe almadım	Ö5	1

Araştırmanın yedinci teması olan “Erasmus+ programı çerçevesinde sağlanan hibenin yeterliliği” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Sağlanan hibe yeterli oldu”, “Sağlanan hibe kısmen yeterli oldu”, “Sağlanan hibe yeterli olmadı” ve “Hibe almadım” olmak üzere dört kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 7. 1. Sağlanan Hibe Yeterli Oldu

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden dördü, Erasmus+ programı kapsamında kendilerine sağlanan hibenin yeterli olduğunu belirtmiştir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö14: Ben ülke olarak Romanya'yı tercih ettiğim için hibe ile rahat yaşadığımı düşünüyorum. Fakat farklı bir Avrupa ülkesinde olsaydım hibenin kesinlikle yetersiz olacağını düşünüyorum. Romanya'yı tercih etme sebepim de rahat yaşamak ve Avrupa'yı daha çok para ile gezebilmektir.

Ö21: Evet, yeterli oldu.

4. 1. 7. 2. Sağlanan Hibe Kısmen Yeterli Oldu

Öğrencilerden yedisi, Erasmus+ programı kapsamında kendilerine sağlanan hibenin kısmen yeterli olduğunu ve bu sorunu nasıl aştıklarını belirtmiştir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö3: Kısmen. Çok detaylı bütçe takibi, istekler değil ihtiyaçlar alındı.

Ö16: Kısmen. Kendi birikimimi kullandım.

Ö20: Kısmen yeterli oldu. Bir miktar ailemden destek almıştım.

4. 1. 7. 3. Sağlanan Hibe Yeterli Olmadı

Öğrencilerden on altısı, Erasmus+ programı kapsamında kendilerine sağlanan hibenin yeterli olmadığını belirtmiş ve bu sorunu nasıl aştıklarını açıklamışlardır. Öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1: *Gitmiş olduğum şehirdeki yurt ücretleri pahalı olduğu için yetmedi ve son aylara doğru Türkiye'den almış olduğum burs ile geçinip ve döndüm.*

Ö2: *Gitmeden önce vize ve uçak bileti ücretini kendim karşılamış olsam bile verilen hibe yeterli olmadı. Son bir-iki ay ailemden para göndermelerini istedim.*

Ö8: *Hayır. Sağlanan hibe Almanya'dan vize almanıza yetmiyor. Dolayısıyla daha vize başvurusu yaparken bile birikmiş bir paranızın olması gerekiyor. Ailem kredi çekerek vize başvurusu için gereken miktarı tamamladı.*

Ö9: *Hayır yeterli olmadı. Verilen hibenin iki katı giderim oldu. Ailemin desteği sayesinde bu sorunu aştım.*

Ö11: *Hayır. Sokakta gitar çaldım.*

Ö25: *Hayır. Kişisel birikimim ile.*

4. 1. 7. 4. Hibe Almadım

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin yalnızca biri, Erasmus+ programı kapsamında hibe almadığını belirtmiştir. Öğrenci ifadesi aşağıdaki gibidir.

Ö5: *Hibesiz gittim.*

4. 1. 8. Erasmus+ Programı Kapsamında Gidilen Ülkedeki Adaptasyon Sürecine Dair Bulgular

Tablo 13. Tema 8: Erasmus+ Programı Kapsamında Gidilen Ülkedeki Adaptasyon Süreci

Kategoriler	Öğrenciler	n
Adaptasyon sorunu yaşadım	Ö1,Ö2,Ö5,Ö7,Ö14, Ö28	6
Kısmen adaptasyon sorunu yaşadım	Ö3,Ö4,Ö6,Ö8,Ö15,Ö18,Ö20	7
Adaptasyon sorunu yaşamadım	Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö16,Ö17,Ö19,Ö21,Ö22, Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27	15

Araştırmanın sekizinci teması olan “Erasmus+ programı kapsamında gidilen ülkedeki adaptasyon süreci” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Adaptasyon sorunu yaşadım”, “Kısmen adaptasyon sorunu yaşadım” ve “Adaptasyon sorunu yaşamadım” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 8. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşadım

Öğrencilerin altısı, Erasmus+ programı ile gittikleri ülkede dil farklılığı, yurt şartları gibi durumlardan ötürü adaptasyon sorunu yaşadıklarını ve bu sorunları yabancı dil konuşmaya maruz kalarak, buldukları ortama zamanla alışarak aştıklarını ifade etmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1: Adaptasyon sorunu yaşayan biri değilim fakat ilk gittiğim zaman dil konusunda sıkıntılar yaşadım İngilizce konuşan gruplar bulduktan sonra alıştım.

Ö2: Evet adaptasyon sorunu yaşadım ama çok fazla etkilemedi beni. Örneğin etrafımda konuşulan dilin Lehçe olması, yol sorduğum kişilerin İngilizce bilmemesi, markette istediğim ürünü Lehçe sormak zorunda kalmak gibi özetlenebilir fakat ilerleyen haftalarda/aylarda bu sorunları biraz Lehçe öğrenerek aştım.

Ö7: İlk sorulardan birinde verdiğim cevapta olduğu şekilde; bu sorunu aşmanın tek yolu, hali hazırda içine tıklıp kaldığımız konfor alanlarını adeta yıkarak, kendi başına sorumluluk alabilen, hatalarını ders olarak gören bir bireye dönüşerek tarafımda aşıldı.

Ö14: Adaptasyon sorununu herkes gibi yaşadım fakat uzun sürmedi. En büyük adaptasyon süreci yurttan yaşamaya alışmak oldu. Çünkü devletin yurtları gerçekten çok kötüydü.

Ö28: İlk gittiğim zamanlarda evet yaşadım çünkü yeni bir ülke yeni bir kültür ve daha önceden hiç duymadığım bir dil başlangıçta adaptasyon sorunu yaşadım ama zaman geçtikçe alıştım diyebilirim.

4. 1. 8. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşadım

Öğrencilerin yedisi, Erasmus+ programı ile gittikleri ülkede kısmen adaptasyon sorunu yaşadıklarını; bu sorunu dil öğrenerek, sosyal çevre edinerek ve zaman ile aştıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö3: Kısmen. Kendi ülkemdeki insanlara nazaran çok soğukkanlı bir milletlerdi. Markette bir market çalışanı ile bile konuşmak zulüm olabiliyordu. Ben de somurtkan insanlarla az iletişim kurdum.

Ö6: Kısmen. Dil öğrenerek ve sosyal çevre edinerek

Ö8: Kısmen. Benim için ilk başta adapte olmak biraz zordu. Ancak zamanla o kültürdeki insanların düşünce yapılarını anlamaya başlayarak onlarla konuşarak bu sorunu aştım.

Ö15: Kısmen. Zaman ile aştım

Ö18: Kısmen. Sadece başlarda alışma sürecinde zorlandım.

4. 1. 8. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamadım

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden on beşi, Erasmus+ programı ile gittikleri ülkede adaptasyon sorunu yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö9: Hayır sorun yaşamadım.

Ö16: Hayır yaşamadım.

Ö26: Hayır. Zaten gitmek istediğim için psikolojik olarak bu değişime hazırdım.

4. 1. 9. Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine Dair Bulgular

Tablo 14. Tema 9: Erasmus+ programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Süreci

Kategoriler	Öğrenciler	n
Adaptasyon sorunu yaşadım	Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö23,Ö25,Ö26	17
Kısmen adaptasyon sorunu yaşadım	Ö3,Ö18,Ö19,Ö22,Ö27	5
Adaptasyon sorunu yaşamadım	Ö4,Ö9,Ö20,Ö21,Ö24,Ö28	6

Araştırmanın dokuzuncu teması olan “Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon süreci” teması, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda; “Sorun yaşadım”, “Kısmen sorun yaşadım” ve “Sorun yaşamadım” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

4. 1. 9. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşadım

Öğrencilerin on yedisi, Erasmus+ programı dönüşü, gitmiş oldukları ülkedeki kültüre, sosyal çevreye ve okula alışmış olduklarından dolayı kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kimi öğrenciler bu sorunu zamanla aştıklarını belirtirken, kimileri ise aşamadığına dair ifadeler kullanmıştır. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1: Romanya'daki ortamıma çok alışmıştım. Döndüğüm zaman başta yurt olmak üzere üniversiteye, sınıf arkadaşlarıma, derslere adapte olmam uzun sürdü.

Ö2: Evet yaşadım çünkü Polonya'daki okuluma çok alışmış ve sevmiştim, Erasmus öğrencisi olduğumuz için çok fazla ödevimiz olmuyordu ve okuldan arta kalan vakitlerimizi eğlenmeye ve gezmeye ayırıyorduk. Hibemiz de olduğu için ekonomik olarak strese girmiyorduk. Türkiye'deki okulum aynı zamanda doğduğum ve halen yaşadığım şehirde olduğu için gezecek ve eğlenecek imkanların kısıtlı olması, artık çekici gelmemesi, ekonomik stres, gelecek kaygısı, aile ortamına tekrar girmek, okula döndüğümde son sınıf olmanın yükü gibi etkenlerin sebebiyle döndüğümde adaptasyon sorunu yaşadım.

Ö7: Ne yazık ki, bu kadar mükemmel geçen bir yıl sonrasında, kendi üniversite ve bölümüme (ülkeme) geri döndüğümde yaklaşık bir sene süren bir boşlukta buldum kendimi.

Ö8: Evet. Almanya'daki kültüre ve oradaki eğitim sistemine alışıp tekrar Türkiye'ye geri dönünce iki okul arasında yaptığım karşılaştırmalar bazı şeyleri daha çok sorgulamama ve adaptasyon sorunu yaşamama sebep oldu.

Ö10: Evet. Döndükten sonra bakış açım, amaçlarım değiştiği ve bence geliştiği için bazı noktalarda çok hayal kırıklığı yaşadım ve Erasmus dönemine dönmek istedim. İnsanlar ve istekleri, amaçları farklı gelmeye başladı. Aynı zamanda orada görmediğim ama Türkiye'de devam niteliğinde olan dersler vardı. Onlara adapte olmakta zorlandım. Tekrar ezbere dayalı eğitime geçmek de beni mutsuz hissettirdi. Döndükten kısa bir süre sonra Corona virüsü sebebiyle online eğitime geçildi. Bu da eğitim için negatif bir etken oldu. Şu an Türkiye'deyim fakat Türkler ile çalışmıyorum. Erasmus'ta tanıdığım insanlarla hala iletişim halindeyiz ve birbirimizin ülkelerine giderek görüşüyoruz. En kısa sürede de yurtdışına taşınmak istiyorum. Kısacası adaptasyon sorununun ne yazık ki hala sürdüğünü söyleyebilirim.

Ö14: Yaşadım. Uzun bir süre buradaki hayatıma devam etmekte zorlandım. Dersler, okul ve arkadaş çevresi hatta yaşadığım şehir bile beni tatmin etmemeye başladı. Gerçekliğe dönmem biraz zaman aldı.

4. 1. 9. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşadım

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerden beşi, Erasmus+ programı sonrası kendi üniversitelerinde kısmen adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö3: Kısmen. Ben okuluma dönmeden dersler online olduğu için biraz afalladım. Aynı zamanda ben gitmeden önce samimi olduğum arkadaşlarım ile ben dönünce eski samimiyeti yakalayamadık. Öğretmenlerim ile tam aksine erasmus anılarım ile sohbet ettik, daha da samimileştik.

Ö18: Kısmen. Pandemi sürecine denk geldiği için zorlandım.

Ö19: Kısmen. Sorunu tam olarak aşamadan bölümden mezun oldum.

4. 1. 9. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamadım

Öğrencilerden altısı Erasmus+ programı sonrası kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö9: Hayır adaptasyon sorunu yaşamadım.

Ö20: Oradaki ortamdan çok mutluydum ve rahattım. Kendi üniversitemde bir adaptasyon sorunu yaşamadım fakat erasmusun etkisinden çıkamamıştım bir süre ister istemez kıyaslama düşüncesine giriyorsunuz.

Ö24: Herhangi bir sorunla karşılaşmadım.

4. 1. 10. Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Program Hakkındaki İlaveten Genel Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular

Tablo 15. Tema 10: Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Program Hakkındaki İlaveten Genel Görüş ve Önerileri

Kategoriler	Öğrenciler	n
Erasmus+ programı hakkında ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunanlar	Ö1,Ö2,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10Ö11,Ö13,Ö16,Ö17,Ö19	13
Erasmus+ programı hakkında ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayanlar	Ö3,Ö5,Ö12,Ö14,Ö15,Ö18,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28	15

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilere “Erasmus+ programı hakkında yukarıda sorulan sorular dışında belirtmek/eklemek istediğiniz bir konu var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 4 inceliginde Öğrencilerin on üçü, araştırmacı tarafından öğrenci ifadeleri doğrultusunda oluşturulan temalara ek olarak görüş ve önerilerini belirtmişlerdir. Bazı öğrenci ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1: Erasmus programı ile yurtdışına gitme fırsatını buldum ve hayatıma birçok anlam kattı. Gitmek isteyen herkese tavsiye ediyorum. Her şey için teşekkürler.

Ö2: Erasmus programı sayesinde hayatımın en mutlu ve unutulmaz 5 ayını yaşadım, her aşamasında birtakım sorunlar yaşadım ama bunların hiçbiri Türkiye’de yaşadığım sorunlar kadar iç karartıcı ya da insanı hayatı sorgulamaya iten sorunlar değildi. Bambaşka bir ülkeye tek başına gece uçak yolculuğu yapmak bile insana kendini tamamlanmış ve yeterli hissettirirken o ülkede 5 ay kendi başına yaşamının verdiği özgüven benim için 5 yılı tatilde geçirmeye eşdeğerdi. Müzik derslerinde gördüğüm farklı yaklaşımlar ve farklı dersler sayesinde ben de farklı düşünebilmeyi öğrendim, ne kadar farklı şekillerde araştırma yapabileceğimi gördüm, İngilizce dilinde müzikle ilgili neleri bulabileceğimi gördüm ve ufkum genişledi. Erasmus fırsatı olan ve kendine güvenen herkesin bunu yaşaması gerektiğini düşünüyorum.

Ö4: Üniversiteler arasında Erasmus programı anlaşmaları yapılırken eğitim dilinin tamamen olmasa bile büyük oranda İngilizce olmasına dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şahsen, genel olarak dersler sırasında iletişim kurmakta ve dersi anlamakta zorlandım. Öğretim üyeleri ile iletişim kurarken de zorluk yaşadım.

Ö7: Erasmus programı kesinlikle her üniversite öğrencisinin iki dönem boyunca giderek yaşamaları gereken bir deneyim, insan en yakın telefon edip yardım isteyeceği birisinin binlerce kilometre uzakta olduğunu hissedince, bir başka bir ruh halinde buluyor kendisini.

Ö8: Erasmus programı gerçek anlamda insanın vizyonunu geliştiren bir program. Kendi eğitimim açısından Almanya’da aldığım derslerin ve öğrendiğim şeylerin çok üst düzey olduğunu ve müzikal anlamda bana çok fazla şey kattığını söyleyemem. Ancak bu dersler bana farklı bakış açıları ve farklı müzikal değerler kazandırdı.

Ö9: Daha fazla olanak sağlanmalı ve daha fazla öğrenci bu imkândan yararlanmalı. Hayatımda iyi ki Erasmus Programına katılmışım diyebilmeyi birçok öğrencinin yaşamaları gerek.

Ö13: Her ne kadar Türkiye'ye dönünce adaptasyon sorunu yaşamış olsamda her lisans öğrencisinin Erasmus ile yurtdışında eğitim görme fırsatını değerlendirmesini hararetle öneriyorum.

Ö16: Kontenjanlar yetersiz, özellikle müzik öğrencileri için. Ayrıca Erasmusla ilgili daha çok tanıtım/duyuru yapılabilir.

Ö17: Bulduğum okulda, o dönemde hiçbir okulla anlaşma yoktu. Polonya'daki birçok okula e-mail atarak, çabalayarak kendim anlaşma oluşturdum. Hiçbir seçeneğim yoktu Polonya'dan başka. Eğer daha çok seçeneğim olsaydı belki farklı bir ülke seçebilirdim.

Ö19: Erasmus hazırlık sürecindeki Üniversite içindeki bürokrasi işlerinin gereksiz karmaşık olduğunu düşünüyorum. Polonya'da bu tarz işlerin çok daha basit ve hızlı işlediğini gözlemledim.

4. 2. Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin Erasmus+ programı sürecine rehberlik yapan müzik eğitimi bölümü Erasmus koordinatörlerinin deneyim ve görüşleri, koordinatörler için hazırlanan soru formuna verdikleri yanıtlar yardımıyla incelenip yorumlanmıştır. Her soru ayrı bir tema olarak ele alınmıştır. Ayrıca her tema için koordinatörlerden alınan yanıtlar yardımıyla uygun kategoriler oluşturulmuştur.

4. 2. 1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 16. Tema 1: Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Nedenlerine İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak	K1,K2,K3,K4,K5,K6,K9,K10	8
Farklı kültürler tanımak	K1,K2,K9	3
Yabancı dilini geliştirmek	K3,K6,K9	3
Alanında farklı bakış açısı kazanmak	K9	1
Yurt dışı eğitimini deneyimlemek	K7,K11	2
Yurtdışında iş imkanı bulmak, gelecekte yurt dışında yaşamak	K2,K5,K8	3

Araştırmanın “Öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenleri” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak”, “Gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak”, “Yabancı dilini geliştirmek”, “Alanında farklı bakış açısı kazanmak, ufku genişletmek”, “Yurt dışı eğitimini deneyimlemek” ve “Yurtdışında iş imkanı bulmak, gelecekte yurt dışında yaşamak” olmak üzere altı kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 1. 1. Gezmek, Yurtdışı Deneyimi Yaşamak

Koordinatörlerin sekizi, gözlemleri doğrultusunda öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin gezmek ve yurtdışı deneyimi yaşamak olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Yurtdışını gezmek

K3: Yurt dışı deneyimi yaşamak, gezmek

K4: Yurt dışına çıkmak, Avrupa'daki ortamı yerinde görmek amacıyla.

Ö10: Yurt dışı deneyimi kazanmak için olabilir.

4. 2. 1. 2. Farklı Kültürler Tanımak

Koordinatörlerin üçü, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin farklı kültürleri tanımak olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Farklı kültürleri tanımak

K2: Gezmek farklı kültürleri tanımak ve uluslararası geçerli olan bir diplomaya sahip olarak belki de yurt dışında iş imkânı bulmak

K9: Avrupa kıtasını ve kültürünü tanıma

4. 2. 1. 3. Yabancı Dilini Geliştirmek

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerin üçü, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin yabancı dilini geliştirmek olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K3: İngilizceğini geliştirmek. Eğitim kısmı istisnalar hariç genellikle ikinci planda.

K6: Tecrübe deneyim yabancı dil gelişimi vs.

K9: İngilizceğini ve gittiği ülkenin dilini öğrenme, insanlarla networkin oluşturma

4. 2. 1. 4. Alanında Farklı Bakış Açısı Kazanmak

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerin biri, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin alanında farklı bakış açısı kazanmak olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K9: Alanında yeni ve farklı eğitmen - metod- çalışma ortamları alanı ile ilgili vb. unsurları öğrenme istekleri

4. 2. 1. 5. Yurt Dışı Eğitimini Deneyimlemek

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerin ikisi, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin yurt dışı eğitimini deneyimlemek olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K7: Yurt dışında eğitim almak için

K11: Müziğe ve çalgısına çalışan öğrenciler genellikle başvuruyorlar. Bir Avrupa ülkesinde alanları ile ilgili eğitim almayı önemsiyorlar.

4. 2. 1. 6. Yurtdışında İş İmkânı Bulmak, Gelecekte Yurt Dışında Yaşamak

Koordinatörlerin üçü, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılma nedenlerinin yurtdışında iş imkânı bulmak, gelecekte yurt dışında yaşamak olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K2: Uluslararası geçerli olan bir diplomaya sahip olarak belki de yurt dışında iş imkânı bulmak

K5: Öncelikle yurtdışı deneyimi kazanmak için istiyorlar. Çok nadir olarak da bazı öğrenciler, mezuniyet sonrasında yurtdışında yaşamak istiyor ve Erasmus+ programını bir basamak olarak değerlendiriyorlar.

K8: Yurt dışında yaşamak

4. 2. 2. Erasmus+ Programının Öğrenciler Üzerindeki Kazanımlarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 17. Tema 2: Erasmus+ Programının Kazanımlarına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Kişisel gelişim	K1,K2,K5,K6,K7,K8,K9,K10,K11	9
Yabancı dil gelişimi	K3,K5,K7	3
Alanlarıyla ilgili farklı bilgi ve deneyimler kazanmak	K2,K3,K5,K7,K8,K11	6
Farklı ülkeler görmek ve kültürler tanımak	K1,K2,K3,K4,K6,K7	6
Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı	K3,K4,K5,K8,K10	5

Araştırmanın “Erasmus+ programının kazanımları” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Kişisel gelişim”, “Yabancı dil gelişimi”, “Alanlarıyla ilgili farklı bilgi ve deneyimler kazanmak”, “Farklı ülkeler görmek ve kültürler tanımak” ve “Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 2. 1. Kişisel Gelişim

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden dokuzu, öğrencilerin Erasmus+ programlarına katılarak kişisel gelişim alanında kazanımlar elde ettiklerini belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K2: Farklı bir kültürü deneyimleyerek daha anlayışlı daha geniş görüşlü olmayı diğer kültürlerde bulunan eğitim öğretim faaliyetlerinin nasıl işlediğini anlamayı kazandırıyor

K6: Deneyim tecrübe kültürel kazanımlar

K9: Özgüven, iletişim

K11: Bireysel ve mesleki anlamda vizyonlarının geliştiğini gözlüyorum.

4. 2. 2. 2. Yabancı Dil Gelişimi

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden üçü, öğrencilerin Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giderek yabancı dil gelişimi alanında kazanımlar elde ettiklerini belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K5: yabancı dil gelişimi, özgüven.

K7: yabancı dil öğrenmelerinde fayda sağlıyor.

4. 2. 2. 3. Alanlarıyla İlgili Farklı Bilgi ve Deneyimler Kazanmak

Araştırmaya katılan koordinatörlerden altısı, Erasmus+ programı kapsamında yurtdışında eğitim gören öğrencilerin, alanlarıyla ilgili farklı bilgi ve deneyimler kazandıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K5: Sosyal ve kültürel farklılıklar içerisinde alan hakimiyeti, yurtdışı deneyim, yurtdışı sosyal çevre, AB ülkelerinin müziğe ve müzik eğitimine dair bakış açısı farklılığı

K7: Erasmus müzik eğitimi açısından farklı deneyimler yaşamalarında etkili olmaktadır.

K8: Farklı bir bakış açısı kazanıyorlar. Farklı öğretmen tipleri görüyorlar. Farklı öğrenci tipleri görüyorlar. Ve bu sayede kendi konularını, kendi güçlü ve zayıf yönlerini fark ediyorlar. Yaşamın ve edindiğimiz mesleğin bize öğretildiği kadar olmadığını, çok daha geniş bir bakışın olduğunu algılıyorlar.

K11: Bireysel ve mesleki anlamda vizyonlarının geliştiğini gözlüyorum.

4. 2. 2. 4. Farklı Ülkeler Görmek ve Kùltürler Tanımak

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden altısı, Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden öğrencilerin, farklı ülkeleri görme ve farklı kültürleri tanıma kazanımlarını elde ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Hayat deneyimi, farklı bir okul ve kültürü tanıma fırsatı. Kişilik gelişimini de destekliyor.

K2: Farklı bir kültürü deneyimleyerek daha anlayışlı daha geniş görüşlü olmayı diğer kültürlerde bulunan eğitim öğretim faaliyetlerinin nasıl işlediğini anlamayı kazandırıyor

K4: Medeni toplumları ve yaşam biçimlerini tanımayı kolaylaştırmak

K6: Deneyim tecrübe kültürel kazanımlar

4. 2. 2. 5. Müzik Alan Eğitimini ve Eğitim Sistemlerini Karşılaştırma Fırsatı

Araştırmaya katılan koordinatörlerden beşi, Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışındaki eğitim gördükleri üniversitelerin Müzik alan eğitimini ve eğitim sistemlerini karşılaştırma fırsatı kazanımını sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K3: Erasmus programını öğrenciler daha çok yurt dışı görmek, gezmek ve farklı deneyimler yaşayarak İngilizcelerini geliştirmek amaçları ile kullansalar da döndüklerinde özellikle Avrupa üniversitelerindeki eğitimin Türkiye'dekinden ne kadar farklı olduğunu gördüklerini, alanları ile ilgili bilgi ve deneyimlerini geliştirdiklerini ve kalıcı olarak yurt dışına gitme düşüncelerinin katmerlendiğini gözlemliyorum.

K4: Farklı kurumlardaki eğitim-öğretimin işleyişi hakkında karşılaştırma yaparak bilgi sahibi olmak

K5: Türkiye ve diğer ülkelerdeki eğitimi kıyaslama/değerlendirme olanağı

K10: Deneyim, mukayese ve muhakeme.

4. 2. 3. Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 18. Tema 3: Erasmus+ Programının Müzik Eğitime Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Müzik eğitime katkı sağladı	K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K11	9
Müzik eğitime kısmen katkı sağladı	K9	1

Araştırmanın “Erasmus+ programının müzik eğitimine katkısı” teması koordinatörlerden alınan bulgular doğrultusunda, “Müzik eğitimine katkı sağladı” ve “Müzik eğitimine kısmen katkı sağladı” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 3. 1. Müzik Eğitimine Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden dokuzu, öğrencilerinin Erasmus+ programı sürecinde müzik eğitimlerine katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: İşitme, oda müziği ve koroda ilerleme kaydettiklerini gözlemledim.

K2: Özellikle Macaristan'a Öğrenciler farklı bir solfej sistemini deneyimlediler Ayrıca şehrin orkestralarında görev aldılar farklı hocalarla farklı tekniklerle çalışma fırsatı buldular

K3: Farklı boyutlarda çok olumlu yansımalarını olduğunu gözlemliyorum. Alan çok önemli değil aslında, hak edenlerin hakkettiği yerlerde olduğu, liyakatin olduğu, kuralların uygulandığı ve disiplin olan her kurum bireylere olumlu katkı sağlayacaktır.

K4: Öğrencilerin, müzik eğitimi ve özellikle müzikte performans boyutlarında kendi seviyelerini Avrupa ülkelerindeki öğrencilerin seviyeleriyle kıyaslama fırsatı bulabilmelerini faydalı buluyorum.

K8: Farklı öğretmen modelleri görüyorlar. Çalgılarında gelişim oluyor. Özellikle çocuklarla yapılan dersleri ziyaret etme şansları olursa bu onlarda çok olumlu etki yaratıyor.

K11: Çok olumlu katkılarla döndüklerini görüyorum. (Gerek mesleki gerek bireysel gelişim açısından)

4. 2. 3. 2. Müzik Eğitimine Kısmen Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı sürecinde müzik eğitimlerine kısmen katkı sağladıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K9: Programlar uyumlu olmadığı için objektif cevap veremiyorum. Müzik pedagojisi, Drama, oyun ve müzik gibi alanlarda kazandıkları deneyimlerin katkısı var. Ancak çalgı anlamında kazanımları eksik kalıyor.

4. 2. 4. Erasmus+ Programının Yabancı Dil Gelişime Katkısına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 19. Tema 4: Erasmus+ Programının Yabancı Dil Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Yabancı dil gelişimine katkı sağladı	K1,K2,K3,K5,K6,K7,K8,K9,K10,K11	10
Yabancı dil gelişimine kısmen katkı sağladı	K4	1

Araştırmanın “Erasmus+ programının yabancı dil gelişimine katkısına ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “yabancı dil gelişimine katkı sağladı” ve “yabancı dil gelişimine kısmen katkı sağladı” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 4. 1. Yabancı Dil Gelişimine Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden onu, öğrencilerinin Erasmus+ programı süresince yabancı dil gelişimlerine katkı sağladıklarını vurgulamış; kimi koordinatörler öğrencilerinin İngilizce dilindeki gelişimlerinin yanı sıra gitmiş oldukları ülkelerin ana dillerini de öğrenme şansı bulduklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatörlerin ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Tamamen olumlu bir etkisi var.

K2: Ağırlıklı olarak İngilizce eğitim verilebilecek yerlere gitmiş olmalarına rağmen gittikleri ülkelerin dillerini öğrenmeyi başardılar İngilizceleri yerine gittikleri ülkelerin dillerini geliştirdiler.

K5: Speaking becerilerinde bir gelişim oluyor. Yalnız başına yurt dışında yaşamının verdiği özgüvenle birlikte, dil gelişimi de gerçekleşince öğrenciler yabancı dil konuşma konusunda daha girişken oluyorlar. Ancak ülkemizdeki dil sınavları test yöntemi olduğu için, bu gelişimin ÖSYM'nin Yabancı dil sınavları ile ölçülebildiğini düşünmüyorum.

K6: Oldukça önemli etkileri var. Pratik becerileri gelişiyor

K7: Gittikleri ülkenin dilini günlük hayatlarını idame ettirebilecekleri kadar öğrendikleri gözlenmiştir.

K8: Orada iletişim kurabilmek için yabancı dili kullandıkları için dil gelişimleri çok daha fazla oluyor.

K10: En başta İngilizce olmak üzere gidilen ülkenin resmî/yerel dili dahil gündelik hayat pratiklerini, ihtiyaçlarını sağlayacak düzeyde olumlu etkilediği söylenebilir. Söz gelimi; Romanya, Polonya vs.

4. 2. 4. 2. Yabancı Dil Gelişimine Kısmen Katkı Sağladı

Araştırmaya katılım sağlayan program koordinatörlerinden yalnızca biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı süresince yabancı dil gelişimlerine kısmen katkı sağladığını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K4: Kısmen katkısı olduğunu düşünüyorum. Kendine güvenlerini geliştirme ile ilgili az da olsa faydalı olacağını düşünüyorum.

4. 2. 5. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 20. Tema 5: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Program Açısından Farklarına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Alan eğitimi yoğunluğu	K11	1
Öğretim yaklaşımları	K2	1
Ders çeşitlilikleri ve içerikleri	K1,K3,K5,K9,K10,K11	6
Ders kredileri	K9,K11	2
Üniversiteler arasında fark yok	K4	1

Araştırmanın “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin program açısından farklarına ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Alan eğitimi yoğunluğu”, “Öğretim yaklaşımları”, “Ders çeşitlilikleri ve içerikleri”, “Ders kredileri” ve “Üniversiteler arasında fark yok” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 5. 1. Alan Eğitimi Yoğunluğu

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla alan eğitimi yoğunluğu açısından farklı olduğunu vurgulamıştır. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K11: Alan eğitimi dersleri ağırlıklı mesleki eğitim dersleri yok denecek kadar az. Bu durum zaman zaman ders eşleştirme konusunda kredi tamamlamada koordinatör olarak zorluyor.

4. 2. 5. 2. Öğretim Yaklaşımları

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla kullanılan öğretim yaklaşımları

açısından farklar gözlemlediğini vurgulamıştır. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K2: Her üniversitede olmasa bile daha önce de belirttiğim gibi Macaristan hareketli do sistemini kullandığı için solfej yapmada veya Deşifre yapmada biraz zorlandılar Ayrıca kültürlerarası farklılıktan kaynaklanan dersi veren hocaların davranış ve tutumları bizim davranış ve tutumlarımıza göre farklılık gösterdiğini ve bu nedenle bazen zorlandıklarını biliyorum.

4. 2. 5. 3. Ders Çeşitlilikleri ve İçerikleri

Araştırmaya katılan koordinatörlerden altısı, öğrencilerinin Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla ders çeşitlilikleri ve içeriklerinde farklılıklar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Ders çeşitliliklerimiz farklı.

K3: Türk milleti olarak bizim dünyayı yeniden keşfetme huyumuz var. Yurt dışı üniversitelerin çoğunda bölümlerin çok daha az ve alanın temel konularını kapsayan belirli dersleri olduğunu görüyorum. Türkiye'de çok fazla ders var ve üniversiteden üniversiteye isimleri, içerikleri farklı dersler de çokça mevcut.

K5: Ülkemizde Müzik Eğitimi Anabilim dalı / Müzik Anasanat dalı /Müzikoloji anabilim dalı gibi misyon farklılıkları nedeni ile GSF, Konservatuvar, Sahne Sanatları Fakültesi, Eğitim Fakültesi gibi ciddi bir ayırım var. Ancak, AB ülkelerinin programlarındaki üniversitelerde bu ayırım bizim ülkemizdeki kadar belirgin değil. Oradakiler Müzik adı altında okuyor. Bu yüzden biz Müzik Eğitimi Anabilim dalından oraya öğrenci gönderdiğimizde, derslerin intibakı konusunda bazı küçük problemler yaşıyoruz. Öğrencilerin dönem kaybı olmasını istemediğimiz için de, ders içerikleri farklı olsa da, gittikleri ülkede aldıkları dersleri, Türkiye'de dönem arkadaşlarının aldığı derslerin yerine saydığımız oluyor.

K10: Ders programı, müfredat ve uyum.

4. 2. 5. 4. Ders Kredileri

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden üçü, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla ders kredilerinin farklı olduğunu vurgulamışlardır. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K9: Ders sayı ve ECTS kredilerinde farklılıklar var. Denklik oluştururken zorlanıyorum. Bizim ders sayımız daha fazla. THM ve TSM derslerinin de olması bu durumu zorlaştırıyor.

K11: Alan eğitimi dersleri ağırlıklı mesleki eğitim dersleri yok denecek kadar az. Bu durum zaman zaman ders eşleştirme konusunda kredi tamamlamada koordinatör olarak zorluyor.

4. 2. 5. 5. Üniversiteler Arasında Fark Yok

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversite ile kendi üniversiteleri arasında program açısından belirgin bir fark olmadığını vurgulamıştır. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K4: Belirgin bir fark gözlemedim.

4 .2 .6. Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri ile Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 21. Tema 6: Öğrencilerin Kendi Üniversiteleri İle Yurtdışında Eğitim Aldıkları Üniversitelerin Nitelik Açısından Farklarına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Alan eğitimi ve müzikle temas yoğunluğu	K5,K8,K11	3
Ders içerikleri	K3,K9	2
Okul olanakları ve erişilebilirlikleri	K2,K5	2
Sistamlilik ve disiplin	K1	1
Üniversiteler arasında fark yok	K7	1

Araştırmanın “Öğrencilerin kendi üniversiteleri ile yurtdışında eğitim aldıkları üniversitelerin nitelik açısından farklarına ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Alan eğitimi ve müzikle temas yoğunluğu”, “Ders içerikleri”, “Okul olanakları ve erişilebilirlikleri”, “Sistamlilik ve disiplin” ve “Üniversiteler arasında fark yok” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 6. 1. Alan Eğitimi ve Müzikle Temas Yoğunluğu

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden üçü, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversite ile kendi üniversiteleri arasında alan eğitimi ve müzikle temas yoğunluğu açısından farklar olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K5: Öğrenciler, kendi eğitimlerinin niteliğini gittikleri zaman daha iyi anlıyorlar. Gittikleri ülkelerin eğitimlerini çoğu zaman gözlerinde büyütüyorlar. Ancak döndüklerinde, "bizim bölüm bu konuda onlardan çok daha iyi" dedikleri pek çok konu oluyor. Çalgı eğitimi konusu bunlardan biri. Diğer taraftan, AB ülkelerinde Dalcroze, Orff, Kodaly gibi pek çok yöntem temel müzik eğitimi seviyesinde verilebildiği için, üniversitede müzik derslerinde müzik ve devinimin birlikte ilerlemesi öğrencilere farklı geliyor.

K8: Bu gidilen ülkeye göre değişiyor. Ama genel olarak öğrencilerin daha fazla birlikte müzik yapma ve daha fazla müzik dersi uygulama şansı var orada.

K11: Var tabii. Gidilen bölümlerde alan bilgisi dersleri de müzik eğitime ilişkin pedagoji içerikli dersler de uygulamalı ve müzik ile ilişkilendirilerek uygulanmaktadır.

4. 2. 6. 2. Ders İçerikleri

Araştırmaya katılan koordinatörlerden ikisi, öğrencilerinin Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla alınan ders içeriklerinde farklılıklar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K3: Türk milleti olarak bizim dünyayı yeniden keşfetme huyumuz var. Yurt dışı üniversitelerin çoğunda bölümlerin çok daha az ve alanın temel konularını kapsayan belirli dersleri olduğunu görüyorum. Türkiye'de çok fazla ders var ve üniversiteden üniversiteye isimleri, içerikleri farklı dersler de çokça mevcut.

K9: Nitelik olarak tam bir kıyas yapamamakla birlikte; Dünya müzikleri, jazz, popüler müzikler gibi farklı türler program içerisinde yerini alırken bizim programda bu anlamda eksiklikler olduğunu söyleyebilirim.

4. 2. 6. 3. Okul Olanakları ve Erişilebilirlikleri

Araştırmaya katılan koordinatörlerden ikisi, öğrencilerinin Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları üniversitenin kendi üniversitelerine kıyasla öğrencilere sunulan olanaklarda ve bu olanakların erişilebilirliklerinde farklılıklar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki şekildedir.

K2: Binalara giriş çıkış saatleri binalara kartlarla girilmesi kütüphanenin kullanılması geç saatlere kadar okullarda çalışma fırsatını bulmaları ve konaklama ile ilgili farklılıkların olduğunu dile getirdiler

K5: Bizler üniversite konser salonlarında kuyruklu piyanoları zorlukla bulabilirken, Ab ülkelerinin oda müziği dersliklerinde 2 adet kuyruklu piyanonun yan yana bulunması gibi durumlar da (maddi olanaklar) bölümlerin niteliğini etkileyebiliyor.

4. 2. 6. 4. Sistemlilik ve Disiplin

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversite ile kendi üniversiteleri arasında sistemlilik ve disiplin konularında farklar olduğunu belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K1: Yurtdışındaki üniversitelerin daha sistemli olduklarını gözlemledim.

4. 2. 6. 5. Üniversiteler Arasında Fark Yok

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı ile gitmiş oldukları üniversite ile kendi üniversiteleri arasında nitelik açısından belirgin bir fark olmadığını vurgulamıştır. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki şekildedir.

K7: Her kurumun aynı olması mümkün değildir zaten. Öğrencilerimiz kurumumuzun yurt dışı üniversiteleri ile belirgin düzeyde farkının olmadığını, bizde aldıkları eğitim ile orada çok rahat dersleri takip edebildiklerini belirtmektedirler.

4. 2. 7. Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 22. Tema 7: Erasmus+ Programı Çerçevesinde Sağlanan Hibenin Yeterliliğine İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Sağlanan hibe yeterli	K2,K4,K7	3
Sağlanan hibe kısmen yeterli	K1	1
Sağlanan hibe yetersiz	K3,K5,K6,K8,K9	5

Araştırmanın “Erasmus+ programı çerçevesinde sağlanan hibenin yeterliliğine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Sağlanan hibe yeterli”, “Sağlanan hibe kısmen yeterli” ve “Sağlanan hibe yetersiz” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 7. 1. Sağlanan Hibe Yeterli

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden üçü, Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Amaç eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmek olduğu için eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde bu miktarın yeterli olduğunu düşünüyorum. Ancak öğrenciler yurt dışına çıktıkları zaman Daha ağırlıklı olarak gezmek ve farklı ülkeleri de geçiş yapmak istiyorlar. Bu nedenle paralarının yetmediğini söylüyorlar ama ödenen hibe bunlar için değil.

K4: Yeterli buluyorum.

K7: Ödenen hibe ile yaşamlarını idame ettirebilmeyi başarmışlardır. Hiçbiri bu noktada bir sorun iletmemiştir.

4. 2. 7. 2. Sağlanan Hibe Kısmen Yeterli

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki gibidir.

K1: Yeterli gibi. ancak daha fazla olabilir.

4. 2. 7. 3. Sağlanan Hibe Yetersiz

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden beşi, Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K3: Yeterli değil.

K6: Yetersiz, artırılmalı

K8: Yeterli gelmiyor. Mutlaka ailelerinden destek alıyorlar.

K9: Yeterli olmadığını düşünüyorum. Barınma oldukça pahalı.

4. 2. 8. Öğrencilerin Erasmus+ Programı Kapsamında Öğrencilerin Gittikleri Ülkedeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 23. Tema 8: Erasmus+ Programı Kapsamında Öğrencilerin Gittikleri Ülkedeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Adaptasyon sorunu yaşıyorlar	K2,K10	2
Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar	K1, K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K11	9

Araştırmanın “Erasmus+ programı kapsamında gidilen ülkedeki adaptasyon sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Adaptasyon sorunu yaşıyorlar” ve “Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 8. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden ikisi, öğrencilerinin Erasmus+ programı kapsamında gittikleri ülkede dil ve kültür faktörlerinden ötürü adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Gittikleri ülkenin dili ile ilgili sıkıntı yaşadıklarını pek çok kişinin İngilizceyi bilmediğini Bu nedenle de anlaşmada güçlük çektiklerini dile getirmişlerdi öğrenciler

K10: Evet. Genellikle kültürel şok şeklinde olduğu söylenebilir.

4. 2. 8. 2. Adaptasyon Sorunu Yaşamıyorlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden dokuzu, öğrencilerinin Erasmus+ programı kapsamında gittikleri ülkede adaptasyon sorunu yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K3: Türkiye'den giden birinin herhangi bir ülkeye adaptasyon sorunu yaşadığını görmedim.

Hayatta kalma becerilerimiz yüksek. Kültür şoku harici.

K4: Hayır, gözlemlemedim.

K5: Pandemi süreci hariç adaptasyon sorunu gözlemlemedim. Pandemi'de ise ülkeye dönebilme kaygısı vardı öğrencilerde

K7: Genellikle uyumlu olduklarını söylediler.

K11: Adaptasyon sorunu yaşayan olmadı. İlk gittikleri bir iki haftada ortamı tanıma ve kendilerini tanıma ile ilgili olağan süreçleri yaşadıklarını söylüyorlar genellikle.

4. 2. 9. Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 24. Tema 9: Erasmus+ Programı Sonrası Öğrencilerin Kendi Üniversitelerindeki Adaptasyon Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Adaptasyon sorunu yaşıyorlar	K2,K3,K5,K6,K11	5
Kısmen adaptasyon sorunu yaşıyorlar	K10	1
Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar	K1,K4,K7,K8,K9	5

Araştırmanın “Erasmus+ programı sonrası öğrencilerin kendi üniversitelerindeki adaptasyon sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Adaptasyon sorunu yaşıyorlar”, “Kısmen adaptasyon sorunu yaşıyorlar” ve “Adaptasyon sorunu yaşamıyorlar” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 9. 1. Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden beşi, öğrencilerinin Erasmus+ programından sonra kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Özellikle giden öğrencilerin sıkı bir şekilde oradaki dersleri takip etmediği yönünde duyular alıyoruz Bu nedenle buraya geldiklerinde derslere uyum sağlamada veya yaşam koşullarına uyum sağlamada sıkıntı yaşadıklarını söylüyorlar Ama bu çok kısa sürüyor

K5: Evet, yaşıyorlar. Bunun tek nedeninin eğitimin niteliği olduğunu düşünmüyorum. Sosyal çevreden beslenememenin verdiği bir motivasyon düşüklüğü de görüyorum. Ancak uzun sürmüyor, normalleşiyorlar.

K6: Evet, yaşıyorlar.

K11: Evet yaşayanlar oldu.

4. 2. 9. 2. Kısmen Adaptasyon Sorunu Yaşıyorlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, öğrencilerinin Erasmus+ programı sonrasında kendi üniversitelerinde kısmen adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki gibidir.

K10: Kısmen adaptasyon sorunu yaşıyorlar.

4. 2. 9. 3. Adaptasyon Sorunu Yaşamıyorlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden beşi, öğrencilerinin Erasmus+ programı dönüşü kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K1: Hayır, yaşamadılar.

K4: Hayır, belirgin bir sorun gözlemedim.

K7: Gittikleri ülkeyi özlemenin haricinde ülkelerinde motive problemi yaşamamışlardır.

Özellikle son yıllarda sadece 1 yarıyıl değişim öğrencisi olmaktadır bu süre de döndükleri zaman motivasyon problemi yaşamaları için uzun bir süre değildir.

K8: Böyle bir sıkıntı yaşamadık

4. 2. 10. Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Gidiş ve Dönüş Aşamalarında Ders Uyumu ve Sayıştırma Sürecine İlişkin Koordinatörlerden Alınan Bulgular

Tablo 25. Tema 10: Erasmus+ Programına Katılım Sağlayan Öğrencilerin Gidiş ve Dönüş Aşamalarında Ders Uyumu ve Sayıştırma Sürecine İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Ders uyumu ve sayıştırma sorunları yaşıyor	K3,K6,K11	3
Ders uyumu ve sayıştırma sorunları kısmen yaşıyor	K1,K10	2
Ders uyumu ve sayıştırma sorunları yaşanmıyor	K2,K4,K5,K7,K8,K9	6

Araştırmanın “Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş aşamalarında ders uyumu ve sayıştırma sürecine ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Ders uyumu

ve sayıştırma sorunları yaşıyor”, “Ders uyumu ve sayıştırma sorunları kısmen yaşıyor” ve “Ders uyumu ve sayıştırma sorunları yaşanmıyor” olarak üç kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 10. 1. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Yaşıyor

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden üçü, Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş aşamalarında yurtdışındaki bölüm ders sayılarının azlığından ötürü AKTS denkliği sağlama güçlüğü gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K3: Evet. Akts denkliğini sağlamak ders sayıları açısından zor oluyor. Avrupa üniversitelerinde daha az ders var ve bu derslerin Akts'leri yüksek.

K6: Evet

K11: ECTS kredi tamamlamada daha önce 5. Sorunuzda açıkladığım sebeplerden ötürü zaman zaman yaşıyor.

4. 2. 10. 2. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Kısmen Yaşıyor

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden ikisi, Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş aşamalarında derslerinin uyumu ve sayıştırmalarında kısmen sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K1: Kısmen, öğrenci işleriyle birlikte detaylı çalışarak kolayca hallediyoruz.

K10: Çok olmamakla birlikte kısmen yaşanabiliyor.

4. 2. 10. 3. Ders Uyumu ve Sayıştırma Sorunları Yaşanmıyor

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden altısı, Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin gidiş ve dönüş aşamalarında derslerin uyumu ve sayıştırma süreçlerinde sorun yaşamadıklarını; kimi koordinatörler, üniversitelerinin olabildiğinde anlayışlı ve süreci kolaylaştırıcı bir yaklaşım benimsediğini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Biz bölüm olarak herhangi bir şekilde uyumda sorun yaşatmıyoruz veya ders sayıştırmada, ancak bazı bölümlerde örneğin hukuk gibi ders uyumlarını yapmada ciddi anlamda sıkıntılar yaşandığını ve hocaların bazı ders ve içeriklerini kabul etmediğini biliyorum.

K4: Hayır, not dönüşümleri rahatlıkla yapılıyor.

K5: Bu konuda Üniversitemiz Rektörlüğüne bağlı olarak Erasmus Koordinatörlüğü bünyesinde 'öğrenci odaklı yaklaşım' benimsiyoruz. Erasmus Ofisi ve ilgili rektör yardımcımız, ders uyumu

sayıştırma konusunda anlayışlı olmamızı istiyorlar. Öğrencilerin dönemlerinin uzamaması için, ders içeriği tutmayan dersleri de birbirinin yerine saydığımız oluyor. Daha çok önem verdiğimiz toplam AKTS değerleri oluyor. Ayrıca öğrenciler Eğitim Fakültesinde okudukları için, 4. sınıfta MEB stajları oluyor. Bunun yerine herhangi bir dersi denk sayamıyoruz. Genelde 2. ya da 3. sınıfta Erasmusla gitmek istiyorlar bu yüzden, öğrenim hareketliliği kapsamında. Staj programı için henüz bir öğrenci başvurmadı.

K7: Ders denkliklerini gitmeden yapıyoruz. Gittikleri zaman bilgimiz dahilinde ekleme bırakma yapmaktadırlar. Ders denklikleri hususunda olabildiğince hoşgörülü davranıyoruz.

K8: Yaşamıyoruz. Mutlaka intibak yapmak zorundayız orada aldıkları dersleri. Sıkıntı sadece son sınıftaki öğretmenlik uygulaması dersinde oluyor. Onu da gitmeden önce öğrencilere döneminin uzayacağını göze alması gerektiğini belirterek çözüyoruz.

K9: Hayır, bu konuda ana bilim dalı ve bölüm başkanları ile istişarelerde bulunarak çözüm getiriyoruz.

4. 2. 11. Erasmus+ Programı Kapsamında Gerçekleşen Değişim Faaliyetlerinin Öğrencilerin Kişisel ve Mesleki Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Tablo 26. Tema 11: Erasmus+ Programı Kapsamında Gerçekleşen Değişim Faaliyetlerinin Öğrencilerin Kişisel ve Mesleki Gelişimine Katkısına İlişkin Koordinatör Görüşleri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Her iki yönden katkı sağlıyor	K1,K2,K3,K5,K6,K7,K8,K9,K10,K11	10
Kişisel gelişime olan katkısı daha fazla	K4	1

Araştırmanın “Erasmus+ programı kapsamında gerçekleşen değişim faaliyetlerinin öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimine katkısına ilişkin koordinatör görüşleri” teması, “Her iki yönden katkı sağlıyor” ve “Kişisel gelişime olan katkısı daha fazla” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 11. 1. Her İki Yönden Katkı Sağlıyor

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerin onu, Erasmus+ programının öğrencilere hem kişisel ve mesleki anlamda katkı sağlamasının yanı sıra diğer birçok açıdan da katkı sağladığını; çoğu koordinatör, her üniversite öğrencisinin bu deneyimi yaşaması gerektiğini belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Her iki yönden de katkı sağlıyor. Aslında herkesin mutlaka yurt dışı deneyiminin olmasını farklılıkları farklı kültürleri yaşam şartlarını görmeleri gerektiğine inanıyorum.

K5: Oldukça katkı sağlıyor. Eğitime, müziğe ve müzik eğitimine bakış açıları genişliyor. Mümkün olduğu kadar öğrencilerimizi yönlendirmeye çalışıyorum. Erasmus+ Programına katılıp dönen tüm öğrencilerime döndüklerinde, bölüm öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin katıldığı bir sunum yaptırıyorum. Bu sunumların sonunda, diğer arkadaşları programla giden öğrenciye sorularını yöneltiyorlar. Bu aşamada aslında pek çok öğrencinin gitmek istediğini, ancak nereden başlamaları gerektiğini bilmediklerini görüyorum. Gitmeyi çok isteyenler ise araştırıp, okuyup, keşfedip, daha önce Erasmusla giden bulup, web sitesini okuyup, bizlere gelip danışıp bir şekilde gidiyorlar zaten. Sadece Erasmus+ da değil, uluslararası müzik eğitimi derneklerinin kongrelerinde öğrenci oturumlarına yönlendirdiğim öğrencilerim oluyor. Özgüvenleri gelişiyor. Orada öyle bir eğitim ortamında bulunan öğrencilerim, gezi amaçlı ya da yerleşme amaçlı olarak bir şekilde oraya tekrar gitmenin yolunu arıyor.

K8: Her iki yönden de çok büyük katkısı var. Bakış açıları genişliyor.

K10: Süreci iyi yönetebilen ve farkında (ya da farkındalığı yüksek) olan öğrencilerde kesinlikle pozitif etkilerden söz edilebilir.

K11: Hem de çok sağlıyor.

4. 2. 11. 2. Kişisel Gelişime Olan Katkısı Daha Fazla

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, Erasmus+ programının öğrencilerin mesleki gelişimine nazaran kişisel gelişimlerine daha fazla katkı sağladığını belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki gibidir.

K4: Kişisel gelişimine mesleki gelişiminden daha fazla katkı sağladığını düşünüyorum.

4. 2. 12. Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair İlaveten Genel Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 27. Tema 12: Koordinatörlerin Erasmus+ Programına Dair İlaveten Genel Görüş ve Önerileri

Kategoriler	Koordinatörler	n
Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunanlar	K5	1
Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayanlar	K1,K2,K3,K4,K6,K7,K8,K9,K10,K11	10

Araştırmanın “Koordinatörlerin Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerileri” teması, koordinatörlerin ifadeleri doğrultusunda; “Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunanlar” ve “Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayanlar” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

4. 2. 12. 1. Erasmus+ Programına Dair İlaveten Genel Görüş ve Önerilerde Bulunanlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden biri, Erasmus+ programına dair ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmuş, iyi dileklerini belirtmiştir. Bu kategoriye ilişkin koordinatör ifadesi aşağıdaki gibidir.

K5: Erasmus+ Koordinatörlüğü, son dönemde YÖKAK Kriterleri çerçevesinde AKTS Koordinatörlüğü ile birleşti. Şu an Uluslararası Birim Koordinatörlüğü olarak çalışıyor. Bu yüzden dönemlik iş yükü, sadece öğrencileri AB ülkelerine göndermekten çok daha fazla. Ders AKTS içeriklerinin güncellenmesinin denetlenmesi vb. konuları da kapsıyor. Bu yüzden bölümlerde yük olarak görülüyor. Erasmus+ Koordinatörlüğünün gönüllü olarak yapılması gerektiğini düşünüyorum. Gönülsüz yapıldığında, kurum görevlendirdi diye yapılmaya çalışıldığında Erasmus+ Öğrenci değişim programlarının da verimli işlemediğini gözlemliyorum. Öğrenci duyuruları çok önemli. Dil sınavı, Erasmus başvuru süreci vb. öğrencilere sık sık hatırlatmak gerekli diye düşünüyorum. Keyifli bir konu, çalışmanızda başarılar diliyorum.

4. 2. 12. 2. Erasmus+ Programına Dair İlaveten Genel Görüş ve Önerilerde Bulunmayanlar

Araştırmaya katılım sağlayan koordinatörlerden onu, Erasmus+ programına dair herhangi bir ilaveten genel görüş ve önerilerde bulunmayarak iyi dileklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı koordinatör ifadeleri aşağıdaki gibidir.

K2: Hayır yok. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

K7: Yoktur. Başarılar dilerim.

K9: Teşekkürler. Başarılar

K10: Yok. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar ele alınmış ve ilgili literatürle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ve koordinatörler tarafından en çok görüş belirtilen temalardan biri öğrencilerin Erasmus+ programına programa katılma nedeni olmuştur. Öğrencilerin çoğunluğunun Erasmus+ programına katılma nedenlerinin farklı kültürleri tanımak, yurtdışı gezmek ve yurtdışındaki eğitimi deneyimlemek olduğu tespit edilmiştir. Şahin (2019) tarafından yapılan benzer çalışmada da öğrencilerin programa daha fazla yeni insanlar ve kültürler tanımak, eğitim ve kariyer ile ilgili amaçlarla katıldığını belirtmektedir. Ulusal Ajans (2017) da katılımcı ülkelerdeki öğrencilerin çok büyük çoğunluğunun yeni insanlarla tanışmak, yurt dışında yaşamak, bir yabancı dili öğrenmek ve geliştirmek, kişisel becerilerini geliştirmek amacıyla Erasmus+ programına katıldığını belirtmiştir. Dolayısıyla Ulusal Ajans (2017) ve Şahin'in (2019) ulaştığı sonuçlar ile bu çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin ve koordinatörlerin büyük bir çoğunluğun ifadeleri doğrultusunda kişisel gelişim, farklı ülkeler görme ve kültürler tanımanın öğrenciler için Erasmus+ programının öncelikli kazanımları olduğu tespit edilmiştir. Yapılan benzer bir araştırma neticesinde elde edilen sonuçlar bu durumu destekleyici niteliktedir. Çepni vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada da Erasmus programının katılımcı öğrencilerin en çok vizyonlarına, dil ve kişisel becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Aydın vd. (2019) tarafından Erasmus+ programına yönelik yapılan bir araştırmada öğrencilerin, yabancı bir ülkede bulunmalarının farklı kültürleri tanıyarak genel kültürlerinin gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızdaki bulgulara göre araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğu Erasmus+ kapsamında gittikleri üniversitenin konservatuvar düzeyinde eğitim veriyor olduğunu, daha çok uygulama odaklı ve aktif olduklarını, haliyle müzikle daha iç içe olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında bazı öğrenciler, öğretim elemanları, sosyal olanaklar ve teknik imkanlar yönüyle de farklılıklar gözlemledikleri belirtilmiştir. Duman (2020) tarafından yapılan benzer araştırmada da programa katılan öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda ders süreçlerinin genellikle uygulama odaklı ve aktif geçtiği, yurtdışındaki akademisyen tutumlarının, fiziksel imkanların daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu görüşleri dikkate alıp Türkiye'deki eğitim fakülteleri bünyesindeki müzik öğretmenliği programlarının eksik yönlerinin tespiti ve düzeltilmesi için gerekli düzenlemeler yapmak önemli görülmektedir.

Çalışmamızdaki bulgulara göre araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğu Erasmus+ kapsamında sağlanan hibenin yeterli olmadığını, bu sorunu aile desteği ve kişisel birikimleri gibi faktörlerle aştıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan benzer bir araştırmalarda da elde edilen sonuçlar bu

bulguları destekleyici niteliktedir. Özdem'in (2013) Erasmus programı kapsamında yurtdışında öğrenim gören 24 öğrenci ile yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin birçoğunun program kapsamında kendilerine sağlanan hibe miktarının yeterli olmadığını; programa katılmayı planlayan diğer öğrencilerin kendilerine farklı maddi kaynaklar da sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bağcı, Erdem ve Erişen'in (2018) benzer çalışmasında öğrencilerin büyük çoğunluğu Erasmus+ programı kapsamında sağlanan hibe miktarlarının yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Dolayısıyla Bağcı vd. (2018) ve Özdem'in (2013) ulaştığı sonuçlar ile bu çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Erasmus+ dönüşü kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Buna sebep olarak gitmiş oldukları ülkenin kültürüne, buldukları ortama ve kurmuş oldukları arkadaşlıklara alışmış olmalarını öne sürmüşlerdir. Sal-İlhan ve Külekçi'nin (2022) yapmış olduğu benzer çalışmasında da Erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin program dönüşü kendi üniversitelerine uyum sağlamakta güçlük çektiği, bu güçlüğü "Erasmus sonrası sendromu" olarak tanımladıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla Sal-İlhan ve Külekçi'nin (2022) ulaştığı sonuçlar ile bu çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde Erasmus+ programına katılan müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin ve program koordinatörlerinin deneyim ve görüşlerinin incelenmesi sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar öğrenciler ve koordinatörler biçiminde ikiye ayrılmış ve bu sonuçlara dayalı geliştirilen çeşitli önerilere yer verilmiştir.

6. 1. Sonuçlar

6. 1. 1. Erasmus+ Programına Katılan Öğrencilerin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda Ulaşılan Sonuçlar

1. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğunluğu Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Trabzon Üniversitesi öğrencileridir.
2. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğu Erasmus+ programı kapsamında Polonya'ya öğrenim görmeye gitmişlerdir.
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun Erasmus+ programına katılma nedenlerinin farklı kültürleri tanımak, yurtdışını gezmek ve yurtdışındaki eğitimi deneyimlemek olduğu tespit edilmiştir.
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün ifadeleri doğrultusunda kişisel gelişim, farklı ülkeler görme ve kültürler tanınmanın öğrenciler için Erasmus+ programının öncelikli kazanımları olduğu tespit edilmiştir.
5. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Erasmus+ programının müzik eğitimlerine katkı sağladığını ve müzikal anlamda kendilerini geliştirme fırsatı yarattığını belirtmiştir. Dolayısıyla Erasmus+ programının, müzik eğitimi öğrencilerinin müzikal gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılabilir.
6. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, Erasmus+ programının dil gelişimlerine katkı sağladığını, kimi öğrencilerin İngilizcenin yanı sıra gitmiş oldukları ülkenin anadilini öğrenip pratik yapma şansı yakaladıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla Erasmus+ programının dil gelişimine katkı sağladığı sonucuna varılabilir.
7. Çalışmaya katılım sağlayan bazı öğrencilerin Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversitedeki bazı akademisyenlerin İngilizce bilmediğini belirtmesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilmiştir.
8. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ifadeleri doğrultusunda Erasmus+ programı kapsamında öğrenim gördükleri üniversitenin programını göz önünde bulundurdıklarında kendi üniversitelerinden daha düzeyli bir eğitime sahip olduğu,

bunun nedeninin ise Avrupa'daki müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerin konservatuvar düzeyinde müzik eğitimi veriyor olması sonucuna ulaşılmıştır.

9. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin birkaçının ifadeleri doğrultusunda, öğrencilerin kendi üniversitelerini Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları üniversiteden daha nitelikli buldukları tespit edilmiştir.
10. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğuna Erasmus+ programı kapsamında kendilerine sağlanan hibenin yeterli olmadığı, çoğu öğrencinin bu sorunu ailesinden maddi destek alarak giderdiği tespit edilmiştir.
11. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğunluğunun Erasmus+ programı kapsamında gitmiş oldukları ülkede adaptasyon sorunu yaşamadıkları; yaşayan öğrencilerin ise zamanla yabancı dil konuşmaya maruz kalarak, buldukları ortamdaki kültüre ve insanlara alışarak bu sorunu aştıkları tespit edilmiştir.
12. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin çoğunluğunun Erasmus+ programı dönüşü kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşadığı, kimi öğrencilerin bu sorunu zamanla aşarken kimilerinin ise aşamadığı tespit edilmiştir.

6. 1. 2. Erasmus Programı Koordinatörlerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda Ulaşılan Sonuçlar

1. Araştırmaya Ağrı İbrahim Çeçen, Bolu Abant İzzet Baysal, Dokuz Eylül, İnönü, Marmara, Mehmet Akif Ersoy, Ondokuz Mayıs, Necmettin Erbakan, Tokat Gaziosmanpaşa, Tokat Gaziosmanpaşa, Trabzon ve Uludağ Üniversitelerinden birer Erasmus bölüm koordinatörü katılım sağlamıştır.
2. Araştırmaya katılım sağlayan çoğu koordinatörün ifadesine göre öğrencilerin Erasmus+ programına katılma nedenlerinin gezmek, yurtdışı deneyimi yaşamak olduğu tespit edilmiştir.
3. Araştırmaya katılım sağlayan çoğu koordinatörün ifadesine göre Erasmus+ programının öğrenciler üzerindeki en büyük kazanımının kişisel gelişim, farklı ülkeler görmek, kültürler tanımak, alanlarıyla ilgili farklı bilgi ve deneyimler kazanmak olduğu tespit edilmiştir.
4. Araştırmaya katılan çoğu koordinatörün ifadesine göre Erasmus+ programı, öğrencilerin müzik eğitimlerine katkı sağlamıştır.
5. Araştırmaya katılım sağlayan çoğu koordinatörün ifadesine göre Erasmus+ programı, öğrencilerin yabancı dil gelişimlerine katkı sağlamıştır. Kimi koordinatörler öğrencilerin İngilizcelelerinin gelişiminin yanı sıra gitmiş oldukları ülkelerin ana dillerini de öğrenme şansı bulduklarını belirtmişlerdir.

6. Araştırmaya katılan çoğu koordinatörün ifadesine göre öğrencilerin Erasmus+ kapsamında gitmiş oldukları üniversitelerin programındaki ders çeşitlilikleri ve içerikleri açısından kendi üniversitelerinden ayırdığı tespit edilmiştir.
7. Araştırmaya katılım sağlayan on bir koordinatör arasından beşinin ifadesine göre öğrencilere Erasmus+ programı kapsamında sağlanan hibenin yetersiz olduğu ve bir koordinatör ifadesine göre ise öğrencilere sağlanan hibe miktarlarının kısmen yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
8. Araştırmaya katılım sağlayan çoğu koordinatörün ifadesine göre öğrencilerin Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversitelerde adaptasyon sorunu yaşamadıkları tespit edilmiştir.
9. Araştırmaya katılım sağlayan on bir koordinatörden beşinin ifadesine göre öğrencilerin Erasmus+ programı dönüşü kendi üniversitelerinde adaptasyon sorunu yaşamadığı, farklı beş koordinatörün ifadesine göre öğrencilerin adaptasyon sorunu yaşadığı, bir koordinatörün ifadesine göre ise öğrencilerin program dönüşü kendi üniversitelerinde kısmen adaptasyon sorunu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.
10. Araştırmaya katılan çoğu koordinatörün ifadesine göre öğrencilerin ders uyumu ve sayıştırma sürecinde sorunlar yaşanmadığı; kimi koordinatör ifadelerine göre hem Erasmus ofisinin hem de program koordinatörlerinin bu konuda olabildiğince anlayışlı ve süreci kolaylaştırıcı bir yaklaşım benimsedikleri tespit edilmiştir.
11. Araştırmaya katılım sağlayan çoğu koordinatörün ifadesine göre Erasmus+ programının, öğrencilerin hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine oldukça katkı sağladığı tespit edilmiştir.

6. 2. Öneriler

Araştırma kapsamındaki öneriler iki başlık altında verilmiştir. Birincisi araştırma sonuçlarına dayalı öneriler, ikincisi ise ileride yapılabilecek çalışmalara ilişkin önerilerdir.

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Üniversitelerde, Erasmus+ programına dair daha fazla tanıtımların olması ve öğrenci teşviklerinin artırılması önerilebilir.
2. Erasmus+ programına katılım öncesi ve sonrasındaki süreç ve prosedürlerin biraz daha sadeleştirilip öğrencinin bu süreçteki yükünün hafifletilmesi önerilebilir.
3. Erasmus+ programı kapsamında öğrencilere sağlanan hibenin, öğrencilerin gittikleri ülkeler göz önünde bulundurularak artırılması önerilebilir.

4. Türkiye'deki müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki öğrencilere sunulan çalışma odalarının içindeki imkânların artırılması ve temizliğine önem verilmesi, piyanoların daha kısa periyodlarla akort edilmesi, kayıt stüdyosu gibi olanakların artırılması önerilebilir.
5. Erasmus+ programından kendi üniversitesine dönüş yapan öğrencilerin Avrupa'daki görmüş olduğu eğitim tecrübesi ve kendilerine sağlanan olanakların farklı fikirler olarak hayata geçirilmesi ve ilgili bölümlerde de imkânlar dâhilinde uygulanması önerilebilir.
6. Erasmus+ programından kendi üniversitesine dönüş yapan öğrencilerin karşılaştıkları adaptasyon sorununu aşmalarına yardımcı olabilecek bir rehberlik çalışması önerilebilir.
7. Erasmus+ programı kapsamında gidilen üniversitelerin programlarının ülkemiz müzik eğitimi programlarından farklı olması, programların genelde konservatuar düzeyinde olması nedeniyle yaşanan adaptasyon sorunlarının giderilmesi için öğrencilere bilgilendirme yapılabilir. Bu süreçte ikili anlaşmalarda eşdeğer kurumlar düzeyinde anlaşma yapmaya dikkat edilebilir.
8. Erasmus+ program koordinatörlerinin program kapsamında gidiş öncesi ilgili öğrencilere programın amaçları ve içeriği konusunda daha ayrıntılı bilgi aktarımı yapması sağlanabilir.

6. 2. 2. İlerde Yapılabilecek Araştırmalara İlişkin Öneriler

1. Yapılması planlanabilecek benzer çalışmalarda nicel verilerin kullanılması ve benzer bir çalışmanın nicel veriler ışığında değerlendirilmesi faydalı olacaktır.
2. Yapılacak yeni araştırmalarda hem nitel hem de nicel ölçme yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma modelin kullanılması ile daha derinlemesine sonuçlar elde edilebilir.
3. Yapılacak yeni araştırmalarda Erasmus+ programının, öğretmen adaylarına sağladığı mesleki katkılar, farklı araştırma alanlarıyla ilişkilendirilerek ortaya konulabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akman Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 141-160.
- Akman, A. (2014). *Erasmus değişim programının öğrencilerin dil yeterliliği, kişisel gelişim ve kariyer planlamalarına etkisi: OKÜ uygulama örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye.
- Akman, E., Argun, Ç., & Akçay, E. Y. (2011). Avrupa Birliği'nin değişen nüfus yapısında gençler ve AB'nin gençlik politikaları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(21), 41-72.
- Akyürek, N. (2019). *Erasmus plus programının dil edinimi ve kültürel bütünleşme üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, Ü., Usluel, Y. K., Kurtoğlu, M., & Uslu, N. (2013). Yeniliklerin benimsenmesi sürecinde rol oynayan değişkenlerin betimsel tarama yöntemiyle incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 53-71.
- Avrupa Birliği [AB]. (2017). *Erasmus+ Programı (2014-2020)*. https://www.ab.gov.tr/-erasmus_49613.html adresinden 15 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Avrupa Birliği [AB]. (2023). *Avrupa Birliği Erasmus+ Programı*. https://www.ab.gov.tr/erasmus-programi_53081.html adresinden 20 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ayaydın, A., Vural, D. Ü., Tuna, S., & Yılmaz, M. G. (2011). Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi. Ankara, PEGEM Akademi.
- Aydın, B., Canbey, E. G., Soğulcaklı, O. E., & Girgin, M. (2019). Erasmus plus kapsamında yurtdışında eğitim gören müzik öğrencilerinin eğitim süreçlerine yönelik görüşleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(5), 2129-2145.
- Aydın, S. (2019). *Müzik eğitiminde toplam kalite yönetiminin müzik öğretmenlerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Bağcı, Ö. A., Erdem, S., & Erişen, Y. (2018). Erasmus+ ka103 hareketlilik programının öğrenci ve koordinatör görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 54-76.
- Bakioğlu, A., & Certel, S. (2010). Erasmus programına katılan öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1&2), 37-62.
- Bilici, N. (2016). *Erasmus Programı çerçevesinde Türkiye'den yurtdışına giden ve yurtdışından Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilerin sosyal uyumlarının karşılaştırmalı incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Bozkaya, M., & Aydın, İ. E. (2010). Kültürlerarası iletişim kaygısı: Anadolu üniversitesi Erasmus öğrencileri değişim programı örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(39), 29-42.
- Bozkur, S. (2019). *Erasmus+ değişim programı ile artan etkileşimin gençlerin kimliği üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cushner, K., & Mahon, J. (2002). Overseas student teaching: Affecting personal, professional, and global competencies in an age of globalization. *Journal of Studies in International Education*, 6(1), 44-58. DOI: 1028315302006001004.
- Çepni, O., Aydın, F., & Kılınc, A. Ç. (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3, 436-450.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.
- Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 217-230.
- Deste, M., & Berber, G. (2018). Süreç iyileştirme uygulamaları üzerine bir literatür araştırması. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 2(2), 213-230.
- Diñcer, Ç., Aslan, B., & Bayraktar, A. (2017). Ankara Üniversitesi Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(2), 201-223.
- Duman, S. N. (2020). Erasmus programına katılan öğretmen adaylarının deneyimleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 239-256.
- Duru, E. G., & Köse, H. S. (2012). Müzik öğretmenliği eğitiminde yapılanma modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas Örnekleri). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3), 235-245.
- Duru, E. G., Gün, E., & Demirtaş, H. O. (2016). The effect of music education on cognitive enhancement. *Journal of Academic Social Science Studies*, 50, 117-124. DOI: 10.9761/JASSS3555.
- Ece, G. (2019). *Türkiye’de ve Almanya’da müzik öğretmeni yetiştirme programları kapsamında çalgı öğretmeni yetiştirme süreçlerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erişti, S. D. (2014). Uluslararası Erasmus programı çerçevesinde Türkiye’ye gelen sanat ve tasarım öğrencilerinin Türk kültürü algıları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(2), 82-83. DOI: 10.18039/ajesi.81150.

- Ersoy, A. (2013). Türk öğretmen adaylarının kültürlerarası deneyimlerinde karşılaştıkları sorunlar: Erasmus değişim programı örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(168), 154-166.
- European Commission (2022). *Erasmus + program rehberi (sürüm 2-2022)*. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-01/2022-erasmusplus-programme-guide-v2_en_0.pdf adresinden 24 Nisan 2023 tarihinde erişilmiştir.
- European Commission (2022). *Erasmus+ programme guide 2023*. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-programme-guide-2023-version-1> adresinden 26 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, (2016). *The Erasmus impact study, regional analysis: A comparative analysis of the effects of Erasmus on the personality, skills and career of students of European regions and selected countries*, Publications Office of the European Union. DOI: 10.2766/94905.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1). 67-80.
- Genç, S. Z. (2005). Avrupa Birliği eğitim programları ve Türkiye. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 316-330.
- Godri, B. (2014). *Yöresel beğeni ve kültürel etkileşimin ses eğitimi üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 223-236.
- Gül, Y. E. (2015). Öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırılması: Almanya ve Kırgızistan örneği. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 68-83.
- Kabakcı, G. Z., & Şimşek, B. (2015). Kültürler arasında göçmen haller: "Erasmus maceram" dijital hikâyeleri. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2(1), 153-185.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kehm, B. M. (2005). The contribution of international student mobility to human development and global understanding. *US-China Education Review*, 2(1), 18-24.
- Kelecioğlu, H., & Göçer Şahin, S. (2014). Geçmişten günümüze geçerlik. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 1-11.
- Kılbaş, M. (2007). *Türkiye ile Avrupa Birliği ülkelerinde müzik öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması: (Almanya, Avusturya ve Polonya örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükçene, M., & Akbaşlı, S. (2021). The opinions regarding the program of the students going abroad in the scope of the Erasmus+ exchange program. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 26, 155-170.

- Opper, S., Teichler, U., & Carlson, J. (1990). *Impact of study A broad programme on students and graduates*. London: Jessica Kingsley.
- Otacıoğlu, S. G. (2016). Bir ‘‘Avrupa Birliği’’ ülkesi olan İtalya’daki; genel eğitim sistemi, müzik eğitimi ile müzik öğretmeni yetiştirme programlarına genel bir bakış. *Kesit Akademi Dergisi*, 4, 31-43.
- Öz, N. B. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-106.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında ERASMUS programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(1), 61-98.
- Özkan, A., & Mutdoğan, S. (2018). Erasmus programı’nın tasarım öğrencilerinin yaşam ve eğitimlerine katkısı. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 8(2), 153-165.
- Özkeleş, S. (2019). Dünya’nın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarında yürütölen müzik biçimlerine ilişkin dersler. *4th International Symposium on Innovative Approaches in Architecture, Planning and Design*, 4(7), 1-8. DOI: 10.36287/setsoci.4.7.002.
- Öztürk, F. (2009). *Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları ve Türkiye* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Polat, S. (2020). Kültürün dinamik öğeleri olarak sanat ve müzik. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1757-1771.
- Sağer, T., & Ayhan, A. (2006, Temmuz). *Avrupa Birliği sürecinde müzik öğretmeni yetiştirme süreci*. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Sevda Cenap And Müzik Vakfı, Ankara.
- Sağlam, M., Özüdoğru, O. F., & Çıray, F. (2011). Avrupa Birliği eğitim politikaları ve Türk Eğitim Sistemi’ne etkileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 87-109.
- Sal-İlhan, A. & Külekçi, G. (2022). The impact of the Erasmus student mobility on Turkish pre-service EFL teachers: Contributions and challenges of the experience. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 174-185.
- Sarıçayır, E. (2009). *Avrupa Birliği gençlik politikaları çerçevesinde gençlik programı ve etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarıtaş, E. (2011). *Avrupa Birliği Erasmus programına katılan Türk ve yabancı öğrencilerin programla ilgili görüşlerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Say, A. (2001). *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Şahin, B. & Göksoy, S. (2021). Evaluation of the opinions of the students that benefited from erasmus+ exchange program in terms of management. *International Academic Social Resources Journal*, 6(29), 1274-1287.
- Şahin, B. (2019). *Erasmus+ değişim programından yararlanan öğrencilerin görüşlerinin yönetsel açıdan değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Sendurur, Y. ve Barış, D. A. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Teichler, U. (2015). Academic Mobility and Migration: What we know and what we do not know. *European Review*, 23(1), 6-37.
- Teichler, U., & Maiworm, F. (1997). *The Erasmus experience: Major findings of the Erasmus evaluation research project*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Topçu, İ. (2011). Avrupa Birliği eğitim programlarından Erasmus programına katılan akademisyenlerin izlenimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 8-17.
- Töreyn, A. M. (2002, Kasım). *Müzik öğretmeni yetiştirmede Avrupa ve Türk cumhuriyetleri ile Türkiye arasındaki etkileşim*. Uluslararası Avrupa ve Türk Cumhuriyetleri'nde Müzik Kültürü ve Müzik Eğitimi Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tutuş, G. (2020). *Çok kültürlü ortamda kültürel zekânın kültürlerarası duyarlılık üzerine etkisi: Portekiz örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2000). *Geçmişten günümüze günümüzden geleceğe Türk müzik kültürü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uluğbay, S. (2013). Müzik eğitiminin çocuk zekâsına olan etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1025-1034.
- Ulusal Ajans [UA]. (2009). *Gençlik programları 2007-2013*. <https://www.ua.gov.tr/media/m1qglo45/genc-lik.pdf> adresinden 25 Nisan 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ulusal Ajans [UA]. (2010). *Gençlik programı*. <https://www.ua.gov.tr/> adresinden 10 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ulusal Ajans [UA]. (2015). *Hayat boyu öğrenme ve gençlik programları Türk ulusal ajansı gençlik programı genel tanıtımı*. <https://slideplayer.biz.tr/slide/1947610/> adresinden 25 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.

- Ulusal Ajans [UA]. (2017). *Erasmus+ program rehberi (sürüm 1-2017)*. <https://www.ua.gov.tr/media/vdzgae2d/2017-erasmus-program-rehberi-tr.pdf> adresinden 20 Mart 2023 adresinden tarihinde erişilmiştir.
- Ulusal Ajans [UA]. (2020). *Yükseköğretim kurumları için el kitabı 2020 sözleşme dönemi*. <https://www.ua.gov.tr/media/ibih3oka/2020-uygulama-el-kitab%C4%B1.pdf> adresinden 20 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Uslu, M. (2013). Müzik eğitimi aracılığıyla aynı yaş gruplarının sosyo-kültürel değişimlerinin ve gelişimlerinin sağlanması. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(8), 197-202.
- Ünal, M. (2016). Öğretim elemanı ve öğrencilerin ab Erasmus+ programını algılama durumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 581-598.
- Üstün, H. (2022). Müzik öğretmeni yetiştiren öğretim elemanlarının öğretmenlik deneyimlerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 325-334.
- Yağcı, E., Çetin, S., & Turhan, B. (2013). Erasmus programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin karşılaştıkları akademik güçlükler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), 341-350.
- Yağcı, E., Ekinci, C. E., Burgaz, B., Kelecioğlu, H., & Ergene, T. (2007). Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 229-239.
- Yener, S. (2018). Sosyal bilimlerde kuramın rolü. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(3), 102-113.
- Yıldırım, R. (2015). *Türkiye'nin Avrupa Birliği müzakere sürecinde Ulusal Ajansın rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yurduğül, H. (2005, Eylül). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK]. (2018). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden 25 Mart 2023 tarihinde erişilmiştir.

8. EKLER

Ek 1. Erasmus+ Programına Katılan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi

Soru formunu cevaplamadan önce araştırmanın bilgilendirilmiş onam metnini inceleyiniz.

Erasmus+ Soru Formu (ESF)

1. Erasmus+ programına neden katılmak istediniz?
2. Erasmus+ programının size neler kazandırdığını düşünüyorsunuz?
3. Erasmus+ programının müzik eğitiminize katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.
4. Erasmus+ programının yabancı dil eğitiminize katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.
5. Erasmus+ programıyla gitmiş olduğunuz üniversite ile kendi üniversiteniz arasında uygulanan program açısından ne tür farklar gördünüz?
6. Erasmus+ programıyla gitmiş olduğunuz üniversite ile kendi üniversiteniz arasında nitelik açısından ne tür farklar gördünüz?
7. Erasmus+ programı çerçevesinde size sağlanan hibe yeterli oldu mu? Cevabınız hayır ise bu sorunu nasıl aştınız?
8. Erasmus+ programıyla gitmiş olduğunuz ülkede adaptasyon sorunu yaşadınız mı? Yaşadıysanız bu sorunları nasıl aştınız?
9. Erasmus+ programından döndükten sonra kendi üniversite ve bölümünüzde adaptasyon sorunu yaşadınız mı? Cevabınız evet ise açıklar mısınız?
10. Erasmus+ programı hakkında yukarıda sorulan sorular dışında eklemek istediğiniz bir konu var mı?

Ek 2. Erasmus+ Programına Katılan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin ve Program Koordinatörlerinin Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi

Soru formunu cevaplamadan önce araştırmanın bilgilendirilmiş onam metnini inceleyiniz.

KOORDİNATÖRLER İÇİN ERASMUS+ SORU FORMU (KESF)

Sorular		Cevaplar
1	Sizce öğrencileriniz Erasmus+ programına genellikle neden katılmak istiyorlar?	
2	Erasmus+ programı öğrencilerinize genel olarak neler kazandırmaktadır?	
3	Erasmus+ programının öğrencilerinizin müzik eğitimi sürecine etkisi/katkısı hakkında neler düşünüyorsunuz?	
4	Erasmus+ programımın öğrencilerinizin yabancı dil gelişimine etkisi/katkısı hakkında neler düşünüyorsunuz?	
5	Öğrencilerinizin Erasmus+ programı kapsamında gittikleri üniversite ile sizin üniversite programları arasında ne gibi farklılıklar gözlüyorsunuz?	
6	Erasmus+ programı kapsamında öğrencilerinizin gittiği bölümler ile sizin bölümünüz arasında nitelik farkları var mı? Varsa nelerdir açıklar mısınız?	
7	Erasmus+ programı kapsamında öğrencilerinize sağlanan hibe miktarları hakkında neler düşünüyorsunuz?	
8	Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden öğrencilerinizin o ülkede adaptasyon sorunu yaşadığını gözlemlediniz mi? Cevabınız evet ise ne gibi sorunlar gözlemlediniz?	
9	Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden öğrencileriniz dönüş sonrası kendi okulundaki derslerine motive olmada sorun yaşıyor mu?	
10	Erasmus+ programı kapsamında yurtdışına giden öğrencileriniz gidiş ve dönüş sürecinde ders uyumu ve sayıştırma konusunda sorun yaşıyor mu?	
11	Erasmus+ programı kapsamında yapılan bu değişim faaliyetleri sizce öğrencilerinizin kişisel ya da mesleki gelişimine katkı sağlıyor mu?	
12	Yukarıdaki sorular haricinde eklemek istediğiniz farklı bir konu/görüş var mı?	

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

**** yılında ***** doğdu. İlköğretim eğitimini Doğuşçay İlköğretim okulunda, lise eğitimini ise Tefik İleri Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Müzik Öğretmenliği programına yerleşti. 2016 yılında Erasmus+ öğrenci değişim programı ile Polonya'nın University of Rzeszów Üniversitesi'nde müzik eğitimi üzerine öğrenim gördü. 2018 yılında mezun oldu. 2019 yılında Diyarbakır ili Lice ilçesi Çeper Şehit Jandarma Er Fevzi Güngör Ortaokulu'na müzik öğretmeni olarak atandı. Halen aynı kurumda görevine devam etmektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****